DE

časopis slovenskih delavcev

št. 27

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 17. junija 1993, št. 27, letnik 52, cena 120 SIT

KDO JE SEDEL NA JEŽA?

Svobodni sindikati splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo ne kanijo podpisati. Zahtevajo spremembe oziroma ukinitve pri šestih bistvenih členih in to ultimativno.

Skoraj si upamo staviti, da niti zbornica niti vlada zahtev ZSSS, O KATERIH PIŠEMO NA 4. STRANI DE, ne bosta sprejeli.

Svobodni sindikati so torej pred prvo res usodno odločitvijo: ali popustiti ali seči po vseh sredstvih.

PODPIS POD TAKO POGODBO BI BIL PRSTNI ODTIS ŠKODLJIVCA

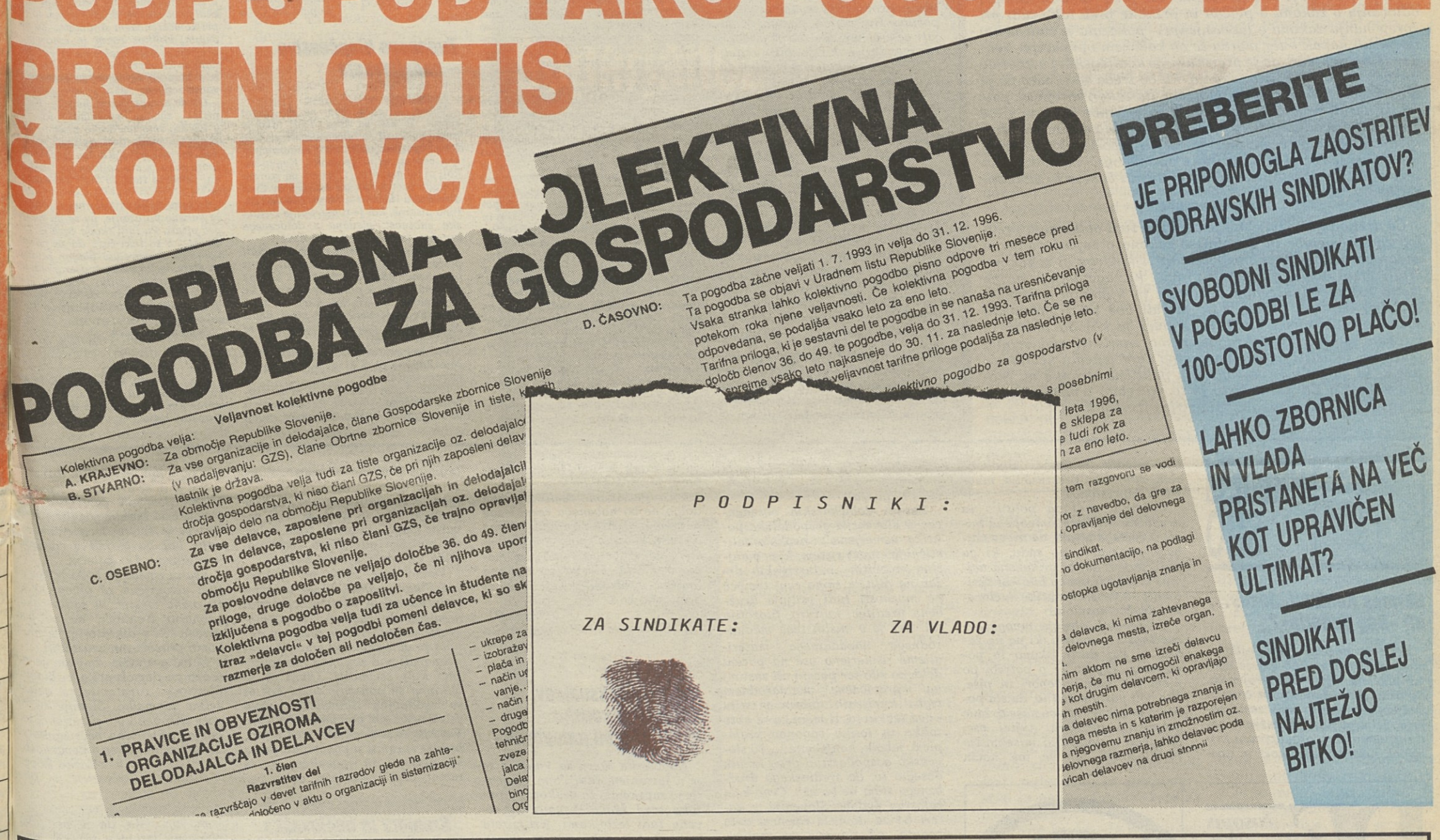

SPLOSNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

Veljavnost kolektivne pogodbe

Kolektivna pogodba velja:
A. KRAJEVNO: Za območje Republike Slovenije.
B. STVARNO: Za vse organizacije in delodajalce, člane Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: GZS), člane Obrtne zbornice Slovenije in tiste, k... lastnik je država.
Kolektivna pogodba velja tudi za tiste organizacije oz. delodajalc... dročja gospodarstva, ki niso člani GZS, če pri njih zaposleni delav... opravljajo delo na območju Republike Slovenije.
C. OSEBNO: Za vse delavce, zaposlene pri organizacijah in delodajalcih... GZS in delavce, zaposlene pri organizacijah oz. delodajalc... dročja gospodarstva, ki niso člani GZS, če trajno opravlja... območju Republike Slovenije.
Za poslovodne delavce ne veljajo določbe 36. do 49. člen... priloge, druge določbe pa veljajo, če ni njihova upor... izključena s pogodbo o zaposlitvi.
Kolektivna pogodba velja tudi za učence in študente na...
Izraz »delavci« v tej pogodbi pomeni delavce, ki so sk...
razmerje za določen ali nedoločen čas.

1. PRAVICE IN OBVEZNOSTI ORGANIZACIJE OZIROMA DELODAJALCA IN DELAVCEV

1. člen
Razvrstitev del
...e razvrščajo v devet tarifnih razredov glede na zahte... ...dločeno v aktu o organizaciji in sistemizaciji.

– ukrepe za...
– izobražev...
– plača in...
– način u... vanje,...
– način...
– druge...
Pogodb... tehničn... zveze... jalca... Dela... bino... Org...

D. ČASOVNO: Ta pogodba začne veljati 1. 7. 1993 in velja do 31. 12. 1996.
Ta pogodba se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
Vsaka stranka lahko kolektivno pogodbo pisno odpove tri mesece pred potekom roka njene veljavnosti. Če kolektivna pogodba v tem roku ni odpovedana, se podaljša vsako leto za eno leto.
Tarifna priloga, ki je sestavni del te pogodbe in se nanaša na uresničevanje določb členov 36. do 49. te pogodbe, velja do 31. 12. 1993. Tarifna priloga ... spreime vsako leto najkasneje do 30. 11. za naslednje leto. Če se ne ... veljavnost tarifne priloge podaljša za naslednje leto.

... kolektivno pogodbo za gospodarstvo (v ... s posebnimi

... leta 1996, ...e sklepa za ...e tudi rok za ...n za eno leto.

... tem razgovoru se vodi ...or z navedbo, da gre za ... opravljanje del delovnega ... sindikat. ...o dokumentacijo, na podlagi ... postopka ugotavljanja znanja in ...a delavca, ki nima zahtevanega ... delovnega mesta, izreče organ, ... nim aktom ne sme izreči delavcu ...nerja, če mu ni omogočil enakega ...e kot drugim delavcem, ki opravljajo ...ih mestih. ...a delavec nima potrebnega znanja in ...nega mesta in s katerim je razporejen ...a njegovemu znanju in zmožnostim oz. ...delovnega razmerja, lahko delavec poda ...vicah delavcev na drugi stopnji

PODPISNIKI:

ZA SINDIKATE:

ZA VLADO:

PREBERITE

JE PRIPOMOGLA ZAOSTRITEV PODRAVSKIH SINDIKATOV?

SVOBODNI SINDIKATI V POGODBI LE ZA 100-ODSTOTNO PLAČO!

LAHKO ZBORNICA IN VLADA PRISTANETA NA VEČ KOT UPRAVIČEN ULTIMAT?

SINDIKATI PRED DOSLEJ NAJTEŽJO BITKO!

NAMESTO NAD OBLASTNIKE NAD UBOGO ŽIVINO

DE, sreda 14.00

Kot delavec v kmetijstvu z vsem srcem podpiram upravičene zahteve kmetov v stavki, ki je zajela Slovenijo. Skupaj z njimi sem pripravljen za realizacijo teh zahtev storiti prav vse, da bi se zadeve spremenile. Želim si, da bi bil kmetijski proizvajalec deležen enake pozornosti kot vse druge strukture prebivalstva. Odločno nasprotujem prevračanju bremen izključno na eno ali dve gospodarski panogi v Sloveniji. Za dosego teh ciljev sem pripravljen iti tudi na Bizjakove električne »pendreke« ali Janševe bajonete, toda v ta boj ne morem in ne smem mešati tistih, ki za te razmere niso prav nič krivi.

Sprašujem organizatorje stavke, vodje politične grupacije LS, kaj pod milim bogom je za težak položaj evropskega kmetijstva krivo ubogo madžarsko živinče, ki od lakote in žeje umira na kamionu v najstrašnejših mukah.

Kje je vest in morala poštenega slovenskega kmeta, da s trpljenjem konj na kamionih uveljavlja svoje pravice?

Sam sem zrasel in živel na kmetih, zato ne morem mimo dejstva, da je oče v gluhi noči sredi zime zapustil toplo posteljo, ker se je v hlevu oglasila krava; danes pa kmetje veselo jedo in pijejo ob grozljivem mukanju živine, zaprte v kovinske kletke. Živali, ki se ne morejo braniti, imajo vsaj po mojem prepričanju dušo. In vsakdo, ki je tako kot jaz delal ali živel s konji, ve, da je ta duša dosti bolj plemenita od katere koli človeške, ki se na nedostojen način izživlja nad nič krivimi konji. Takšno ravnanje je v direktnem nasprotju s krščansko etiko.

Velike, proseče, izbuljene oči lačne in žejne živine, ki naj bi šla na oltar naše, človeške požrešnosti, obtožujejo in ostali bodo posneti dokazi zlaganosti Trstenjakovih besed o humanosti in poštenosti slehernega slovenskega kmeta.

Liskin komentar kmečkega punta

O tem še na 2. strani

Razumem poljskega voznika kamiona, ki je – degeneriran na raven socrealističnega potrošnika – hladnokrvno odgovoril novinarju, naj konji pocrkajo. Ne morem pa razumeti poštenega kmeta, ki doma svojim kravam daje človeška imena, na cesti pa pod vplivom masovne histerije dopušča nekrščansko mučenje nič krivih živih bitij.

Spoštovani kmetje, v čem je razlika med vašo kravo Lisko ali kobilo Cveto in brezimnim živinčetom na kamionu? Ali ste res pozabili, da vam v sušnih obdobjih gasilci s cisternami vozijo vodo za vašo živino na terene, kjer tvegajo lastna življenja? Vodo vozijo za boglonaj ali hvala lepa, vi pa dopuščate človeka nevredno mučenje. Prepričan sem, da je v slehernem med vami še nekaj tistega, o čemer so govorili največji slovenski pisatelji, zato se streznite in udarite po tistih, ki resnično uničujejo slovensko kmetijstvo, in se ne znašajte nad ubogo živino. Ko se boste odločili za to, ne bo treba iti daleč; samo malo pazljiveje se ozrite okoli sebe in hitro se lahko preštejete.

Lep pozdrav z željo, da nič kriva živina ni poginila zaman, oziroma za večje poslanske plače vaših liderjev.

Srečko Čater

Socialni demokrati!?

Piše: Marjan Horvat

Vse, kar se imenuje socialnodemokratsko v vladi dr. Janeza Drnovška, obupno štrli iz prakse evropske socialdemokracije. Že ob pohodu Demosa na oblast je tedanji prvak Socialnodemokratske stranke Slovenije dr. Jože Pučnik vsem in povsod vneto razlagal, kako je treba pravice zaposlenih spraviti v »realni« obseg. Nekdanja SDP se je, sicer iz opozicijskih klopi, temu upirala, vendar pravega haska ni bilo. Danes sta obe tako imenovani socialnodemokratski stranki (ZL-SD in SDSS) v vladni koaliciji. Resnici na ljubo je treba zapisati, da se je obseg delavčevih pravic zelo zožil, pa čeprav ni bilo bistvenih posegov in sprememb v delovnopravni zakonodaji. Pravic zaposlenih je vse manj; ljudi brez dela, ki živijo v revščini, je vse več; na robu preživetja pa so zlasti industrijski še zaposleni delavci, ki so v stalnem strahu pred odpustom, da ne govorimo o mizernih plačah, ki se gibljejo od 20 do 30 tisočakov na mesec.

Verjamem, da je bila Združena lista pred resno dilemo pri odločanju o zakonu o plačah in bržkone prav tako tudi pri sprejemanju zakona o lastninjenju – pokazala je tudi nekaj taktičnih napak – ter morda še ob kakšnem vprašanju. Vendar sem prepričan, da je preizkušanje koalicijskih partnerjev v vladi že doseglo tisto stopnjo, ko bo treba reči: zdaj pa je tega dovolj. Manevriranje na način, da zakon sprejmeš, potlej pa hkrati predlagaš že njegove spremembe in dopolnitve – kar se je zgodilo pri zakonu ob plačah in zakonu o lastninjenju – je milo rečeno nezrelo dejanje poslanskih skupin; »zaznavanje večinske odločitve v parlamentu« pa lahko povsem skazi verodostojnost stranke, njenih članov in simpatizerjev.

Če držijo informacije, da je vlada že tudi oblikovala predlog za spremembe in dopolnitve zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, s katerim bi iz zakona črtali vrsto doslej priznanih pravic, ki zagotavljajo ne po lastni krivdi odpuščenim delavcem in njihovim družinam socialno varnost, potlej bi se morali obe tako imenovani socialnodemokratski stranki, če jima je kaj do imena in izročila socialne demokracije, resno zamisliti nad svojim početjem in asistiranjem neverjetno agresivnemu neoliberalizmu, ki ga vsiljuje najmočnejša politična stranka na Slovenskem. Za Združeno listo je to potrebno tembolj, ker je pripravljalka tega zakona ministrica iz njenih vrst.

ODMEVI

Učitelja je lahko frcniti po nosu, saj ima že tako dovolj dolgega

Pred nami je poletje 93. Verjetno tako »vročega« učitelji še nismo občutili.

Sistem bi nas rad obdržal na vajetih, kar je popolnoma normalno, toda ta sistem, država, ki izvaja šolsko politiko, mora za svojim programom tudi trdno stati, ne le z nepopustljivostjo, ampak tudi z ***ljudmi*** *in* ***denarjem.*** *Slabo plačani delavci v znanosti in izobraževanju že leta in leta s svojo ponižnostjo, skromnostjo in slabim plačilom držijo pokonci »zgrešeni sistem«.*

Verjetno so že minili tisti časi (upamo, da se bodo nekoč vrnili), ko so starši in učitelji govorili svojim otrokom: »Uči se, da boš nekaj postal.« Biti učitelj, pomeni vzgajati cele generacije, in generacije spoznavajo, kako je biti učitelj – biti človek, s katerim menijo, da lahko vsi razpolagajo.

Veliko škode nam povzroča neobjektivno poročanje nekaterih novinarjev, še posebno novinarka TV, gospa Jasna Tepina.

V svojem komentarju 7. 6., pri osrednjem TV dnevniku, je g. Tepina brenkala na čustva staršev in prikazala kot edine žrtve učiteljske stavke otroke. S tem je obrnila proti učiteljem starše in prikrila jedro problemov, ki pa niso strnjeni samo na učiteljsko plačo. Naj se zaveda, da smo tudi učitelji starši.

Nesramno je g. Tepina vnaprej nahujskala javnost, češ da ne bomo izdali izkazov in spričeval za osmošolce, ko se o tem v OOS še sploh nihče ni izjasnjeval. S katero pravico? Ne poznamo njenih virov, vendar naj si ne jemlje pravice posploševati posameznih primerov. Menimo, da je vsak novinar dolžan objektivno poročati.

Pripravni g. Aleks Štakul, ki ga TV vtakne, kadar ga rabi ob kakšnem posebnem problemu, nam je jasno povedal, da denarja ni in da sedaj ni pravi čas za stavko. Sprašujemo vas, KDAJ BO PRAVI ČAS.

Vseh 12.000 delavcev v šolstvu je spoznalo, da je pravi čas.

Nepošteno je, da neprestano trkate na našo pedagoško etiko, ker se sprašujemo, kje je etika tistih, ki so nas pripeljali do stanja, v kakršnem smo.

Slovenci smo majhen narod, ne postanimo še manjši, saj je že Dositej Obradović rekel: »Majhni so tisti, ki imajo učiteljevo delo za majhno.«

Delavci Osnovne šole Draga Bajca Vipava
(sledi 45 podpisov, ki jih hranimo v uredništvu)

Profesorji učitelji imajo lepe plače

Zneski plač učiteljev in profesorjev so se videli v dnevnem časopisju. Marsikateremu bralcu so se pocedile sline, kako so lepe. Lakomni so in zato so predolgo zapravljali zlati čas in stavkali. Izsiljevali so višje plače, čeprav imajo visok standard. Sedaj so stavko končali in ker so zelo grabežljivi za denar, bodo 1. septembra stavko nadaljevali in izsiljevali. Javnost se zgraža in veliko se govori o lakomnosti. Velikanska množica zakonskih parov, to je mož učitelj, žena učiteljica in mož profesor, žena profesorica, so nesramno zahtevali, da se jim dnevi stavke, to je NEDELO ali brezdelje plača. Sram naj jih bo, ker so izkoriščevalci slovenskega naroda. Takšna lakomnost, požrešnost, grabežljivost po denarju in odiranju male državice. Gospod dr. Peter Glavič ima prav, da se ta grabežljivost odpravi, seveda tistim šolnikom, ki NISO POTREBNI. ***Sindikati tega ne vidijo, delajo hude napake, ker se najbrž ne zavedajo, da zakonski par profesorica oba veliko zaslužita in bi ne smela stavkati, ker nista potrebna, ampak grabežljiva za denar.*** *Takšnih parov je veliko tisoč. Javnost se razburja, ker šolniki imajo:*

1. dovolj – preveč počitnic, zimske in poletne, tako nima nobeden na tem svetu,

2. imajo lahko delo brez nevarnosti za telesno poškodbo,

3. delajo premalo ur dnevno. V šoli poučujejo, doma pa šolske zvezke ocenjujejo ter kontrolne vaje in zato zahtevajo posebno plačilo,

4. veliko, kar preveč hodijo na sprehode z učenci, premnogokrat gredo na športna igrišča, ekskurzije in se povsod prijetno zabavajo in jedo dobrine. Ni kaj, verjetno je bolje kot v razredu poučevati. Vse to imenujejo težavno delo. Zavedajo se, da je stavkati prijetno in sladko, da se na tak način le denar dobi, zato bodo še z veseljem nadaljevali. Če se jim takoj ne ugodi, pa že predrzno, nesramno kričijo, da naj minister za šolstvo dr. Slavko Gaber odstopi. Država ne ve, kje in komu naj bi denar vzela in izsiljevalcem dala. Šolniki živijo od davkoplačevalcev. Davki bodo večji, brezposelni bodo prikrajšani, nižji sloji bodo bolj trpeli, ker se jim bo ODTRGOVALO za te lakomne šolnike. »PLES PLAČ«. Za časa komunizma se niso upali stavkati, ker so se bali, da bi jih doletela huda kazen – noč bi jih požrla. Nobenemu komunističnemu funkcionarju niso upali reči: Odstopite. Trepetali so, ker oni so bili bolj strogi; kazen, zapor, Goli otok itd. Strah jim je šel v kosti. Danes je demokracija in so predrzni, nesramni. Slovenija naj odslej postane stroga in naj kaznuje grabežljivce, izsiljevalce, to si želimo državljani Slovenije. Že v naprej hvala.

Konrad Obršek,
Lopata 26, Celje

Zupanovo hlapčevstvo – nadaljevanje

Dragi Kuli!

Vidim, da se s teboj ne da češenj zobati. Ti nisi za hece. Tudi tako je prav. Poskusil se bom spustiti na tvoj štrasenpotpurijevski nivo komuniciranja, čeprav mi ne bo lahko. Ker to nikoli ni bil moj nivo. Obenem pa moram izraziti začudenje, da Marjan in Ciril dopuščata takšno zmerjavsko in žaljivo pisanje, kot je tvoje. Saj je Delavska enotnost, gledana z določenega aspekta, še kar ugleden časopis.

S temle pisanjem se verjetno tudi poslavljam od tebe. Pa ne misli, da ti bom nehal odgovarjati zaradi kakšne užaljenosti. To je pri meni že mimo. Le neumno se mi zdi, da ti za vse tiste zmedene neslanosti, ki jih pišeš, dobiš plačilo, jaz pa pišem zastonj (in kot se zdi, tudi zaman).

Vse življenje sem bil strašansko firbčen. Zavoljo tega bi te rad na koncu nekaj vprašal.

Prvič: Zakaj ti, ki se imaš za nekakšnega drugega Aškerca, neusmiljenega bičarja gnilih družbenih razmer, v svoji Ravbarkomandi nisi niti omenil, kako so svobodni sindikati meni nič, tebi nič brcnili na cesto devetdeset ljudi, v glavnem starih, nekateri so bili tik pred penzijonom, drugi invalidi, tretji z otroki itd? Tisto, česar si ni privoščila niti udbovska strahovlada Marjana Orožna in Francke Herga, je z levo roko opravil oberkomunist in hauptvunbacitej Miha Ravnik, ki se še danes fino greje v vaši hiši. Skupaj z drugimi, ki so napisali tista ah in oh krasna kongresna stališča o zaščiti delavcev.

Kaj takega ni storila niti najbolj zakotna fabrika, ti pa si kar molčal. Pa so menda ja nisi zbal za ljubi kruhek?

Drugič: Zakaj nisi ničesar v DE napisal o pismu, ki ga je v zvezi s tistim ven metanjem poslala Evropska konfederacija sindikatov? Ali pa o tem, da tožimo svobodne sindikate na sodišču združenega dela zaradi insceniranega stečaja delovne skupnosti? Če o tem ničesar ne veš, kakšen novinar pa si?

Tretjič: Zakaj, za boga, si se spravil s svojimi žalitvami prav na mene? V odgovoru gospodu Ivaniču sem le v imenu Neodvisnosti – KNSS povedal, da je tvoje pisanje o »nekem« sindikatu neprimerno. Ti pa takoj nazaj: Zupan hlapčuje, ks ks prinese poleno, se nekaj hvali, da je pomagal ustanavljati »neki« sindikat.

Stvari so namreč takele: Ko so me po 26 letih v vaši hiši postavili tri leta pred penzijonom na cesto, sem si moral poiskal novo službo. Slučajno sem jo dobil pri konkurenčnem sindikatu. Za njega delam, kolikor znam in zmorem, da prejšnjega delodajalca pa ne čutim nič najmanjše obveznosti. Vse tisto, kar se tiče hlapcev Jernejev, je povsem privatna zadeva.

Glede ustanavljanja pa tole: Ko sem prišel zgodaj spomladi 91. leta h KNSS, smo imeli eno pisarno in vsi skupaj, s predsednikom vred, smo sedeli pri eni mizi. Ta čas imamo vsak svojo mizo in kar soliden sindikat. Nekaj verjetno tudi po moji zaslugi, mar ne?

In tako dalje in tako naprej. Imel bi še kakšno vprašanje, pa se mi ne ljubi več pisati. Pa tudi škoda časa je. Dandanes, ko so taki časi, da se poslanci namesto za narodov blagor zanimajo za afere, in ko lahko tretjerazredni pisuni vsevprek žalijo poštene ljudi, imamo mi navadni državljani dosti drugih bolj pametnih opravkov, kot je takšnole pisanje.

Lepo pozdravljen.

Marjan Zupan

P. s.: Za tisto, ko sem rekel, da imaš rotweilerski stil pisanja, se globoko oproščam. Rotweilerjem kajpak, ki so pametna bitja.

PREJELI SMO

Hermes Kontucij, Jezus... ali »Bog denarja«?

Želje in početje ljudi, njihova miselnost in trenutno stanje spominjajo na obup in izrojenost. Splošna slika današnjega časa in življenja je vedno bolj zastrašujoča; želja po nasilju, duševne bolezni, samomori, organizirani kriminal, nezainteresiranost in apatija mladih, množični alkoholizem, množična prostitucija, množična depresivnost.

Če velja tudi za politiko in družbeno ureditev simbolična misel iz svetega pisma, da drevo najbolje spoznamo po sadu, ki ga rodi, potem naj bi prikazana dejstva iz tega sestavka bila kot spričevalo slovenske politike in človeške družbe nasploh.

V Sloveniji obstaja mnogo ekspertnosti in znanja, ki pa na žalost ni kaj dosti iskano in pomembno, čeprav se o potrebi po njem kar naprej govori in piše. Vse bolj postaja očitno, da sta politika in gospodarstvo naše države prepustila (prodala) tujini vse, vključno s slovensko miselnostjo in filozofijo, ter na tak način ustvarila možnost, da Slovenija postane poceni kolonija zahodnega kapitala.

Zaradi dobičkarskih obsedencev je slovenska gospodarska politika usmerjena v neokolonialistični svetovni sistem, kjer manjšina »razvitih« industrijskih držav ne diktira samo cen, temveč po možnosti tudi vsiljuje družbeno ureditev, kulturo, filozofijo itd. Ker je v mislih tega mednarodnega napadalnega materializma usmerjeno vse na poceni delovno silo ter poceni ali zastonj na »pravičnem mednarodnem trgu« kupljenih dobrin v stilu – jaz tebi avto, ti meni za ta avto toliko in toliko vagonov krompirja, jabolk, konfekcije..., bo slovensko gospodarstvo prav kmalu doseglo to, da sredinskega družbenega sloja ne bo več. Črno-bela žalostna podoba Slovenije, v kateri bo za domače razmere zelo bogata, od denarja in materializma obsedena manjšina na eni strani, na drugi pa velika večina – tavajoča v bedi in uboštvu.

Vzrok za vse to pa je dejstvo, da slovenska politika ne spozna, da Vzhod in Zahod, komunizem in kapitalizem (liberalizem) bolujeta za isto boleznijo. Miselnost in smer slovenske politike zadnjih let je: priti v Evropo – »učiti se od Zahoda.« Kaj pa, če se od Zahoda ni več kaj dosti učiti, ker je očitno, da sta komunizem in liberalizem tako zelo podobna? Oba črpata snov svojih mislecev – očetov Karla Marxa in Adama Smitha iz ideologije materializma. Osnovno vprašanje kulture in filozofije neke družbe je, kakšne odnos ima do ustvarjalno mislečih posameznikov – ali jih vključuje ali odklanja. Ker pa oba, komunizem in liberalizem odklanjata ustvarjalno miselnost posameznika, bosta oba razpadla. To se je s komunizmom že zgodilo in to se danes na Zahodu in v svetovni gospodarski depresiji že močno kaže. Naj potrditev teh vizij zaključimo z mislijo nobelovega nagrajenca Aleksandra Solženicina: komunizem kot ideja ni bil nikoli alternativa kapitalizmu, ampak njegov najbolj nazadnjaški del. Zato sedaj kapitalizem nikakor ne more biti alternativa komunizmu.

Kolikor dolgo se bo slovenska politika opirala in sklicevala na tako pot v prihodnost, ne da bi kaj dosti premišljevala in se namesto na velikane, kot so Hermes, Konfucij, Jezus... naslanjala na Karla Marxa in Adama Smitha, tako dolgo ne bo nobenega resničnega napredka ali celo preroda. Očitno bo postalo samo spoznanje in dejstvo, da se bomo samo z zamenjavo Karla Marxa za Adama Smitha v bistvu postavili le iz dežja pod kap.

Zveza 21,
Slovenska kraško-notranjska stranka

Ne homoseksualcev, delavce zakonsko zaščititi pred nategovalci

Novinarka ***Marjana Vončina*** *se je v jutranjem radijskem komentarju zavzemala za uzakonitev poroke med homoseksualci in seveda tudi lezbijkami. Kritizirala je izvršno in zakonodajno oblast, ker ni predlagala oziroma uzakonila tovrstne »zakonske zveze«. Govorila je tako, kot da bi bil to problem številka ena v naši mladi državi, ki menda ne bo prišla med Evropejce, če ne bo na vrat na nos uzakonila teh, po mnenju večine, ki ji pripadam tudi jaz, nenormalnih in nenaravnih porok.*

Gospe bi svetoval, naj se s podobno energijo zavzame raje za zakon, ki bi ščitil delavce, kamor sodijo tudi homoseksualci in lezbijke, da jih ne bi po mili volji nategovali razni delodajalci, gazde in direktorji, ki spretno izkoriščajo to praznino v naši zakonodaji, in tiste, ki se jim ne pustijo na razne načine, tudi seksualno, izkoriščati, vržejo na cesto, ne da bi za to odgovarjali.

Gospod ***Miha Brejc*** *je za Nedeljca izjavil, da bi pomenila strankarska usmeritev BIS-a začetek konca demokracije. Osebno mislim, da bi to pomenilo že dejanski konec. Začetek konca demokracije pa je to, kar se ravno sedaj dogaja pri nas.*

Divje privatizacije, povezane z gospodarskim kriminalom, ki se nekaznovano množi in so vanj zapleteni tudi vidni politiki. Stranke se v parlamentu in izven ukvarjajo same s seboj in zanemarjajo svoje dolžnosti, za katere jih je ljudstvo izvolilo. Posledica tega je pomanjkljiva in neustrezna zakonodaja, ki med drugim onemogoča tudi učinkovitost organov pregona in sodišč. V državnem aparatu, medijih in v zadnjem času tudi v vojski (TO) se izvajajo tihe in zato še bolj nevarne čistke, ki gredo tako daleč, da ministri odpuščajo celo snažilke, če niso v njihovi stranki.

Vedno bolj silijo na površje razni karizmatiki, ki se uveljavljajo na račun resničnih pa tudi namišljenih zaslug. Ti »demokrati« se često vedejo tako kot njihovi predhodniki, ki smo jih prepoznavali pod skupnim imenovalcem kult osebnosti. Oboji so se oziroma se ponašajo tako, kot bi se zgodovina Slovencev začela šele z njihovim pojavom v politiki. Vse kar se je dogajalo pred njimi, hočejo spraviti v pozabo ali pa se spominjajo in poveličujejo le temno plat preteklosti, da se postavljajo kot mesije itd. itd. Poleg vsega je tu še armada brezpravnih in brezposelnih delavcev, ki so prepuščeni raznim gazdam, direktorjem in šefom, ki z njimi ravnajo, kot da bi bili v zgodnjem kapitalizmu 19. stoletja.

Vsa ta zmeda in beda je kot nalašč ustvarjena za omenjene samozvane mesije, ki samo čakajo primerni trenutek, da se bodo spremenili v diktatorje, če jih ne bomo pravočasno zaustavili.

Zato, gospodje, če vam je resnično za demokracijo in blaginjo Slovenije, zaustavite te oblastiželjne stremuhe. Slednje se mogoče sliši nekoliko patetično, toda komaj priborjena večstrankarska demokracija je res v nevarnosti.

Žarko Žbogar,
Piran

Sramota in nečloveška blokada meje

Zapora mejnih prehodov in nečloveška brezbrižnost do žejne in lačne živine na prenapolnjenih kamionih je najlepše spričevalo za humanost organizatorjev kmečkega protesta in slovenske države. Ne glede na (ne)upravičenost protesta bi morali organizatorji poskrbeti vsaj za zadovoljivo oskrbo žejne živine z vodo, če že niso mogli s krmo. Pa nič! Kot da tudi sami ne bi imeli, čeprav je marsikdo med njimi prvi pri klobasarjenju o svetosti življenja. Kaže da to ne velja za živali, ki morajo plačevati za politikantske spletke gospoda Podobnika in SLS.

Upam samo, da bodo prevozniki in naročniki prevozov izstavili račun za povzročeno materialno škodo Republiki Sloveniji, ta pa naprej skupaj s kazensko ovadbo zaradi mučenja živali tudi organizatorjem protesta. Sejalci megle pa naj končno pošteno priznajo, da je pri tako požrešni državi v takšnih razmerah nemogoče zahtevati bistveno izboljšanje položaja kogarkoli, ne da bi bili zaradi tega drugi prav tako prizadeti, kar delavci in upokojenci že krepko občutijo na svoji koži, pa nič krive živali tudi! Naj kmečki veljaki končno priznajo, da tržno gospodarstvo pomeni tudi gospodarski zlom majhnih in neorganiziranih kmetov, tako kot industrije. Žal!

Sicer pa naj slovenska država namesto za snobovske promocije jare gospode po ZDA raje poskrbi za humanizacijo transporta živine po cestah in železnici in prepreči sramotne pogine na mejnih prehodih tudi v normalnih dneh, ne samo med stavkami. To se, gospodje ministri Jazbinšek, Bizjak, Umek, in Osterc, ne sme zgoditi niti z eno samo živaljo več! In ukrepajte hitro ter učinkovito!

Tugomer Kušlan,
Laze 72, 61370 Logatec

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

Svobodni Sindikati Slovenije

DE časopis slovenskih delavcev • Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 120 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

UČITELJSKI STAVKI NA ROB

ŠE POSEBEJ PA ČAKAMO NA GLAS V LISTO ZDRUŽENIH IN NE VEM KAKŠNIH ŠE »SOCIALNIH DEMOKRATOV.«
(Delavska enotnost, sreda, 10. junija 1993.)

Ne morem govoriti v imenu združene liste socialnih demorkatov, kot analitična opazovalka razvoja mezdnih bojev v Sloveniji pa mislim, da vsaj približno razumem, zakaj se v dosedanjih dogajanjih v zvezi s stavko šolnikov Združena lista ni posebno silila v ospredje.

ZL je v vladno koalicijo vstopila trdno odločena uravnovesiti projekt sanacije in prestrukturiranja slovenskega gospodarstva in družbenih dejavnosti Z REFORMIRANO SOCIALNO DRŽAVO. Zato je s koalicijsko pogodbo od Drnovškove vlade tudi terjala resna prizadevanja za sklenitev socialnega pakta, v katerem vlada jamči stabilnost denarja in cen, aktivno razvojno in zaposlovalno politiko, organizirani predstavniki prizadetih socialnih skupin pa pristanejo na uskladitev plač, pokojnin in socialnih prejemkov na ravni, ki preprečuje inflacijo, jamči nova delovna mesta in varuje socialno najbolj ogrožene pred tem, da bi padli pod raven soglasno dogovorjenega praga revščine.

Namesto resnih pogajanj o takem socialnem sporazumu, ki bi jih morala organizirano prevzeti celotna vlada, ne pa da jih je prevalila zgolj na ramena ministrice za delo, je vlada tudi ZL porinila najprej v »zamrznitev« plač in pokojnin, nato pa še v sprejem takega proračuna, v katerem ne le da niso bili všteti nikakršni popravki plač, ki se izplačujejo iz proračuna, ampak tudi tam, kjer bi morali biti denar za z zakonom zajamčene socialne pravice ljudi, zeva velika luknja...

Obakrat je bila Združena lista pred resno dilemo, ali naj še vztraja v taki vladni koaliciji in obakrat se je odločila, da preizkusi, ali se tudi vlade učijo iz lastnih napak.

Prav neurejene plače in primanjkljaj v proračunu za pokrivanje socialnih potreb ljudi bodo katerokoli že vlado prej ali slej pripravili do spoznanja, da je socialni sporazum edini realistični izhod. Vse je kazalo, da je vlada to zdaj vendarle uvidela, potem pa se je sprožila afera Hit-Vis in politična pozornost se je preusmerila, zaupanje v vlado in njene usklajevalne in pogajalske sposobnosti se je resno zamajalo. Učiteljem se je »strgalo«: sredi pogajanj o podpisu novih kolektivnih pogodb in tik pred koncem šolskega leta so se odločili za najmočnejše, a žal tudi najbolj dvorezno orožje – za stopnjevano stavko.

Res je, da je vlada začela pogajanja prepozno, res je, da je poskušala v pogajanja vstopiti z vsiljevanjem izvršenih dejstev (sprejeti proračun!), kar je moralo učiteljem zvišati pritisk. Toda tokrat je – tudi s pomočjo Združene liste, vlada zelo hitro uvidela, da gre zares, in sindikati vzgoje in izobraževanja so dobili prvo in najpomembnejšo bitko – vlada jih je sprejela kot resne pogajalske partnerje in začela oblikovati spodoben kompromis.

Presenetljivo pa so tokrat ravnali sindikati!

Stavko so sicer začeli odlično, s polno moralno upravičenostjo, saj res ni nobenega razloga, da bi imela učiteljica nižjo plačo od tajnice v poslanskem klubu npr. Stavko so tudi začeli v pravem času, saj se vlado lahko prisili k resnim pogajanjem le, če dejansko deluje grožnja, da bo nastala zoprna zmeda ob občutljivem koncu šolskega leta. Toda v nekem trenutku, ko je vlada že pokazala pripravljenost na realen kompromis in ko so se za kompromis odločili tudi sindikati drugih dejavnosti v negospodarstvu, se je zazdelo, kot da so šolniki pozabili, da v svojih težavah le niso tako izjemni: v mnogo hujšem položaju od njih je 125.000 brezposelnih in skoraj sto tisoč delavcev, ki čakajo na stečaj in med njimi skoraj ni šolnikov. Mnogo slabše gre velikemu številu delavcev na čakanju, tistim, ki neredno dobivajo manj od zajamčene plače, mnogim, ki za dobro delo v izvoznem gospodarstvu zaslužijo zares malo...

Za hip je celo nastal vtis, da se stavkajoči ne zavedajo, da obstaja kritična meja potrpežljivosti in solidarnosti staršev, da nastaja vtis, kot da učiteljem ni kaj prida mar, da se spopad za njihove pravice lomi na otrocih in mladih ljudeh takrat, ko imajo ob koncu leta tudi svojih problemov do vratu in še čez...

Sonja Lokar

Problem stavkajočih ni bil predvsem v tem, da je bilo poudarjanje teh dejstev v javnosti odlična voda na mlin »oblastnikov«, ampak da so bila ta dejstva, žal, še preveč resnična.

Lok razumevanja pravične stvari učiteljev so tako nevarno napeli prav sindikati, saj je kazalo, da ne bodo pravočasno zaznali trenutka, ko je treba pokazati spravljivost in doseči za vse strani sprejemljiv kompromis.

Toda na sestanku stavkovnih zaupnikov v Cankarjevem domu se je izkazalo, da se jih večina prav dobro zaveda, kaj je zdaj treba narediti in žogico so spretno poslali tja, kamor zdaj tudi sodi – v parlament.

In vloga Združene liste socialnih demokratov?

Opozorila je vlado, da ne bo podprla nikakršnega administrativnega urejanja plač in dosegla, da so se začela resna pogajanja ter da so vladni pogajalci dobili vsaj minimum manevrskega prostora ne za izsiljevanje, ampak za prava pogajanja.

Držala je pesti, da bi sindikati tako spretno vodili spopad, da se stavka ne bi moralno zlomila na upravičeni jezi zaposlenih v gospodarstvu in na starševski skrbi za usodo otrok.

Storila bo vse, da bi poslanske skupine podprle načelno doseženi sporazum med stavkajočimi in vladnimi pogajalci.

Ta navzven tako neugledna taktika je pripeljala do položaja, ko se lahko nevaren socialni konflikt srečno razplete in iz njega vse strani pridejo kot zmagovalke.

Bistvo te taktike je navidez preprosto: ne narediti NIČ, kar bi v bistvu upravičen mezdni konflikt spremenilo v neploden ideološki spopad, in narediti VSE, da bi ustvarili sistemske pogoje, ki omogočajo normalen razplet mezdnih bojev, ki si jih nobena, niti socialno-tržna ekonomija ne more prihraniti.

Je to malo? Je to veliko?

Ne enega ne drugega ni bilo lahko narediti. In če se vsa ta stvar srečno konča, si upam trditi, da je Združena lista socialnih demokratov – tokrat – storila DOVOLJ.

Sonja Lokar

arena

Spoštovani poslanec iz vrst nacionalistov gospod Marijan Poljšak nam je te dni pripravil podrobno analizo poslanskega glasovanja o tistem delu privatizacijske zakonodaje, ki govori o tistih, ki so upravičeni do certifikatov, torej tistega dela družbenega premoženja, ki naj bi ga dobili zastonj državljani te države. Glasovanje o takih zadevah je v parlamentu sicer javno, gospod Poljšak pa se je za vsak primer potrudil, da bi pozni rodovi Slovencev in Neslovencev imeli črno na belem, kdo je pri privatizacijskih certifikatih bil za to in ono. Potrudil se je seveda zato, ker ideja, da neslovenskim državljanom Slovenije ne bi delili certifikatov, v parlamentu ni dobila podpore.

Seveda gre pri tej zadevi za principe in ne za denar. Koliko bodo ti certifikati vredni, če bodo sploh kaj vredni, živ krst namreč ne ve, in ker se torej ob certifikatih ni moč kregati o denarju, se je pač treba boksati o principih. Certifikati se bodo najverjetneje pokazali kot velik napihnjen balon in tako ni nič lažjega, kot delati se velikega patriota in nacionalnega borca na nečem, ki se bo slej ko prej razpočilo.

Superjanez

Pri gospodu Poljšaku, če spremljamo njegove nastope v parlamentu, nikakor torej ne gre za certifikate, ampak za državljane te države, ki v svojem družinskem drevesu nimajo doslej vsaj pet Janezov in toliko Špel. To so manjvredni državljani, ki jim je to treba dopovedovati na vsakem koraku in ob vsaki priložnosti, najbolje pa bi jim bilo enostavno vzeti državljanstvo in jih napoditi čez mejo. Potlej bodo v tej državi rešeni vsi problemi, po cestah se bosta cedila med in mleko, v slovenščini pa bo zopet najhujša kletvica peklenšček.

Manj skrbi v tej državi pa bi gotovo bilo, če bi gospod Poljšak skupaj z drugimi poslanci več svoje energije rabil za razglabljanje, kaj storiti, da bi družbena lastnina, ki jo bomo delili, bila in postala več vredna. Ne, za gospoda Poljšaka je važno, da bo zgodovina vedela, kdo je v tem, današnjem trenutku bil pravi Slovenec, ker je bil proti Neslovencem, kdo je torej bil domovini zvesti sin in kdo izdajalec. Da bodo naši vnuki vedeli, kakšni osli so bili njihovi dedje, ker so si na kruh mazali nacionalistične popadke in bili zaradi tega prepričani, kako dobro da jim gre in kako bi jim lahko šlo še bolje, če bi bil kruh z isto vrsto pomade namazan z obeh strani.

Državni svetnik gospod Boris Šuštaršič sedi v parlamentu vedno v zadnji klopi. Priklenjen na invalidski voziček se je pač moral zadovoljiti s tako določenim prostorom, kar ga seveda ne moti, da ne bi prav iz zadnje klopi posegal v debato s treznimi razmišljanji. Gospod Šuštaršič je med poslanci in svetniki resda edini invalid, ki mora v skupščino na vozičku, vrli parlament pa se kljub temu ni spomnil, da bi mu premagovanje stopnic olajšal s kakšno stezo za invalide. Morda zato, ker se v parlament po stopnicah tako ali tako vzpenjajo invalidi razne oziroma druge vrste.

Supersvetnik

Gospod Šuštaršič z invalidnostjo take vrste nima težav. Tudi te dni, ko so se v državnem svetu prepirali, če naj državni zbor tožijo pred ustavnim sodiščem zaradi narobe privatizacijske zakonodaje, je gospod Šuštaršič edini povedal »ta pravo«: najbolj sposobni so se že odplačno privatizirali in »ušli« s pomočjo Markovićeve zakonodaje, zato se sedaj najbrž pogovarjamo samo o drobižu. Svetniki so se namreč pogovarjali in kregali, kako stopiti na prste divji privatizaciji s pomočjo neodplačanih prenosov družbene lastnine. In prav gospod Šuštaršič jim je moral povedati, da bi se v tem parlamentu že enkrat rad pogovarjal ne o trohnobi te države, marveč o možnostih njenega napredka. To je moral povedati, saj so nekateri modri svetniki – isto pa delajo tudi nekateri modri poslanci – kar naprej gonili preteklost. Gospod Šuštaršič jim je med vrsticami dopovedoval, da to počenjajo zato, ker se o prihodnosti niso sposobni pogovarjati.

In ker se o preteklosti da samo politizirati, se tako državni svetniki kot poslanci o gospodarstvu pogovarjajo s političnim jezikom, s političnimi manirami in s političnimi cilji in se iz popolnoma enakih vzrokov in povodov med seboj zmerjajo in še kaj hujšega. Na koncu pa je navadno vsega kriv propadli socializem.

Potem pa se oglasi gospod Šuštaršič in pove vsem jeznoritežem, da je največja pridobitev socializma bila popolna politizacija gospodarstva in da tisti, ki druge zmerjajo s propadlimi socialisti ali jih obtožujejo apetitov po povratku socializma, sedaj delajo enako; namreč da gospodarstvo politizirajo do skrajnosti zgolj zaradi svojih političnih ambicij in ambicij svojih strank ali skupin. Amen.

Boža Gloda

Denacionalizacija v Mariboru

GRADIŠČE BO ZOPET HUTTERJEV BLOK

Čeprav se najbolj eminenten blok v središču Maribora, ki stoji pred enako mogočno zgradbo mestne skupščine, že več desetletij imenuje Gradišče, mu tako stanovalci kakor tudi drugi Mariborčani še vedno pravijo kar Hutterjev blok. Neposredno pred drugo svetovno vojno je namreč za tiste čase izredno moderen blok v središču mesta z več kot 200 komfortnimi stanovanji zgradil za svoje delavce tedanji mariborski tovarnar Hutter, lastnik tekstilne tovarne v Melju. Kakor kaže, pa bo skladno z določili zakona o denacionalizaciji Gradišče kmalu ponovno zares postalo Hutterjev blok.

O malokateri mariborski mestni znamenitosti obstaja toliko različnih zgodb in legend, kakor jih je življenje v zadnjih desetletjih spletlo ravno o Hutterjevem bloku. Razlog tiči verjetno v značaju podjetnika Hutterja, ki je bil, kakor vedo še danes povedati mnogi starejši Mariborčani, osebno zelo skromen, čeprav je bil eden najmočnejših mariborskih industrialcev. Ker je znal tudi umno voditi tekstilno tovarno in gospodariti, so imeli delavci v njegovih tovarnah praviloma vedno najboljše plače, poleg tega pa je podjetje delavcem pomagalo reševati tudi stanovanjska in druga socialna vprašanja. Še danes mnogi starejši Mariborčani pravijo, da so bili delavci v Hutterjevi tovarni gospodje – dokaz za to je tudi gosposki blok, ki ga je Hutter pred vojno zgradil **za delavce** v najstrožjem središču mesta na najlepši lokaciji pod z vinogradi prekrito Piramido. Če investitorja ne bi prehitela vojna, bi bila fasada sedaj sivobetonskega bloka obložena celo z marmornatimi ploščicami, ki so bile ob bloku že pripravljene za oblaganje.

Po osvoboditvi je v bloku nekaj časa živela tudi Hutterjeva družina, vendar so jim potem, ko je blok postal državna lastnina, dodelili stanovanje drugje.

Kmalu po vojni so, tako pravi legenda, v katero verjame veliko Mariborčanov, izginile marmornate ploščice za fasado bloka. **Ploščice za ta delavski blok so bojda odpeljali v glavno mesto Slovenije in z njimi obložili eno od pomembnih zgradb v središču Ljubljane.**

Namesto nameščencev in delavcev v Hutterjevi tekstilni tovarni pa so se v prvih povojnih letih začeli v Hutterjev blok vseljevati različni mariborski veljaki in pomembneži, saj ima blok zares idealno lokacijo, pa tudi stanovanjski konfort je višji kakor v starih mestnih zgradbah ali v čisto novih blokih. Nekaj povojnih desetletij, še zlasti, dokler se pri nas ni tako razmaknila gradnja individualnih hiš, je bilo stanovati v Hutterjevem bloku tudi vprašanje prestiža. Zato se je, razumljivo, o tem bloku v Mariboru vedno veliko in na različne načine govorilo.

Mariborski veljaki bodo verjetno podnajemniki

Po sprejemu zakona o denacionalizaciji je sin podjetnika Hutterja Josip Rudolf Hutter skupaj s sestro vložil zahtevek za denacionalizacijo tega bloka, družinske vile v Marčičevi ulici in Mariborske tekstilne tovarne. Kakor vse kaže, bosta Hutterjeva otroka blok Gradišče kmalu dobila nazaj v naravi.

Josip Rudolf Hutter je potem, ko so ga v letih pogromov kot tovarnarjevega sina izključili iz gimnazije, skrivno odšel študirat v tujino. Starša pa sta ostala v Mariboru, od koder sta se v petdesetih letih preselila v Innsbruck. Tam bo soproga podjetnika Hutterja kmalu slavila 94. rojstni dan. Mladi Hutter je v tujini uspel in postal ugleden podjetnik in gospodarstvenik na Nizozemskem – ukvarjal pa se je seveda s tekstilom, čemur sledijo tudi nekateri njegovi otroci.

O svojih načrtih je Josip Rudolf Hutter javnost že seznanil preko intervjujev v tukajšnjem tisku. Povedal je, da bo upošteval želje stanovalcev – blok je pripravljen prodati samo stanovalcem, če se bo večina tako odločila. Sicer pa proučuje tudi možnost, da bi ves blok odkupila kakšna od slovenskih institucij in nato stanovalcem prodala stanovanja po stanovanjskem zakonu.

Sicer pa Hutterjevi, kakor je povedal Josip Rudolf Hutter, niso nikoli niti pomislili, da jim bodo vrnili odvzeto premoženje, zato so bili prijetno presenečeni. Denacionalizacije Hutter ne gleda, kakor je dejal, s svojega osebnega stališča, pač pa v njej vidi nujno sestavino za rekonstrukcijo celotnega slovenskega gospodarstva. Očitno Hutterjevi še vedno razmišljajo o usodi slovenskega gospodarstva, saj je, kot je povedal Josip Rudolf Hutter, njihov oče ves denar investiral v deželo, kjer je delal in denar zaslužil in ga ni nikoli nalagal v tujini – to je bilo »moralno zelo lepo, pokazalo pa se je, da finančno ni bilo najbolje«.

Ko bo eminenten blok v središču Maribora ponovno postal Hutterjev blok, se bodo v Mariboru tudi na simbolni ravni začeli »novi časi« – časi po denacionalizaciji in po privatizaciji. Mnogi ljudje, delavci in »manjši lastniki« bodo zagotovo z zanimanjem spremljali, kaj in kako ter v čigavo korist bodo s svojo nanovo pridobljeno lastnino gospodarili nasledniki podjetnika Hutterja – in po tem bodo tudi ocenjevali »nove čase« in našo skupno perspektivo.

Tomaž Kšela

PODPIS POD TAKO POGODBO BI BIL PRSTNI ODTIS ŠKODLJIVCA

Naslov je navedek iz ene od razprav o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo na svetu Območnega sindikata Podravja v Mariboru v ponedeljek, 14. junija. Razprava o tem se je 16. junija nadaljevala na svetu ZSSS v Ljubljani.

Seja proti lastnim pogajalcem

Ko smo prisluhnili podravskim sindikalistom, bi že skoraj verjeli, da so hude besede namenjene pogajalcem nasprotne strani. Žal so letele na tiste iz sindikalnih vrst.

»To, kar nam predlagajo, je ne le korak, je velik skok nazaj od tega kar že imamo, tudi v še veljavni kolektivni pogodbi. Gre za nadaljnje zmanjševanje že tako skopih pravic zaposlenih in še slabšo zaščito sindikalnih zaupnikov. Kdor podpiše takšno bedo, je pustil prstni odtis nekoga, ki dela v škodo sindikatom...

Med našim članstvom se krepi sum, da nekaj sindikalistov »na državni ravni« sklepa kompromise v škodo vsemu članstvu. To velja tako za normativno kot tarifno plat pogodbe...«

Razprave je strnila Metka Roksandič:

»To, kar nam predlagajo s spremembami vred, je komaj zrelo za prvo stopnjo javne razprave. To pogodbi še podobno ni in sindikat takšnega zmazka ne potrebuje. Najbolj pereča vsebinska vprašanja, usodna za vsakega člana, nam prodajajo kot »redakcijske pripombe«. Če podpišemo kaj takšnega, kar za povrh še iztožljivo ni, si pljunemo v obraz in popljuvali nas bodo tudi naši člani, prej kot slej!

Dikcije zakona o plačah, proti kateremu smo sindikati hodili okoli republiškega parlamenta in sploh počeli vsega vraga, zdaj sami vnašamo v kolektivno pogodbo. S tem mečemo bumerang, ki nam bo kaj hitro prifrčal nazaj.

V čigavem interesu je potemtakem to početje, kdo si sploh drzne ponujati kaj takšnega?!«

Strokovni in politični madež

Misli kovinarjev, trgovcev, gradbenikov, prometnikov lahko mirne vesti strnemo:

– Ponujena kolektivna pogodba je za sindikate madež v strokovnem in političnem smislu. Torej je treba poklicati na odgovornost posameznike, ki so imeli prste zraven, da bi ne trpel ugled cele organizacije. Ali sploh kaže razpravljati o nečem, kar je na štartu ocenjeno kot vsebinsko škodljivo, nesprejemljivo, nezrelo...

To ni drugega kot posiljevanje! Smrdi nam tudi opozarjanje, kako da se mudi. Pa smo ničkolikokrat potrdili sindikalno načelo, da od že doseženega ne odstopimo za nobeno ceno, pogajanja so možna le naprej!

Nekaj pripomb povsem osebne narave bomo kljub možni tehtnosti raje izpustili, saj dovolj povedo izrazi kot demagogija, diametralno nasprotje zdravi pameti kaj šele veljavni sindikalni politiki in podobno. S sklepom **»raje spokajmo sami, kot da bi nas nesli člani zaradi take sramote«** je bil to vsekakor zanimiv uvod v sredino sejo Sveta ZSSS.

Nanjo so podravski sindikalisti prinesli naslednje sklepe:

Metka Roksandič na ponedeljkovi seji Sveta podravskih sindikatov: »Sindikat gre od že doseženega lahko le naprej!«

Potrjena stališča iz Podravja

Kot najbolj sporne rešitve v tej pogodbi in ki morajo biti spremenjene, navajamo člene pogodbe:

● **34. člen** – *delovno pravna imuniteta sindikalnih zaupnikov, kot je opredeljena, ni sprejemljiva. Zakonsko določilo 5. člena ne more biti tako opredeljeno, saj bo posledično pomenilo, da bodo naši sindikalni zaupniki postali presežni delavci, disciplinsko preganjani, razporejeni na različna delovna mesta. S tem členom pogodba postavlja zaupnika v slabši položaj kot do sedaj.*

● **36. člen** – *v tem členu mora biti besedilo stare pogodbe, da so določila in zneski obvezni minimalni standardi in osnove, kar pomeni, da so tudi iztožljivi. Brez tega zneski, navedeni v pogodbi, niso iztožljivi.*

Prav tako je nujna opredelitev, da se plače izplačujejo v denarju. To je nujno, saj je sicer možno, da bo delodajalec izplačeval delavcu plačo v obliki, ki njemu najbolj ustreza.

● **37. člen** – *možnost, da lahko delodajalec izplača plačo, manjšo od 80 %, kar je opredelitev v tem členu, ni dopustna v nobenem primeru (prepisano določilo zakona o plačah, ki za sindikate ni sprejemljivo).*

● **39. člen** – *možnost znižanja izhodiščnih plač za 20 % na starih opredelitvah o ogroženem obstoju in novi lastniški strukturi ter ob dejstvu, da zneski plač niso obvezni, ni dopustna, zato je nujno ta člen črtati. Pri tem seveda nastopi problem nove opredelitve najnižje še dopustne cene dela.*

● *41. člen – določilo o opredelitvi »evropskega« delovnega časa ter obveza delavcev, da brez dodatnega plačila delajo v neugodnem delovnem času, ni sprejemljiva. Gre namreč za prikrito podaljševanje neplačane prisotnosti na delu, kar pomeni v bistvu podaljševanje delovnega časa nad 40 ur oz. izrinjanje plačanega 30-minutnega odmora nad 40 ur.*

Opredelitev pravice do plačane stavke v primerih kršitve te kolektivne pogodbe. To je najbolj učinkovita sankcija za nespoštovanje pogodbe. Ker sankcij drugih ni, je nujno to uveljaviti.

● *Svet Območne organizacije se je seznanil s predlogom predsedstva ZSSS o spremembah in dopolnitvah predlaganega besedila splošne kolektivne pogodbe in ugotavlja, da niso odraz razprave na delovnem razgovoru članov sveta ZSSS dne 8. 6. 1993 in ne vsebuje bistvenih sprememb, ki so in morajo biti pogoj za sprejem kolektivne pogodbe...*

Ocenjujemo, da je takšen pristop in priprava gradiva za pogodbo neresno, nestrtokovno in ni sindikalno!

● Posledice sprejema pogodbe, takšna kot je ponujena v sprejem, so za naše članstvo in zaposlene v gospodarstvu tako hude, da je bolje biti brez kolektivne pogodbe, kot pa podpisati tako slabo pogodbo. Svet OSP ocenjuje, da je glede na vztrajanje pri podpisu pogodbe za »vsako ceno« s strani predsedstva ZSSS, nujno izpostaviti sindikalno funkcijo zaščite zaposlenih, ki ji v tem primeru v ZSSS nikakor ne sledimo. Menimo, da je nujno oceniti odgovornost pogajalske skupine in na podlagi te ocene predlagati kadrovske spremembe.

Na podlagi teh ugotovitev je Svet Območnega sindikata Podravja sprejel

Sklepe:

1. Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, ki je ponujena v sprejem, v takšnem besedilu ni sprejemljiva in jo Svet OSP zavrača kljub upoštevanju predloga sprememb in dopolnitev predsedstva ZSSS.

2. Na seji Sveta ZSSS 16. junija 1993 naj Svet določi in opredeli tiste točke pogodbe, ki so pogoj za možen sprejem splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. To so členi 34, 36, 37, 39, 41 in opredelitev pravice do plačane stavke.

3. Svet ZSSS naj se po pogajanjih z delodajalci ponovno sestane, oceni doseženo in šele nato odloča o sprejemu ali zavrnitvi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo.

4. Člani Sveta ZSSS iz Podravja odločajo o vsebini in postopku v zvezi s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo le v skladu s sprejetimi sklepi Sveta OSP.

5. Glede na ugotovitve o vsebini splošne kolektivne pogodbe kot nezadovoljivi in glede na to, da niso bili spoštovani lastni akti organizacije ob začetku pogajanj, predlagamo, da se delo pogajalske skupine oceni kot nezadovoljivo in se ***začne postopek za rezrešitev članov predsedstva – članov pogajalske skupine, skladno s statutom.***

Ultimat

Na seji Sveta ZSSS je razprava odprla dve možnosti – ali so v Mariboru dva dni prej dramatizirali brez potrebe ali pa je njihova zaostritev pripomogla k rešitvi.

Po burni debati so namreč potrdili vse njihove sklepe in k zanje spornim členom dodali še člen 42, ki govori o nadomestilih plač. Ta paket je Dušan Semolič imenoval **»ULTIMATIVNI POGOJI ZA PODPIS«**, saj brez tega nihče nima mandata, da bi podpisal splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo.

Več kot upravičen je dvom, da nasprotna stran na te pogoje ne bo pristala. In v vodstvo dvomeče članstvo bo končno spoznalo, zakaj ima sindikalne funkcionarje. S temi pogoji so namreč partnerje stisnili v kot – zraven pa tudi sebe. Po ultimatu so kajpak kot rešitev možne le še »radikalne metode sindikalnega boja«.

Pogajalski par Brane Mišič in Gregor Miklič je zdaj okrepljen z Metko Roksandič in Alojzom Omejcem. Četvorko čaka hiter prenos ultimata, potem pa... *Ciril Brajer*

ZSSS za splošno kolektivno pogodbo za negospodarstvo

Svet ZSSS je na današnji seji obravnaval tudi splošno kolektivno pogodbo za negospodarstvo, jo sprejel in sklenil, da bo njen sopodpisnik. Vsebino nove pogodbe je uvodoma obrazložil **Vinko Kastelic.** Sindikati so s pogodbo dosegli 40-urni delovni tednik. **Zneski iz kolektivne pogodbe so iztožljivi!** Izhodiščna plača je določena v višini 26.000 tolarjev, eskalacijska lestvica pa je enaka kot velja za gospodarstvo. Regres v negospodarstvu bo znašal 30.000 tolarjev.

V imenu posameznih sindikatov družbenih dejavnosti so poročali: **Erih Šerbec, Franc Klepej, Doro Hvalica** in **Drago Ščernjavič.** Prav vsi njihovi sindikati pristajajo na novo kolektivno pogodbo, čeprav pomeni realno zmanjšanje plač do konca letošnjega leta. V primeru, če bodo življenjski stroški rastli do 3 odstotke, bodo plače lahko manjše celo za 16 odstotkov. Plače bodo manjše tudi zaradi tega, ker ta mesec poteče izplačevanje poračuna za lansko leto.

Štirje pogajalci so takoj odbrzeli na gospodarsko zbornico, ta čas pa je policija blokirala delo na Dalmatinovi 4. Že tako buren dan je razburkal še telefonski klic, da je v sindikalni hiši tempirana bomba – dobesedno!

Vekoslava Krašovec na isti seji: »Če smisel pogodbe ni njena uporabnost in iztožljivost, to pač ni pogodba.«

Rajko Lesjak na seji sveta ZSSS: »Zdaj je jasno, da je potrebno pogodbo spremeniti. Postavljamo torej ultimativne pogoje in s tem mejo pogajalski skupini. Pod to mejo ne bomo podpisali mi in če partner meje ne bo spoštoval, do podpisa ne more priti! Potem se je treba vprašati, kako lahko sindikat uveljavi svoje zahteve, če hoče biti resna organizacija. In to naj bi bilo menda le retorično vprašanje, mar ne?!«

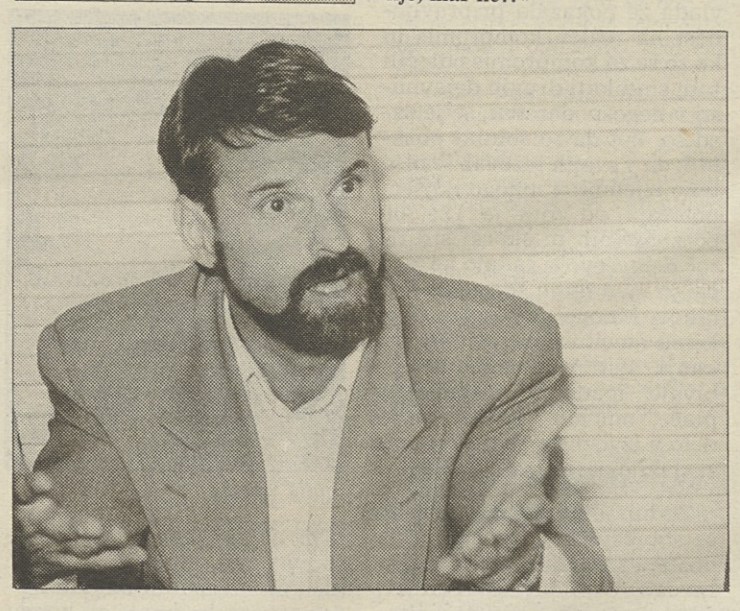

Svobodni sindikati ne bodo posegli v spor o lastninski zakonodaji

Gregor Miklič je svetu ZSSS dal predlog za začetek ustavnega spora o 29. členu zakona o spremembah lastninskega zakona. Po tem členu bodo nični vsi neodplačani prenosi družbenega premoženja in iz registrov bodo izbrisani različni holdingi, koncerni. **Miklič meni, da lahko izbris vseh neodplačanih prenosov za nazaj ogrozi nekaj tisoč delovnih mest** v navedenih oblikah sedanjih družbenih podjetij. Člani sveta so zlasti po opozorilu **Metke Roksandič** menili, da naj zakon popravijo tisti, ki so zanj odgovorni, torej predvsem vlada in stranke, ki so glasovale v državnem zboru. Svobodni sindikati pa ne izključujejo možnosti, da ustavni spor začnejo delavci oz. sindikat v katerem od neposredno prizadetih podjetij. *FK*

Sindikati negospodarskih dejavnosti so po štiriurnih zaključnih pogajanjih z vlado uskladili besedilo splošne kolektivne pogodbe za negospodarstvo in jo parafirali. S podpisom čakata le še SVIZ, saj zahteva predhodno podporo poslanskih klubov za višje koeficiente, in policijski sindikat, ki je napovedal stavko, s katero zahteva 30.600 tolarjev izhodiščne plače. Najpomembnejši dosežek zadnjih pogajanj je določilo, da nobena plača ne sme biti nižja od zajamčene.

F. K.

Učiteljska stavka odložena na jesen

UČITELJI BODO NASMEJANI LE ZARADI POČITNIC

Sklep ali pa, če hočete odložitev šolske stavke do jeseni, kakor so sprejeto inačico odločitve imenovali na izredni 19. seji republiškega odbora SVIZ Slovenije v vlogi stavkovnega odbora v sredo, 16. junija, je bil najbrž pričakovan. Večina vsebinskega dogajanja se je že zgodila in izzvenela minuli petek na učiteljskem parlamentu v Cankarjevem domu, kjer je zborovalo okoli 450 sindikalnih zaupnikov SVIZ Slovenije – predsednikov stavkovnih odborov.

Tokrat je šlo samo še za odločitev, da morebiti na slovenskih osnovnih šolah učitelji ne bi opravljali pouka zadnjih pet dni šolskega leta. Že v petek so namreč sklenili, da bodo tako in tako nadaljevali z mehko varianto stavke in zaradi spoštovanja pravic učencev zaključili ocene, opravili izpite in omogočili regularen zaključek šolskega leta. V skladu s to odločitvijo je za srednje šole ostal le še en šolski dan, saj spričevala delijo že 18. junija.

Sicer pa pojdimo od začetka. Na petkovem šesturnem zborovanju v Cankarjevem domu (od tam so posnetki našega sodelavca Saša Bernardija), na katerem je po uradnih podatkih sodelovalo 449 zaupnikov SVIZ, so odločali o dveh variantah razpleta šolske stavke, ki je po dveh opozorilnih

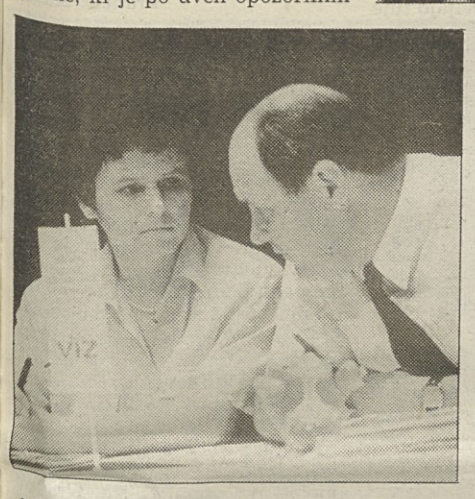

dnevih »zares« trajala že tretji dan. Tako imenovana varianta A je pomenila, da vztrajajo pri zahtevi 30.600 SIT bruto izhodiščne plače za I. tarifni razred po kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti s 1. junijem (s tem, da so pripravljeni na znižanje izhodišne plače do 28.400 SIT) ter na regresu v višini 36.000 SIT ter za dosego teh ciljev 15. junija nadaljujejo stavko. Varianta B je predlagala, da pristanejo na takšno višino izhodiščne plače kot bo dogovorjena med sindikati negospodarskih dejavnosti in vlado v kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti, vendar z zagotovilom poslanskih klubov v državnem zboru in vlade, da podpirajo predlog sprememb in dopolnitev zakona o plačah delavcev v javnih izobraževalnih zavodih tako, da se bodo ustrezno povišali količniki za izračun plač. O obeh variantah so se predhodno opredeljevali v šolskih kolektivih, na samem zborovanju pa so ponudili še tretjo varianto, po kateri bi takoj prekinili stavko in z njo nadaljevali jeseni v rokih in z zahtevami, kot jih je opredelil stavkovni odbor.

Obsežna, tehtna, pikra, žolčna, glasna, nestrpna, radikalna in trezna razprava se je končala z velikansko podporo za drugo varianto. Zagotovila poslanskih klubov, ki so bila pogoj za dokončno odložitev stavke, so učitelji do sredine seje stavkovnega odbora dobili tako, da je bil proti odložitvi stavke samo en glas. To pa sploh ne pomeni, da so učitelji z rezultati stavke zadovoljni. Prej bi lahko rekli, da niso, da so razdvojeni, da so sklep sprejeli z grenkobo v ustih, z občutkom, da so jih žejne prepeljali čez vodo, posledica bo tudi ta, da bodo prenekateri med seboj skregani.

Zdaj vse stavijo na tako imenovani Mogetov zakon, ki naj bi določil pravičnejše količnike za posamezne profile v šoli in na stimulativne dodatke, ki jih imajo v vseh družbenih dejavnostih več. Toda tudi pri tem ne govorijo vsi istega jezika, saj slej ko prej ostaja nerešeno plačilo za učitelja z višjo in tistega z visoko izobrazbo, ki opravljata enako delo – poučujeta v enakem razredu. Menda je učiteljev z višjo izobrazbo kar osemdeset odstotkov – takšnih kadrovskih šol danes ni več – v celoti izpolnjujejo pogoje za poučevanje, če bi hoteli dobiti enako plačo kot njihov kolega, začetnik, z visoko izobrazbo (ki so mu bili mimogrede rečeno tudi mentorji), pa bi morali imeti 42 let delovne dobe.

Stavka je torej odložena do jeseni – za takšno varianto sta se že poprej odločila tudi ostala dva šolska sindikata – vse je v rokah poslancev državnega zbora. Šolsko leto se bo sicer regularno izteklo, učitelji ga bodo dočakali v razredih, med učenci, jeseni pa se bo ples najbrž začel znova.

Igor Žitnik

Konec junija bo ustanovljen sindikat upokojencev Slovenije

Člani iniciativnega odbora za ustanovitev sindikata upokojencev Slovenije so na svoji 3. seji, 8. junija 1993 sklenili, da bo ustanovna skupščina tega sindikata 29. junija 1993.

Iz sklepa o sklicu ustanovne skupščine sindikata upokojencev Slovenije, ki ga objavljamo v tej številki DE, lahko preberete o predlaganem dnevnem redu ter številu in sestavi udeležencev ustanovne skupščine.

Na seji so člani iniciativnega odbora določili tudi predloge dokumentov, ki bodo obravnavani in sprejeti na ustanovni skupščini. Gre za predloge naslednjih dokumentov: statuta, programske listine, poslovnika o delu ustanovne skupščine in sklepa o začasnem načinu financiranja sindikata upokojencev Slovenije. Na sami ustanovni skupščini pa bodo sprejeti še nekateri drugi sklepi in zahteve tega sindikata.

Člani iniciativnega odbora so določili tudi predloge kandidatnih list za predsednika, podpredsednike ter člane nadzornega odbora.

V naslednji številki DE vam bomo predstavili programsko listino sindikata upokojencev Slovenije.

Vanda Rešeta

SKLEP
o sklicu ustanovne skupščine Sindikata upokojencev Slovenije

1. Ustanovna skupščina Sindikata upokojencev Slovenije bo 29. junija 1993 v Ljubljani.

2. Iniciativni odbor sindikata upokojencev v ustanavljanju (v nadaljevanju: iniciativni odbor) predlaga naslednji dnevni red:
1. izvolitev delovnega predsedstva;
2. sprejem poslovnika o delu ustanovne skupščine;
3. izvolitev delovnih teles ustanovne skupščine (verifikacijske komisije, komisije za statut in programsko listino ter za sklepe in komisije za volitve ter zapisnikarja in dveh overiteljev zapisnika);
4. uvodna beseda predsednika ZSSS;
5. poročilo predsednika iniciativnega odbora;
6. razprava in sprejem:
   – programske listine sindikata upokojencev,
   – statuta sindikata upokojencev,
   – sklepa o začasnem načinu financiranja,
   – ugotovitvenega sklepa o sestavi republiškega odbora,
   – ostalih sklepov;
7. volitve:
   – predsednika sindikata upokojencev,
   – podpredsednika(ov) sindikata upokojencev,
   – nadzornega odbora;
8. razno.

3. Ustavno skupščino sindikata upokojencev Slovenije sestavljajo:

– člani iniciativnega odbora	19 delegatov
– predstavniki iz posameznih območij glede na število članov:	
a) po 1 delegata (Gorenjska, Velenje, Podravje, Ptuj, Zasavje)	5 delegatov
b) Pomurje	2 delegata
c) po 3 delegate (Celje, Ljubljana in okolica)	6 delegatov
d) Posočje	5 delegatov
Skupaj:	37 delegatov

4. Ustanovna skupščina bo delala po poslovniku, ki ga bo na predlog iniciativnega odbora sindikata upokojencev Slovenije sprejela na začetku svojega dela.

Ivan Kramer, predsednik iniciativnega odbora

ZDAJ PA ZARES!

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Vsebina

- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij
- Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij
- Odredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja

Zakon razlagajo: mag. Tone Rop, dr. Alenka Žnidaršič – Krajnc (oba s seminarja ZSSS) in Gregor Miklič

Cena 1.800 SIT.
Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefona: 321-255, 110-033, telefaks: 061-311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne: ....
Žig Podpis naročnika

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

SKLEP
o načinu in pogojih odlaganja plačil prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

1. Podjetjem s področja gospodarstva se odložijo prispevki pod pogoji in na način, določen s tem sklepom.

Podjetjem gospodarske infrastrukture (elektrogospodarstvo, premogovništvo, železniško gospodarstvo, PTT promet, cestno gospodarstvo, komunalno gospodarstvo) se prispevki ne odlagajo.

2. Odlog se nanaša na naslednja prispevka:
– prispevek delodajalca in
– prispevek zavarovancev.

3. Prispevki zapadejo v plačilo najdlje do naslednjega izplačila pokojnin in drugih dajatev v tekočem mesecu.

4. Odloženi prispevki se ob zapadlosti plačajo v revalorizirani vrednosti po srednjem deviznem tečaju Banke Slovenije za DEM in s 7-odstotno letno obrestno mero. Obresti se obračunajo po linearni metodi od revalorizirane glavnice.

5. Odlog prispevkov odobri Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije na podlagi pogodbe, ki jo sklene za vsak posamičen odlog s podjetjem. Zavod predloži izvod pogodbe Službi družbenega knjigovodstva.

6. Podjetje predloži Zavodu vlogo, ki vsebuje naslednje podatke:
– ime in sedež podjetja,
– ime odgovorne osebe,
– šifro dejavnosti,
– številko žiro računa,
– vrsto in znesek prispevkov, za katere prosi za odlog plačila,
– število zaposlenih,
– višino povprečne plače po zadnjem izplačilu pred predložitvijo vloge,
– specifikacijo investicij v teku,
– stanje plasmajev finančnih sredstev,
– znesek in vrsto neporavnanih prispevkov, potrjeno od Službe družbenega knjigovodstva.

7. Vlogi iz prejšnje točke priloži podjetje bianko akceptni nalog in garancijo banke ali druge finančne organizacije, pooblaščene za dajanje garancij, s katero banka ali druga finančna organizacija brezpogojno jamči za plačilo odloženih prispevkov v primeru, da jih podjetje ne bi plačalo v skladu s pogodbo. Obveznost banke ali druge finančne organizacije po izdani garanciji mora trajati še pet dni od dneva, ki je s pogodbo določen za plačilo odloženih prispevkov.

8. V času odloga prispevkov mora podjetje izpolnjevati naslednje obveznosti:
– plače delavcev, za katere predloži podjetje nalog Službi družbenega knjigovodstva, ne smejo v masi preseči 85 % zneska povprečne plače na delavca v gospodarstvu po zadnjih uradnih podatkih Zavoda Republike Slovenije za statistiko pred sklenitvijo pogodbe,
– drugi prejemki delavcev o kolektivni pogodbi se izplačujejo v najnižjem znesku,
– podjetje ne sme začenjati novih investicij, ki se financirajo iz lastnih sredstev,
– podjetje ne sme ustanavljati novih podjetij niti ne plasirati prostih finančnih sredstev drugim podjetjem.

V primeru kršitve zgoraj navedenih obveznosti zapadejo odloženi prispevki takoj, vključno z zamudnimi obrestmi za čas odloga.

9. Podatke o plačah in druge podatke sporoči podjetje Zavoda na posebnem obrazcu, ki je sestavni del tega sklepa.

10. Služba družbenega knjigovodstva izstavi nalog za plačilo odloženih prispevkov ob njihovi zapadlosti po sklenjeni pogodbi. V primeru nezmožnosti plačila obveznosti podjetja zaradi insolventnosti, likvidacije ali stečaja obvesti Služba družbenega knjigovodstva takoj Zavod, ki izterja obveznosti podjetja.

11. Služba družbenega knjigovodstva obvesti podjetja o tem sklepu na način, ki je predviden v njenih internih predpisih.

SINDIKAT JE MOČAN TOLIKO, KOT IMA DENARJA ZA STAVKO

Irena Milanovič, predsednica sindikata delavcev poslovnih bank pravi, da je ta samostojni sindikat nastal potem, ko so bančni delavci uvideli, da se lahko najbolje zaščitijo kar sami. V sindikat se je prav zaradi tega včlanilo več kot 90 odstotkov vseh zaposlenih uslužbencev v bankah. Sindikat ima ogromen stavkovni sklad. Splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo bodo podpisali, ne pristajajo pa na znižanje regresa in nadomestila za družbeno prehrano ter vožnjo na delo.

● *Kako bi lahko predstavili vaš sindikat?*

– V naš sindikat se je včlanilo 8272 delavcev oziroma skoraj 90 odstotkov zaposlenih v bančnem sistemu. Pri nas so prav vse banke razen treh manjših. Osamosvojili smo se po prvem kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije, ker kongres ni upošteval naših predlogov. Takrat smo ugotovili, da smo v posebnem položaju in da se moramo sami zaščititi, ker nam kovinarji in drugi pri tem ne morejo pomagati. Razdelili smo pristopne izjave in delavci so se masovno odločali za vključitev v sindikat. Bili smo presenečeni, saj bančni sindikati v tujini združujejo zelo majhen odstotek bančnih delavcev. Ugotovili pa smo, da je množična odločitev za sindikat posledica napovedi padca standarda, napovedi presežnih delavcev in številnih zamrznitev plač.

● *Kako se financirate?*

– Živimo izključno iz članarine, ki znaša 0,60 odstotka bruto osebnih dohodkov. Polovico članarine obdrži sindikat posamezne poslovne banke, polovica pa pripada nam v republiški centrali. Denar, ki prihaja na sedež republiškega odbora, se deli na dve polovici. Prva je namenjena za plače nas treh, ki profesionalno delamo v sindikatu, za storitve treh pogodbeno vezanih odvetnikov in za druge stroške organizacije. Polovica denarja pa dajemo v stavkovni sklad in moram povedati, da je v njem ogromno denarja. **Po mojem mnenju je sindikat močan toliko, kolikor ima denarja za financiranje morebitne stavke.**

● *Verjetno ste takoj po ustanovitvi začeli pripravljati posebno kolektivno pogodbo za poslovno bančništvo. Kdaj ste jo podpisali in kaj je v njej posebnega?*

– Z združenjem bank, ki je sestavni del zborničnega sistema, smo pogodbo podpisali decembra 1990. **Takrat smo se dogovorili, da so izhodiščne plače 10 odstotkov višje kot v splošni kolektivni pogodbi v gospodarstvu. Nismo pa pristali na 20-odstotno znižanje plač,** saj smo ocenili, da bi s tem ogrozili možnosti delavcev za preživetje. Kolektivna pogodba daje sindikalnim zaupnikom pravico do dveh delovnih ur na posameznega člana. Le v Ljubljanski banki d.d. smo dogovorjeni za profesionalnega sindikalista. Iskali so ga celo z razpisom, vendar je to mesto nezasedeno. Mi mislimo, da so za uspešno delo sindikata boljša rešitev profesionalci, zaposleni izven poslovnih bank, saj se laže pogovarjajo s šefi bančnih hiš. Tako je tudi v tujini in zato bomo v prihodnje zagovarjali le takšno rešitev.

● *Javnost je prepričana, da so plače bančnih delavcev vseskozi visoke. Kakšna je resnica?*

– Podatki o plačah bančnikov so javni. V času podpisovanja naše kolektivne pogodbe je večina bank izplačevala 10 do 15 odstotkov več, kot smo zapisali v pogodbo. Več so izplačevali zato, ker tako ravnajo tudi vsa dobra podjetja v tujini, ki pazijo na svoj image. Večkrat nas je prizadel zakon o zamrznitvi oziroma o omejevanju plač. Razmere so se najbolj poslabšale maja 92, takrat so štiri banke občutno kršile kolektivno pogodbo. Ena od bank je bila v predsanacijskem postopku in je izplačevala kar 28 odstotkov manj od kolektivne pogodbe.

V normalnih časih pa banke spoštujejo kolektivno pogodbo. **Izhodiščna enka po naši pogodbi znaša 39.103 tolarje. Največja banka pa je v sanaciji in enka v njej znaša le 29.800 tolarjev oziroma 76 odstotkov vrednosti iz kolektivne pogodbe.**

● *Koliko torej zasluži delavec na bančnem okencu, s katerim se občani največkrat srečujemo?*

– Takšen delavec v Ljubljanski banki d.d., ki mora imeti najmanj srednjo izobrazbo, dobi v povprečju 34 tisočakov. V tem znesku ni upoštevana ocena osebne uspešnosti. Zato je prav v tej banki največji revolt delavcev in iz nje odhajajo številni sposobni kadri.

● *Mislim, da temu podatku nihče ne bo verjel.*

– Podatek kljub temu drži in prav zaradi tega je med delavci tolikšen revolt.

Irena Milanovič

● *Omenili ste problem presežnih delavcev. Javnost ne pozna podatkov o odpuščanju bančnih delavcev in misli, da so tudi zaradi tega na boljšem od drugih.*

Presežne delavce je ugotavljala le Ljubljanska banka d.d., vse druge pa so uporabile le mehke variante in na ta način zmanjšale število zaposlenih. LB d.d. je število zaposlenih zmanjšala za 18, banke pa v povprečju za 10 odstotkov.

V Ljubljanski banki je bil ta proces zelo krut, ljudje so bili najbolj prizadeti, ker niso vnaprej vedeli, kdo bo odpuščen. Na spisku so se znašle delavke, stare od 45 do 50 let z 20 do 25 let delovne dobe. Bančni delavci so zelo specializirani in praviloma nimajo nobene možnosti za drugo zaposlitev.

● *Če vas prav razumemo, je bil sindikat delavcev poslovnih bank ob odpuščanju, zaradi katerih je prihajalo tudi do človeških tragedij, povsem nemočen.*

– Nimate prav. Ko je vodstvo banke najavilo presežne delavce, smo zahtevali analizo vseh drugih stroškov poslovanja, zlasti pogodbenega dela in avtorskih honorarjev. Rekli smo, da lahko sindikat pristane na presežne delavce le, če oni dokažejo racionalizacije in znižanje drugih stroškov. Od bančnih šefov smo zahtevali tudi programe novih bančnih storitev, kjer bi se lahko zaposlili presežni delavci. Zahtevali smo tudi prioriteto za odpravnine delavcem, ki so se želeli samozaposliti. Od bank smo zahtevali vse druge rešitve, saj smo vedeli, da je zavod za zaposlovanje za delavce povsem neustrezna rešitev.

● *Koliko delavcev je torej odpustila LB d.d., ki je zdaj v sanacijskem postopku?*

– Ta banka je v lanskem in letošnjem letu zmanjšala število zaposlenih s 3617 na 2883. Zdi se mi, da je banka preveč posegla v kadrovsko sestavo in delavci so z delom preobremenjeni. Po mojem mnenju bo ta banka že v jeseni morala zaposliti nov kader, če hoče obdržati sedanji obseg dela in izboljšati odnos do svojih strank. Ugotavljam, da je odpuščanje presežnih delavcev pri nas postala nekakšna moda. S temi postopki pa se preveč hiti in problemi nastajajo tudi zato, ker takšne programe pripravljajo tuje firme na podlagi izkušenj iz drugih dežel.

● *Obveščeni smo, da pripravljate novo panožno kolektivno pogodbo za poslovno bančništvo. Kakšne cilje ste si postavili?*

– Temelj za našo kolektivno pogodbo je nova splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. **Ne želimo čim večjih pravic in čim višjih plač, ampak strokovno dorečene in uresničljive določbe.** Mislimo, da se bomo na ta način izognili skoraj vsem kršitvam kolektivne pogodbe. Naša pogodba mora biti takšna, da bo vsakdo poznal svoje pravice, dolžnosti in odgovornosti. Določili bomo tudi sankcije za njene kršitve.

● *In kakšen je odnos vašega sindikata do nove splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo?*

– Imeli smo sejo republiškega odbora, ki predlaga črtanje zadnjega odstavka 9. točke tarifne priloge. **S tem želimo obdržati sedanjo raven regresa za dopust, ki je pri nas trinajsta plača, povračilo stroškov za prehrano in prevoz na delo.** Ko smo se v sindikatu odločali za pogajanja o novi kolektivni pogodbi, smo se s partnerji dogovorili, da mi ne bomo zahtevali več, oni pa ne bodo pritiskali na znižanje plač in drugih pravic iz dela. Za normativni del kolektivne pogodbe pa ugotavljam napredek in naš sindikat bi ga kar podpisal.

Franček Kavčič

PRAVNA POMOČ VSAKEMU DESETEMU DELAVCU

Območna organizacija ZSSS Velenje ima 20.000 članov in pokriva, kot pravimo, velenjsko in mozirsko občino. Pod njeno streho pa je tudi celoten kolektiv Alposa iz Šentjurja. O moči in vplivu območne sindikalne organizacije v Velenju govori tudi to, da so se ji v zadnjih dveh letih pridružili delavci desetih podjetij, ki so iskali najboljšo pot za svoje sindikalno delovanje.

Pa še to: včasih je bilo na velenjskem sindikatu devet delavcev. Danes jih je le še pet. Dva funkcionarja, odvetnik, dve administrativni delavki. Malo ljudi, dela pa kolikor hočeš. Tu namreč mislijo tako na zaposlene kot na ljudi, ki so ostali brez dela. Pa tudi na one, ki so si že prislužili pokoj.

»Zelo se trudimo, da bi bili ljudje v teh nezavidljivih časih čim bolje seznanjeni s svojimi pravicami,« pravi **Mira Videčnik**, ki vodi območno organizacijo. »Mnogi so takšne in drugačne pomoči še kako potrebni. Zato smo lani nudili pravno pomoč 1600 svojim članom, torej skoraj vsakemu desetemu. Poleg tega nas je povprašalo za ta ali oni nasvet še 4000 ljudi...«

Mira Videčnik – na čelu Območne organizacije ZSSS Velenje

S pomočjo območne sindikalne organizacije v Velenju si prizadeva zajadrati v lepše čase tudi skupina 260 članov sindikata, ki so zgubili delo oziroma nanj čakajo doma. Med njimi so kajpak tudi »trajni presežki«. Vsi pa so si edini v tem, da se ne bodo dali kar tako. In pri tem jim stoji ob strani sindikat.

»Za 200 nezaposlenih na našem območju smo v začetku letošnjega leta sklenili zdravstveno zavarovanje. To se mi zdi zelo pomembno, da so ti ljudje vsaj po tej plati zavarovani in brez večjih skrbi. Nekateri plačujejo zavarovanje sami, za druge prispeva sindikat,« pove **Mira Videčnik.**

Sicer pa na območju Velenja in Mozirja ni toliko brezposelnih kot drugod po Sloveniji. Ob 27.000 ljudeh, ki imajo delo, jih čaka na boljše čase približno 2.500. To je manj kot deset odstotkov.

»Zaskrbljujoče pa je, da brezposelnost narašča. Dve firmi Gorenja sta šli v stečaj. Vendar, ker sta se takoj rodili dve novi podjetji, je od 800 delavcev zgubilo kruh ‚le' 160 ljudi. Seveda bi lahko bilo še huje,« ugotavlja predsednica **Videčnikova.**

Ob lastninskem preoblikovanju podjetij, ki je kot povsod po Sloveniji tudi tu vroča tema, so sindikati ustanovili posebno ekspertno skupino, gre za tri ekonomiste, ki pomaga podjetjem oziroma zaposlenim. Delavcem namreč še zdaleč ni vseeno, kakšen bo konec zgodbe. Kajpak imajo o lastninskem preoblikovanju ljudje zelo različne pojme, to velja tudi za poslovodne delavce v podjetjih, zato marsikje pravijo, kot denimo v Rudniku lignita Velenje, »počakajmo na zakone«. No, temu ne gre oporekati, kot tudi tistim prizadevanjem velenjskih sindikatov ne, da bi delavci pričakali zakon pripravljeni.

Revizije? Ne bo se jim moč izogniti. Še posebno v tistih primerih ne, ko so se delavci desetletja odpovedovali lepšemu življenju, so bili na koncu izigrani in ostali praznih rok. Ja, tudi takih primerov je nekaj. Sicer pa se sindikati te dni tolčejo še za 273 delavcev, ki so po stečaju Procesne opreme vložili na sodišču svoje zahtevke po lastninskem deležu. Kaže, da bo na celjskem sodišču še vroče. In da bo imel odvetnik območnega sindikata tudi vnaprej polne roke dela.

Andrej Ulaga

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 700,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjen in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti ..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na ..... izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Stanov. razmerja ..... izv. ● Kariera kot .....
..... izv. ● Delavci in uprav. ..... izv. ● Socialna država ...
..... izv. ● Nova del. zakon. ..... izv. ● Zdrav. zav. .....

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

RAZREDNO TOŽBO ŠE KAKO POTREBUJEMO

Pred leti smo dobili v Sloveniji neodvisno organizacijo potrošnikov, v pripravi pa je tudi zakon o varstvu potrošnikov. Gre za nov vidik varstva posameznika, istočasno pa tudi za prilagajanje tržni ekonomiji, vključevanje v evropski prostor in spodbujanje boljše proizvodnje.

V sodelovanju z organizacijo za varstvo potrošnikov je zakonodajalec upošteval nekatere zahteve, na katerih v razvitih državah temelji varstvo potrošnikov, toda ne vseh. Zato je upravičena bojazen, da bodo tistim, ki bodo sprejemali zakon, odveč posamezni zaščitni inštrumenti. Tisto, kar v predlaganem zakonu najbolj manjka, pa sta po mnenju poznavalcev instituta tako imenovane razredne tožbe in aktivne pravice do tožbe.

Kakšna je razlika med našo običajno tožbo in razredno tožbo? V našem pravnem sistemu velja načelo, da mora tožiti tistega, ki je povzročil škodo, vsak oškodovanec, torej vsak posebej. Vsak primer je proces zase. Pri razredni tožbi pa toži tistega, ki je povzročil škodo, eden od oškodovancev ali skupina v imenu vseh prizadetih. Razsodba velja za vse prizadete.

Pri razredni tožbi torej toži en oškodovanec ali skupina oškodovancev, na razsodbo pa se potlej lahko sklicujejo vsi drugi na enak način oškodovani potrošniki. Druga možnost pa je prenos pravice do tožbe na organizacijo, ki sama ni prizadeta. Aktivno legitimacijo za tožbo v potrošniških sporih naj bi dobila potrošniška organizacija, ki izpolnjuje mednarodno določena merila za delovanje potrošniških organizacij, da je strankarsko neodvisna, da se ne ukvarja s trgovskimi oziroma komercialnimi posli in da dela v korist potrošnika.

Če taka organizacija ugotovi, da neko podjetje posluje nezakonito in s tem povzroča škodo potrošniku, bo to podjetje tožila. Če sodišče razsodi v prid tožnika, bo lahko uveljavil svojo pravico do povračila škode vsakdo, ki bo vpleten v tem primeru. Ali pa bo razsodba učinkovala vzgojno in bo podjetje nezakonitosti odpravilo. Aktivna pravica do tožbe bi bila v praksi uporabna zlasti za zaščito potrošnikov pred samovoljo agencij, zavarovalnic in drugih storitvenih organizacij, ki delajo na podlagi vnaprej določenih posebnih pogojev. Na ta način bi bila na udaru tudi zavajajoča propaganda.

Razmišljanja, da bi bilo v našo zakonodajo precej zapleteno vnesti razredno tožbo, niso brez osnove. Ta institut pri nas še ni teoretično dovolj razčlenjen, zato bi morali vsi pristojni – to so organizacija potrošnikov, ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, ministrstvo za pravosodje, pravna fakulteta in sodišče – izdelati skupni predlog, kako bi razredno tožbo vključili v našo zakonodajo. Verjetno bi bile potrebne tudi spremembe zakona o pravdnem postopku kot temeljnega in pravzaprav težko spremenljivega predpisa. Vse to pa ne bi smelo biti pretežko, če bi imeli resnični interes za spremembe. Toda, če se želimo ločiti od balkanske krčme, se približati razviti Evropi in napraviti korak naprej pri varovanju in zaščiti potrošnikov, potlej ne smemo kloniti pred še tako zahtevnimi spremembami. Čeprav so zapletene in terjajo sodelovanje mnogih.

A.U.

KAR VAM PRINESE POŠTAR, LAHKO VRNETE

Se vam je že zgodilo, da je kdo potrkal na vaša vrata, se predstavil kot prodajni agent in vam po zelo ugodni ceni ponudil izdelek kakega podjetja? Nekateri takšno prodajo imenujejo prodajo, »ki te preseneti«. Včasih tudi neprijetno.

In če ste čez nekaj dni ugotovili, da ste kupili mačka v žaklju, ste ostali zvezanih rok, če se vas ni usmilil prodajalec, saj ni bilo nobene zakonske podlage, ki bi ščitila vašo reklamacijo. Slovenija namreč doslej ni imela nobenih predpisov, ki bi urejevali takšno prodajo, oziroma opravljanje trgovinske dejavnosti zunaj prodajnih objektov.

S prodajo zunaj prodajnih objektov mislimo na prodajo blaga po pošti (prodajni katalogi, prospekti, oglasi), prodajo na premičnih stojnicah (na javnih mestih ali sejmih), prodajo blaga od vrat do vrat (prodaja na potrošnikovem domu), prodajo s prodajnimi avtomati in potujoče prodajalne.

Kot nam je povedala Jelka Barlič, svetovalka vlade za trgovino, je bilo nujno narediti red pri tovrstnih oblikah prodaje, ki teče zunaj že ustaljenih poti. »Ti načini prodaje so se v Sloveniji močno razširili po osamosvojitvi in promet preko teh kanalov še vedno narašča. Pri tem seveda lahko prihaja do izkoriščanja potrošnikov in če dejavnost ni urejena s predpisi, je možnost, da je kupec opeharjen, še večja,« pravi Barličeva.

Prav zato je ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj na podlagi Zakona o trgovini (Uradni list RS št. 18/93, 9. aprila 1993) pripravilo Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti, in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln. Pravilnik je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 28/93 (4. junija 1993), veljati pa bo začel petnajsti dan po objavi, torej 19. junija.

Zanimivo je, da tudi nekatera podjetja, ki se ukvarjajo s takšnim načinom prodaje, pozdravljajo ta pravilnik, saj pravijo, da v brezzakonju niti sama niso vedela, kako naj poslujejo. Motilo pa jih je tudi to, da je bilo v tem poslu precej nelegalne konkurence, ki ji država ni mogla do živega.

Za kupca pa je pravilnik pomemben, ker varuje njegove pravice. Pri nakupu prek katalogov ali oglasov, na primer, je pomembno, da lahko kupec v petnajstnih dneh brez kakršnih koli omejitev zavrne izdelek, če tisto, kar mu prinese poštar, ne ustreza njegovim pričakovanjem. In še pomembneje je, da stroške nosi prodajalec. Seveda pa je mogoče izdelek vrniti le, če je še vedno takšen, kot mu je bil poslan.

O nujnosti podrobnejših predpisov, ki bi uredili vse oblike trgovske dejavnosti, govori tudi dejstvo, da se v Sloveniji z njo ukvarja že 12 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarstvu, ki ustvarjajo 18 do 20 odstotkov družbenega proizvoda.

B.C.

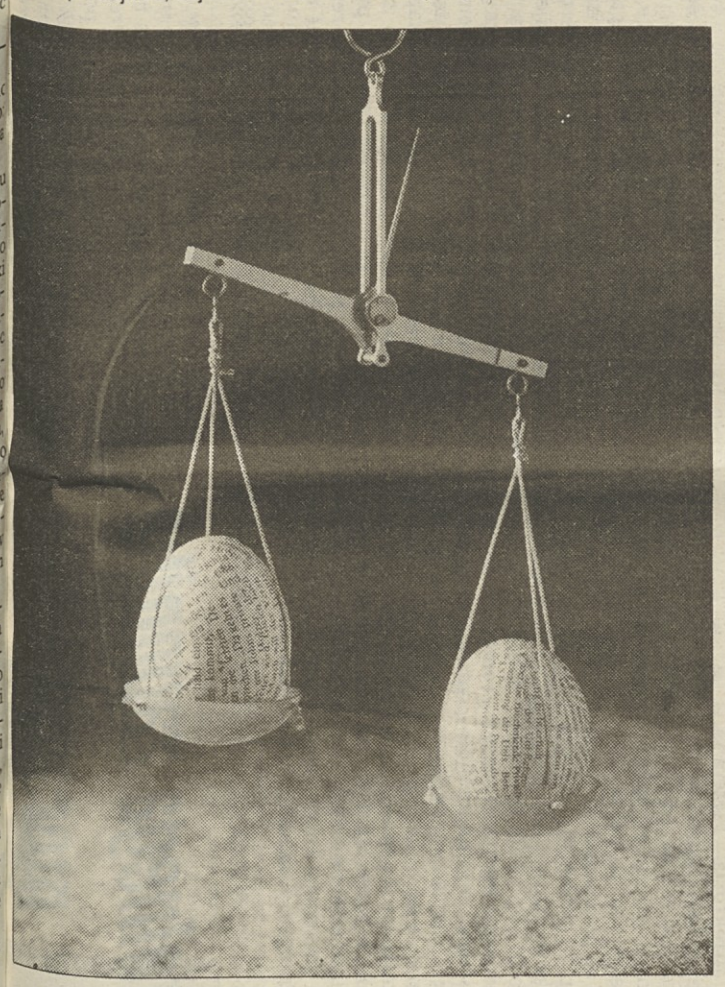

NOVA KNJIGA ZALOŽBE ČZP ENOTNOST

RUDI ČAČINOVIČ:

MED DVEMA CERKVAMA

Zapisi dvakrat razočaranega vernika

Devetinsedemdesetletni avtor, znan slovenski publicist in diplomat v knjigi pripoveduje o svojem razočaranju najprej nad katoliško in potem še komunistično »cerkvijo« ter iskanju tretje, svoje poti. Zajema čas med vojnama, vključno s Hitlerjevim napadom na Jugoslavijo.

Tudi naša mlada država danes išče novih, tretjih poti – med kapitalizmom in sistemom, od katerega se poslavljamo. Čačinovičevi Zapisi našo dediščino bogatijo z njegovimi pričevanji in spoznanji – dragocenim prispevkom za našo sedanjost in prihodnost.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033. Cena je 1920 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) .....

izvod(ov) knjige MED DVEMA CERKVAMA. Naročeno pošljite na naslov: .

. . . . . .

Ulica, poštna št., kraj: . . . . . .

Ime in priimek podpisnika . . . . . .

1. naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. kot ind. naročnik naročam po povzetju

Naročeno, dne Žig Podpis naročnika

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 6. 1993** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za junij 1993 znaša 1,4 % mesečno, preračunano na letni nivo 18 %.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	0,98 %–1,26 %	12,59 %–16,45 %
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,48 %–1,80 %	19,18 %–23,90 %
– vezava sredstev nad 2 meseca	1,80 %–1,95 %	23,90 %–26,26 %
– vezava sredstev nad 3 mesece	1,95 %–2,03 %	26,26 %–27,44 %
– vezava sredstev nad 6 mesecev	2,03 %–2,19 %	27,44 %–29,80 %
– vezava sredstev nad 12 mesecev	2,19 %–2,34 %	29,80 %–32,16 %

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	1,48 %	19,18 %
– od 30 do 90 dni:		
– do 10.000,00 SIT	1,95 %	26,26 %
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	2,12 %	28,62 %
– nad 50.001,00 SIT	2,19 %	29,80 %

KREDITNA PONUDBA:

– kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	3,0 %	42,00 %

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.
NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!
NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 23

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. **Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Apartmaji na Kopah** – opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 35 DEM.
2. **Hišice na Veliki planini** – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarski protivrednosti.
3. **Apartmaji Kaninska vas** – za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini v maju. Cena 38 DEM v tolarski protivrednosti.
4. **Podkoren** – komfortne sobe s kopalnico. Najem dve– ali štiriposteljne sobe. Cena nočitve 14 DEM, nočitev z zajtrkom 19 DEM v tolarski protivrednosti. Otroci do 10. leta imajo 50 % popusta. Možnost prehrane v gostišču ob bivališču.
5. **Kranjska Gora – Jasna** – tri– ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitarijami. Cena polnega penziona 32 DEM, polpenziona 27 DEM v tolarski protivrednosti.
6. **Avtocamp Vransko** – bivanje v prikolicah, penzion ali polpenzion. Kamp ima bazen z ogrevano vodo, teniška igrišča, jahalno šolo in organizira izlete, piknike in še kaj. Lahko se dogovorite za postavitev svoje prikolice. Penzion 33 DEM, polpenzion 23 DEM. Člani Svobodnih sindikatov Slovenije imajo 5 % popusta. Postavitev prikolice 1.100 DEM – možno plačilo na obroke.
7. **Počitniški dom na Sorici** – približno 50 ležišč. Cena penziona 21 DEM na osebo dnevno.
8. **Kranjska Gora** – mali apartma za dve osebi, cena 26 DEM v terminih do 25. junija in 29 DEM od 12. do 24. junija oz. 22. do 31. julija.

Morje

1. **Apartmaji v Lanterni** pri Poreču: termini od 10. 7. do 20. 8.

ap. za	
3 osebe	57
4 osebe	71
5 oseb	85
6 oseb	98

2. **Hotel Tamaris pri Poreču:** termini od 10. 7. do 20. 8.

polpenzion	
enoposteljna s.	56
dvoposteljna s.	52

3. **Apartmaji Pical pri Poreču:** termini od 10. 7. do 20. 8.

ap. za	
4 osebe	76
5 oseb	81
6 oseb	86

Predlagamo vam čimprejšnjo rezervacijo, saj se bomo tako lahko ob 40-odstotni akontaciji dogovorili še za 2 obroka pred odhodom na dopust.

4. **Fiesa – počitniški bungalovi** – za dve, tri, štiri ali pet oseb, s penzionom ali polpenzionom. Termini: 10. do 17. 7., 31. 7. do 7. 8., 14. 8. in 21. 8. Cene polpenziona od 10. 7. do 28. 8.: odrasli 37 DEM, otroci 20 DEM; penzion: odrasli 42 DEM, otroci 22 DEM.
5. **Počitniški dom v Premanturi pri Puli** – tri– ali štiri–posteljne sobe s kopalnico, penzion ali polpenzion. Termini po izbiri. Informacije na telefon 061/153-130, gospa Karlin.
6. **Nerezine Mali Lošinj** – tri–, štiri– ali še več posteljni apartmaji s celotno opremo, možnost lastne priprave hrane. Cene:

od 7. 6. do 11. 7.	16 DEM/osebo/dan
od 12. 7. do 22. 8.	19 DEM/osebo/dan
od 23. 8. do 12. 9.	16 DEM/osebo/dan.

7. **Poreč – počitniški dom** – polni penzion za odrasle 30 DEM, za otroke od 2 do 10 let 22 DEM, v tolarski protivrednosti.
8. **Duga uvala pri Puli** – enosobna stanovanja. Cena 30 DEM na dan.
9. **Počitniški dom Piran** – dve–, tri– ali štiriposteljne sobe, možnost samo nočitev, polpenziona ali penzion. Termini tedenski. Cene: nočitev 19 DEM na osebo, polpenzion odrasli 32 DEM, otroci 18 DEM, penzion odrasli 37 DEM, otroci 20 DEM v tolarski protivrednosti.
10. **Malinska, otok Krk** – apartmaji za

2 osebi	23 DEM
3 osebe	33
4 osebe	43
5 oseb	54

11. **Červar** – apartma za štiri osebe. Prosti termini od 20. junija dalje. Cena 47 DEM v tolarski protivrednosti.
12. **Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli** – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini od 26. 6. do 1. 9. Cena 35 DEM.
13. **Trisobno stanovanje v Novigradu** – opremljeno za 6 oseb. Termini 15. 7. do 25. 7. in od 24. 8. dalje. Cena 42 DEM v tolarski protivrednosti.
14. **Počitniško stanovanje Mareda pri Novigradu** – opremljeno za 4 do 5 oseb: dve spalnici, kuhinja, kopalnica, balkon. Cena 45 DEM v tolarski protivrednosti. Termini: 1., 11., 21. 7. in 1., 11., 21. 8.

C. KUPIMO

Kupimo **prikolico za 4 osebe** v vrednosti do 100.000 SIT.

D. PRODAMO

Dve enosobni stanovanji na **Cojzovi plani – Bohinjska Bistrica** in eno enosobno stanovanje v **Čičarah – Kranjska Gora.** Informacije na Atrisu.

E. VZAMEMO V NAJEM

1. **Počitniški dom** z urejeno kuhinjo za približno 45 oseb v Slovenskem primorju iščemo. Ponudbe zbira Atris.

G. RAFTING PO SLOVENSKIH REKAH

Možnosti: Sava: Zasip–Šobec, Sava: Šobec–Otoče, Sava: Tacen, Idrijca: Spodnja Idrija–Stopnik, Soča: Čezsoča–Trnovo, Soča: Srpenica–Trnovo

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40 % celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30 % celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7 %. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja.**

ATRIS je povsod, kjerkoli ste

Metod Zalar
direktor borze

sindikalni ZAUPNIK

17. junija 1993

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat kovinske in elektroindustrije

SKEI polnopravni član IMF

Delegacija SKEI – Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije pri ZSSS, ki jo vodi predsednik Albert Vodovnik, se te dni mudi v Zürichu, kjer poteka 100. kongres Mednarodne federacije kovinarjev – IMF.

Delegacija SKEI je bila na ta jubilejni kongres povabljena s posebnim namenom, saj so Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije **v soboto, 12. junija delegati kongresa soglasno sprejeli v polnopravno članstvo te mednarodne organizacije.** Delegacija SKEI je to priložnost izkoristila tudi za posebno promocijo Republike Slovenije.

Čestitkam ob sprejemu se pridružuje tudi uredništvo DE.

Sindikat delavcev dejavnosti energetike

Madžari vrnili obisk

Ta teden se je mudila na obisku pri SDE tričlanska delegacija Zveze sindikatov rudarske industrije Madžarske pod vodstvom njenega podpredsednika Jozsefa Koczija. Med pogovori so izmenjali izkušnje o uveljavljanju vloge in funkcije sindikatov v novonastalih srednje in vzhodnoevropskih državah in spregovorili o pogojih za vključevanje le-teh v mednarodne delavske organizacije in njihove institucije. Ker je Madžarska koordinator teh procesov, so bili pogovori še toliko koristnejši, saj SDE zdaj točno ve, kaj ji je storiti, če naj postane član Mednarodne zveze rudarjev (MIF). Beseda je tekla tudi o lastninjenju in vlogi sindikatov pri tem. Na koncu pa so se dogovorili še o izmenjavi počitniških zmogljivosti; Madžari bodo lahko že letos dopustovali pri nas v Fiesi, naši pa pri njih ob Blatnem jezeru.

Na sliki: Jozsef Koczi (zadnji z leve) s sodelavci med pogovorom z vodstvom SDE (z leve proti desni) Zlatkom Notesbergom, Iztokom Cilenškom, Francem Druksom, Ivom Migličem in Darkom Pahorjem. (Slika: Sašo Bernardi)

Sindikat državnih in družbenih organov

Članstvo je »za«

Republiški odbor sindikata državnih in družbenih organov je na zadnji seji na podlagi ugotovitev in stališč posameznih konferenc (KPD in zapori, carinikov upravnih organov občin – dne 7. 6. 93; konferenc sindikata pravosodja, republiških upravnih organov, republiške uprave za javne prihodke – 8. 6. 93) in rezultatov izjasnjevanja članstva o oblikah in vrstah stopnjevanja pritiska (izhodišča plača, regres, pogodba o pogojih dela sindikata, 40-urni delavnik) sprejel sklep o pristopu h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti.

Vlada Republike Slovenije je 14. junija poslala čistopis KP za negospodarske dejavnosti. Izhodiščna plača za prvo tarifno skupino (količnik 1,00) za mesec junij 93 znaša 26.000 SIT bruto (upošteva se eskalacijska lestvica KP gospodarstva). Za leto 93 znaša regres 30.000 SIT in se izplača v mesecu junju. Na 40-urni teden se preide do 1. 1. 1994. Sindikalnemu zaupniku se izboljšajo pogoji dela za sindikalno delovanje.

Z vlado Republike Slovenije se bomo o kolektivni pogodbi za negospodarstvo pogajali 16. junija v popoldanskih urah.

Drago Ščernjavič, sekretar

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

dati pooblastilo pogajalcem in podpisnikom, kaj je za člane sindikata še sprejemljivo. Zato se je pred sejo sveta ZSSS sestal izvršni odbor ROS naše dejavnosti in temeljito obravnaval predlog, objavljen v prejšnji številki DE.

Kar precej pripomb se je nabralo, saj naša panožna kolektivna pogodba nekatere zadeve bolje rešuje. Dokaj kritičen je bil predvsem predsednik območnega odbora dejavnosti za Podravje, saj so takšno razpravo imeli na njihovem odboru pretekli teden in se zavzeli za večjo veljavo panožnih pogodb, plač in zaščito sindikalnega zaupnika ter radikalnejši, odločnejši nastop v podporo zahtev, četudi bi se podpis splošne pogodbe odložil za mesec ali dva. Večina članov našega odbora pa je le podprla ohranitev kontinuitete sistema kolektivnih pogodb, seveda ob uveljavitvi nekaterih zahtev, mimo katerih pa ni možno.

Na seji smo se tudi dogovorili, da bomo po možnosti še v junju organizirali seminar za sindikalne zaupnike o temi: zakon o gospodarskih javnih službah in lastninsko preoblikovanje javnega sektorja, notranji odkup in s tem povezana vloga sindikata. Na seminarju bi lahko obravnavali tudi analizo vprašalnikov o organiziranosti našega sindikata.

Miloš Mikolič, sekretar

kng Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

Kritično o dosedanjem delu

Prejšnji petek smo imeli letno sejo sindikata dejavnosti, na kateri smo pregledali delo v preteklem enoletnem obdobju. Iz razprave udeležencev povzemamo naslednje ugotovitve:

- poročilo o delu je preskromno glede na to, kaj vse smo pozitivnega naredili v preteklem letu, zato ga je potrebno dopolniti;
- v poročilu o finančnem poslovanju v letu 1992 je bila sprejeta zahteva, naj se podrobneje razčlenijo izdatki za sofinanciranje skupne strokovne službe in stroški za uporabo prostorov na Dalmatinovi ter pripravi primerjava z letom, 1991;
- kljub kritičnim pripombam na poročila je bil izglasovan mandat nosilcem funkcij za naslednje obdobje do programske volilne seje, ki bo v letu 1994;
- sprejeli smo program dela za obdobje do volilne seje in finančni načrt za leto 1993.

Posebne pozornosti pa sta bila deležna dokumenta:

- program izobraževanja in
- teze za finančno konsolidacijo sindikata dejavnosti.

V programu za izobraževanje so teme razvrščene na strokovni del, povezan z usposabljanjem sindikalnih zaupnikov pri uresničevanju lastninskega preoblikovanja podjetij, in splošni del. Potrebno ga je le rokovno opredeliti.

Pri finančni konsolidaciji pa je pomembno, da smo z gradivom pričeli razprave in za obstoj sindikatov pomembne aktivnosti, za ustanavljanje skladov (stavkovni sklad, solidarnostni sklad).

Po končani seji smo nadaljevali usposabljanje:
– v petek, 11. 6. popoldne:
izkušnje avstrijskih sindikatov o:
– organiziranosti in financiranju in
– kolektivni pogodbi – sprejem in nadzor;
– v soboto, 12. 6. dopoldne:
vrednostni papirji in njihov trg.

Franjo Krsnik, sekretar

SPGS Sindikat poklicnih gasilcev

Prijetno s koristnim

Uspešno so končane 11. delovno-športne igre poklicnih gasilcev, ki so bile letos v slikoviti pokrajini na levem bregu Mure v Lendavi. Zbralo se je več kot 250 tekmovalcev in drugih udeležencev. S slavnostnim nagovorom je igre odprl Bojan Ušeničnik, direktor Republiške uprave za zaščito in reševanje, mladi domači folkloristi pa so s kratkim kulturnim nastopom ustvarili prijetno razpoloženje, ki se je stopnjevalo s tekmovalnim vzdušjem pri tekmah in zaključilo s prijateljskim druženjem ob razglasitvi rezultatov.

Zmagovalci v gasilski disciplini so letos že drugič iz **Zaščite Ravne na Koroškem,** v malem nogometu enota iz **Nove Gorice,** v streljanju gasilci iz **Nafte Lendava, ekipni zmagovalec pa je Gasilska brigada iz Ljubljane.** Podelili smo tudi priznanja Sindikata poklicnih gasilcev Slovenije. Prejeli so jih: **Rudi Nanger** (Novo mesto) za dolgoletno pomoč in sodelovanje v okviru nekdanje samoupravne skupnosti za varstvo pred požari Slovenije; **Slavko Sotošek** (Krško) za delo v sindikatu enote in ROS, strokovnost in ugled v enoti; **Andrej Štremfelj** (Kranj) za uveljavitev DŠT, afirmiranje poklicnega gasilstva in za funkcije v SPGS.

V okviru DŠT je bil tudi posvet, na katerem so obravnavali teme: poklicne gasilske enote v sistemu zaščite in reševanja (B. Ušeničnik), inšpekcijske ugotovitve na področju požarnega varstva (B. Zupančič) in dejavnost sindikata poklicnih gasilcev. Organizatorjem – gasilski enoti in sponzorju Nafti Lendava čestitamo za uspeh in se jim zahvaljujemo za gostoljubje in brezhibno izvedbo.

Miloš Mikolič, sekretar

SPREMENLJIVO OBLAČNO

Na tekstilni »sceni« ljubljanskega območja je bila že letošnja pomlad nadvse vroča: najprej je zavrelo delavkam Pletenine, ki so z »revolucionarno« akcijo zrušile svoje sumljivo vodstvo, nato pa še njenim kolegicam iz Elitne konfekcije Novost, ki so z nekoliko mehkejšim »pučem« prevzele oblast v podjetju v »svoje roke«. Olje na ogenj je prilil še suspenz sindikalne zaupnice Zorice Bartol iz Tekstila Predilnice Medvode, ki je zdaj v stečaju... Če ob tem pomislimo še na Dekorativno, kjer se otepajo s tehnološkimi presežki, in na Galant, »kjer se ne ve, kdo pije, kdo plača«, potem smo lahko prepričani, da visoka temperatura še ne bo tako kmalu popustila.

Sredi teh dogajanj je bil ves čas seveda tudi **Miro Podbevšek,** sekretar Območnega sveta ZSSS Ljubljane in okolice, ki nam lahko iz prve roke postreže, kaj se je v omenjenih podjetjih zgodilo po teh spremembah.

Miro Podbevšek

– Torej, kaj je novega v Pletenini?

»Pred kratkim je Dnevnik objavil obširen članek, v katerem v.d. direktorja Pletenine Andrej Levičnik analizira vzroke za njeno vse prej kot rožnato stanje. Po njegovem je za to krivo prejšnje vodstvo z Dušanom Čaterjem na čelu, ki je Pletenino očitno zlorabilo za ‚klasično privatizacijo' prek zasebne by-pass firme. Ustanoviteljici in lastnici podjetja Lohnko, ki je zadnje čase za Pletenino opravljalo vse izvozne in finančne posle za tujino in vso organizacijo dela, sta bili med drugim namreč tudi ženi nekdanjega generalnega in komercialnega direktorja Pletenine. Posledica tega je bilo predvsem ‚izčrpanje' Pletenine, končni cilj pa – pognati jo v stečaj in potem poceni spremeniti v zasebno podjetje s samo nekaj lastniki. Na kritiko se je seveda takoj odzval Dušan Čater. V obširnem pismu je zavrnil Levičnikove očitke, češ, ko je ugotovil, da bo bolj pogrebnik kot rešitelj, je bil pač prisiljen ugotoviti, da so za propad ‚cvetočega' podjetja krivi razrešeni direktorji, predvsem pa njihove žene, ki so siromašile podjetje.

Jaz se v polemiko ne bi spuščal, dokler revizorji SDK ne bodo končali svojega dela. Bi pa rad povedal, da je Pletenina obdržala vse svoje kupce in da zdaj dela s polno paro. Kakšnih 90 odstotkov kolektiva je pomirjenega in upa, da se bo izvlekel iz krize. Po Levičnikovih besedah bo najtežje preživeti te tri mesece, septembra pa naj bi že lažje dihali...«

– Iz Elitne konfekcije Novost smo dobili anonimno pismo, v katerem beremo, da se po »puču« v podjetju ni prav nič spremenilo, »le ena ženska je zamenjala drugo«, ki pa da ima šolo le »za pult«. Nadalje: »Izbira novega direktorja ne more biti stvar tistih, ki so staro direktorico nagnali; ne morejo si ga izbirati po svoji pameti, saj bodo izbrali slabega, ker ‚gliha vkup štriha'.« Itd.

»Tudi na naš naslov je prispelo to pismo. Zato takoj razčistimo: prejšnji direktorici je mandat pač potekel in odslovili so jo zato, ker se ni hotela posloviti sama. Delavski svet pa je po ponesrečenem prvem imenovanju postavil za začasno direktorico Natašo Vesel in objavil razpis za novega direktorja. Kolikor sem obveščen, se je prijavilo skoraj deset kandidatov. Delavski svet se bo zdaj odločil, koga bi izbral. Medtem pa konfekcija normalno dela, zato večjih pretresov – kot kaže – v Novosti ne bo.«

– In kaj je novega v Tekstilu Predilnici Medvode?

»Konec maja je temeljno sodišče oklicalo stečaj podjetja. Stečajni upravitelj je izdal sklepe o prenehanju delovnega razmerja vsem doslej zaposlenim, razen porodnicam in tistim, ki so že dlje časa na bolniški. Dokler stečajni upravitelj ne bo spoznal kompletnih zahtevkov upnikov, lahko samo ugibamo, kaj bo. Lahko pa rečem, da je naša pravna služba prevzela vodenje kompletnih zahtevkov delavcev iz stečajne mase in da je na sodišču vložila zahtevek za varstvo pravic sindikalne zaupnice Zorice Bartol, ki jo je prejšnje vodstvo suspendiralo.«

– Imate morda še vi kakšno vprašanje?

»Imam. Poglejte, tule imam pismo našega družbenega pravobranilca samoupravljanja, v katerem nas obvešča, da mu je potekel mandat in da za to pristojne institucije mestne oblasti niso sprožile postopka za imenovanje novega. Kot kaže, ga niti ne nameravajo. In zato se sprašujem: Ali je občinam res vseeno, da se v posameznih podjetjih izničuje njihov kapital in da lastnina prehaja v druge, zasebne roke? Ali je strošek za enega pravobranilca in pogodbeno tajnico res tako velik, da ga ljubljanske občine ne zmorejo?«

D. K.

Sindikalnega zaupnika moramo zaščititi!

Razmišlja: Sandi Bartol

Z demokratičnimi procesi v Sloveniji v devetdesetih letih naj bi se tudi v podjetjih začela tako imenovana industrijska demokracija, v kateri naj bi bili skozi dialog prepoznavni objektivno različni interesi predstavnikov delavcev in delodajalcev. Proces pa je žal tekel ravno obratno. V obdobju zadnjih treh let je bilo veliko organizacijsko-statusnih sprememb v družbenih podjetjih tudi s ciljem ukiniti delavske svete. Interes delavcev je zagovarjal edino sindikat, ki je čez noč nadomestil vrsto ukinjenih državnih institucij, ki so ščitile delavce zadnjih petinštirideset let.

S prihodom menedžerskih in kolektivnih pogodb, kjer so razlike med interesi delodajalcev (menedžerji) in delavcev postale izrazito prepoznavne, se je tudi sindikat, predvsem pa sindikalni zaupnik znašel v povsem novem položaju. Nezadovoljstvo delavcev nad razmerami v nekaterih gorenjskih podjetjih je veliko. Sindikalni zaupniki so v križnem ognju dveh povsem nasprotujočih si interesov. Izpostavljeni so upravičenim zahtevam delavcev, na drugi strani pa pritiskom vodilnih v podjetjih. Zaradi tega mnogi naši kolegi sindikalni zaupniki zapadejo v velike človeške dileme in osebne stiske.

Razumljivo je, da delavci zahtevajo od svoje organizacije varovanje njihovih pravic. Razmere, v katerih naše članstvo dela in živi, zahtevajo torej drugačen profil sindikalnega zaupnika kot v obdobju samoupravnega socializma. Sindikalni zaupnik postaja poleg vodilnega menedžerja ena od ključnih osebnosti v slehernem podjetju, zavodu in ustanovi. Glede na različne interese med delom in kapitalom postaja vloga sindikalnega zaupnika predvsem v obvladovanju konfliktnih situacij, ki jih te razlike v interesih prinašajo. S pogajanji, ki bi morala potekati strpno, podprto z argumenti, predvsem pa z upoštevanjem sindikata kot enakopravnega partnerja, bodo ti konflikti obvladljivi. Zato bi moral biti gajanj s sindikati vodstva tvegajo stihijsko reševanje konfliktov z neformalnimi skupinami in vodji. To pa bi lahko imelo skrajno negativne posledice tako za vodilne kot tudi za delavce.

Ne glede na formalno zagotovljene pogoje in zakonsko urejeno delovnopravno imuniteto sindikalnega zaupnika pa bi bilo utopično pričakovati, da bo sindikalni zaupnik vedno nastopal hrabro in brezkompromisno pri vsakodnevnem pogajanju, če ne bo tudi v svoji organizaciji užival podpore, predvsem pa zaščito. Žal se dogaja, da so sindikalni zaupniki izpostavljeni pritiskom, ponekod se proti njim vodijo disciplinski postopki, pa tudi hujše oblike, kot so tudi suspenzi.

V takih primerih bi morala vodstva sindikalnih organizacij na vseh ravneh organiziranja začeti takojšnja pogajanja z vodstvi podjetij. Prepustiti položaj odpuščenih sindikalnih zaupnikov birokratskim sodnim mlinom je milo rečeno, neodgovorno in meče slabo luč tudi na lastno organizacijo. Sodišča združenega dela bi morala take primere reševati interventno, saj bi z ažurnostjo preprečila pojave ustrahovanja sindikalnih zaupnikov, kar bi bila nepopravljiva škoda za sindikalno gibanje pri nas. O grobem kršenju pravic sindikalnega zaupnika bi morali obvestiti ustrezne domače in tuje institucije.

Sindikalno delo in sindikalni zaupniki v podjetjih, zavodih in ustanovah torej nosijo največje breme sindikalnega dela, zato jim velja v prihodnje posvetiti več pomoči, kar velja tako za članstvo, vodstva, predvsem pa za njihovo organizacijo.

Da bi sindikalni zaupniki gorenjskih podjetij pridobili vsaj nekaj znanja s področja pravnega položaja sindikalnega zaupnika in njegovih nalog, organiziramo celodnevni seminar v Izobraževalnem centru Radovljica. Strokovna izvajalca bosta dr. Ivan Žužek, predsednik Sodišča združenega dela Republike Slovenije in mag. Damjan Mozetič, sodnik.

NE LEVO, NE DESNO – NA BOLJE!

Pa čeprav...

Direktorji, ki so se dogovarjali, so se skregali, loputali z vrati in počeli podobne neumnosti.

Šele sindikat jih je spravil skupaj. Pa ne tako, da bi jih včlanil, ampak tako, da jih je povabil na Otočec, umirjal žogico med pogovori. Ko so se nekako le dogovorili, tudi o malenkostih, ki so bile najbolj pomembne, jim je sindikat plačal še sok in kavo. Večerje jim ni privoščil.

Pa so ljudje spet čakali, čakali, nekaj se jih je še kar vozilo delat v druge tovarne, spraševali so, kaj bo, nakar pa se je »hči« odločila, da tovarne ne bo kupila in da hoče razdreti pogodbo, ki je bila že zdavnaj podpisana. Menda zaradi ekonomskih razmer in nekaj odpovedanih poslov.

Gospodje iz Sklada so zažugali »hčeri« in njenemu direktorju, češ boš že dobil svoje (mimogrede, sedaj imajo tam dva upravna odbora, dva direktorja, morda še kaj po dvoje, razen dvojnih plač), tovarno, ki so jo že zdavnaj izpraznili (pa ne delavci), pa so ponudili naprodaj.

Pojavljali so se takšni, ki so vedeli, kaj bi delali, kako bi delali in kam bi prodajali. Tovarn niso mogli kupiti, ker niso bili naši državljani. Pa vseeno bi v njej kaj delali.

Toda s kom naj se dogovorijo. Lastnik tovarno prodaja, izvršni svet se ne vtika v gospodarjenje, čeprav benti, da je to njihova last in ne last podjetja iz drugega mesta, pa so prišli kupci na sindikat. Ljudje, ki so bili že tako dolgo doma in ki so, razen zaščitenih, vsi dobili sklepe, da jih v tovarni ne bodo nikoli več potrebovali, so se odločili, da bi svojo tovarno odkupili nazaj od države. Z denarjem pri njihovih plačah seveda to ni bilo možno, toda imeli so papir, na katerem je pisalo (oz. še piše), koliko jim je tovarna dolžna na račun premalo izplačanih plač, pa še država jim je preko zakona obljubila del lastnine, vnovčljive s certifikati. Ročno so poslali ponudbo, da bi oni to kupili, potem bi pa že nekako.

Iz te moke ni moglo biti kruha, pa ne zato, ker bi bila moka slaba, pač pa zato, ker ne bi veliki Sklad nič zaslužil. Seveda tega v odgovoru niso napisali, ampak da naj delavci dopolnijo ponudbo. Dopis je izzvenel bolj v smislu, saj niste resni.

Ljudem se počasi izteka delovna doba v podjetju, podjetniki še kar naprej sprašujejo na sindikatu, kako bi lahko prišli do tovarne. Sklad in podjetje sta na tovarno že skoraj pozabila, 170 ljudi pa je praktično v brezizhodnem položaju.

Vseeno pa se bo nekaj moralo zgoditi, tako ali drugače, pa čeprav stoji tam prazna hala z veliko zemljišča; pa čeprav so tovarno že skoraj pozabili; pa čeprav tudi v matičnem podjetju proizvodnja trenutno ne gre najbolje; pa čeprav imajo v matičnem podjetju novega direktorja, o katerem imajo nekateri svoje mnenje; pa čeprav je podjetje pod Skladom, za katerega se ne ve, koliko časa bo še obstajal zaradi sprejetja dopolnil k zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij; pa čeprav se podjetje imenuje ADRIA CARAVAN d.o.o., ki je bila oz. je še vedno lastnik prazne TOVARNE PRIKOLIC BREŽICE.

Sindikalni zaupnik iz Posavja

Sindikalna lista

Prvi del	**maj 1993**
1. Dnevnice	**SIT**
– cela dnevnica (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.414
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.240
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	891
2. Kilometrina	(od 16. 4. 93 dalje) 19,00 SIT
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	862
5. Regres za prehrano	5.120

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje januar '93 do marec '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe.

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od **januarja '93 do marec '93** znaša **40.069,00 tolarjev.**

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	20.035,00 tolarjev
– za 20 let	30.052,00 tolarjev
– za 30 let	40.069,00 tolarjev
2. Nagrada ob upokojitvi	120.207,00 tolarjev
3. Solidarnostne pomoči	40.069,00 tolarjev

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v samostojnih sindikatih

Svet kranjskih sindikatov

Gospod Korže, terjamo odgovor!

Silno žalostna je država, v kateri se mora proti gospodarskim lumpom in škodljivcem vseh vrst boriti sindikat, pristojne državne institucije pa brezbrižno dopuščajo (podpirajo?), da velikim družbenim podjetjem še naprej direktorujejo ljudje, ki so se doslej s svojim poslovodenjem dokazano »zapravili« ogromen družbeni kapital in so celo osumljeni resnega gospodarskega kriminala. Skladu R Slovenije za razvoj («Koržetovemu skladu») kot lastniku Iskre Telekoma se tako ne zdi potrebno niti odgovoriti na temeljito argumentirano, dokumentirano in najširše javno prezentirano ***pobudo Sveta kranjskih sindikatov za takojšnjo razrešitev g. BLAŽA KAVČIČA s funkcije direktorja Iskre Telekom Holding d.d., Kranj in njegovo razporeditev na manj odgovorno delovno mesto, na katerem ne bo več imel možnosti povzročati večje družbene škode.*** *Od datuma pobude je pretekło že več kot dva meseca.*

Naj Vas zato, gospod Korže, kot direktorja sklada ponovno spomnimo na nekaj dejstev, na katera doslej niste reagirali, čeprav so vam seveda poznani ali vsaj dostopni vsi relevantni podatki o poslovanju omenjenega holdinškega podjetja pod vodstvom gospoda Kavčiča in ste bili nanje z naše pobude tudi posebej opozorjeni! ***Samo v času od 31. 3. 1989 do 31. 12. 1991 se je vrednost trajnega kapitala tega ogromnega podjetja po uspešnem dodeljenja podjetjem v okviru holdinga za razvoj digitalnih telefonskih central so bila nenamensko trošena (taistim in drugim podjetjem jih je taisti gospod namreč sklenil kar »posojati« za visoke obresti). Obravnavani gospod in njegovo podjetje sta dokazano zapletena v sumljive posle v zvezi z aferami »HIT« in »Slovin« ter menda celo »Julijano«. Zoper njega je vloženih več kazenskih ovadb v smeri gospodarskega kriminala... itd.*** *Pa kaj bi naštevali naprej, saj poznate! Vsak nadaljnji dan dosedanjega direktorovanja gospoda Kavčiča lahko že tako kritično stanje samo še poslabša, že povzročeno družbeno škodo pa še poveča..*

Torej, gospod Korže, če drugega ne, terjamo in pričakujemo končno vsaj vaš odgovor na našo pobudo, zlasti pa na vprašanje: ***ali sklad podpira gospoda Kavčiča in njegovo dosedanje poslovanje ter drugo početje v Iskri Telekom Holding?*** *In morda še:* ***ali so resnične govorice, da se gospodu Kavčiču že trasira še bolj blesteča »menedžerska kariera« v okviru poslovnega sistema Iskre?***

Predlagamo vam, da vsaj glede prvega vprašanja vendarle čimprej tako ali drugače reagirate. Če bomo namreč še nekaj časa čakali na spontano reakcijo delavcev, bi se kaj lahko zgodilo, da bo obravnavani gospod potem spet (tako kot v primeru stavke v Iskri Unitel) nagnal vik in krik glede nekakšnega »novega ludizma«, ki da je obsedel delavce in sindikate. In tokrat bi to utegnilo biti celo povsem upravičeno.

Le eno vas ob tem prosimo, in sicer: ***Ne skušajte nas odpraviti s tezo, da je potrebno odgovornost gospoda Kavčiča pač šele raziskati in dokazati.*** *Naša pobuda namreč terja od vas le uveljavitev njegove poslovodne in ne kazenske odgovornosti. Slednjo bo raziskovalo pravosodje na podlagi podanih ovadb, glede prve pa je dokazov in argumentov že več kot dovolj. Le odločiti se je treba. To pa morate storiti Vi oziroma vaša institucija v funkciji lastnika in upravljalca Iskre Telekoma Holding ali pa to funkcijo prepustiti komu drugemu.*

S spoštovanjem!

Jože Antolin,
predsednik Sveta kranjskih sindikatov

DE KANAL – DE

O igrah

Kot vse kaže, imamo Slovenci igre na srečo vse rajši. Zakaj je čedalje več igralnic? Kakšne igralne užitke omogoča glasba? Tudi telo je lahko instrument za igro. Igrajo jo tudi politiki in političnih iger je na Slovenskem vse več... O tem in drugem se bo v oddaji **Moški, ženske** Manca Košir pogovarjala s svojimi gosti Danilom Kovačičem, Cvetom Kobalom, Meto Zagorc in Viko Potočnik v oddaji O igrah, ki bo na sporedu **v petek ob 21.05 na TVS 2, ponavljali pa jo bodo v soboto ob 13.45 na TVS 1.**

TVariete

Tretja sobota v mesecu je namenjena vsem ljubiteljem glasbe, plesa in humorja. Vse to pa je združeno v oddaji TVariete. Voditelj Aleš Valič bo tokrat gostil Edvina Fliserja, Faraone, Tatjano Dremelj, Vocalart, plesalce Mojce Horvat, zagrebško gostjo Severino, Tomaža Domiclja, plesalce Plesne šole Fredi... Poskrbeli pa so tudi za humor: v smeh vas bodo spravili nasi stari znanec Rowan Attkinson in slovenski igralci v domačih skečih. **Vabljeni v soboto, 19. t.m., ob 20.30 na TVS 1.**

24. Tabor

Tradicionalna prireditev **Tabor slovenskih pevskih zborov** se je tako trdno ukoreninila, da si je pevci preprosto ne dajo vzeti, čeprav vedo, da v vročem opoldanskem soncu in v večtisočglavi množici ni mogoče prepevati iz »kakovostnih razlogov« – pač pa iz družabnih. To pa iz polnega srca. Na letošnjem Taboru, že 24. po vrsti, bo sodelovalo 44 ženskih, 87 moških in 63 mešanih zborov iz vse Slovenije in zamejstva. **Videli in slišali jih boste lahko v nedeljo, 20. t.m., ob 12.30 na TVS 1.**

Proti neznanemu

Že naslov sam lepo opredeljuje delo malo znanih posameznikov, ki morajo v praksi potrditi in preizkusiti teoretična dognanja inženirjev konstruktorjev. To početje je toliko bolj tvegano, če gre za poklic poskusnega pilota, kjer je vsaka napaka – konstruktorjeva ali pilotova – lahko usodna. Zgodba je postavljena v letalsko oporišče v Kaliforniji, v ospredju pa je lik poskusnega pilota (William Holden).

Ameriški film Proti neznanemu si boste lahko ogledali v nedeljo, 20. t.m., ob 17.10 na TVS 1.

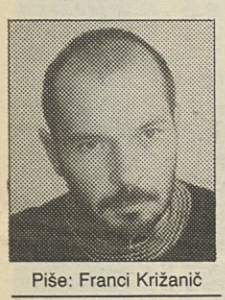

Piše: Franci Križanič

Stabilizacija in socialni pakt

Gospodarske razmere na Slovenskem so bile na začetku letošnjega leta takšne:

● ***Produkcija*** *se od letošnjega februarja naprej zopet hitro zmanjšuje: padec ugleda vlade je povečal nestabilnost. V prvih štirih letošnjih mesecih je bila industrijska produkcija 7 odstotkov manjša kot lani. Med drugimi gospodarskimi panogami sta se bolje od industrije leta 1992 odrezala zlasti pomorski transport in turizem, zato je celoten upad gospodarske dejavnosti na Slovenskem nekoliko manjši od krčenja industrije.*

● ***Zaposlenost*** *se kljub prenehanju trendnega upadanja produkcije še naprej zmanjšuje. Prej je na upadanje vplival padec domačega povpraševanja ter izvoza v jugoslovanske republike in Vzhodno Evropo, od sredine leta 1992 pa na pospešeno zmanjševanje števila zaposlenih vplivajo: pravna nezaščitenost delavcev, špekulativno povečevanje profitov z »redukcijo« dejavnosti in zaposlenosti ter zlasti hitra rast plač brez povečevanja gospodarske aktivnosti (deloma zaradi prelivanja na omenjeni način špekulativno pridobljenih profitov v plače tistih, ki so še ostali na delu). Od sredine leta 1992 imamo »klasično« in ne več prejšnje »keynesianske« brezposelnosti. Število zaposlenih se hitro zmanjšuje; marca letos (ko je delo zgubilo 1824 ljudi več, kot pa ga je dobilo), je bilo skupaj 6 odstotkov, v gospodarstvu družbenega sektorja pa skoraj 8 odstotkov pod primerljivo lansko ravnijo. Krizo blaži počasna rast zaposlenosti v negospodarstvu in privatnem sektorju. Stopnja brezposelnosti je dosegla 13,5 odstotka.*

● ***Cene*** *od sredine leta 1992 naprej rastejo povprečno po dva odstotka mesečno, glavni vzrok rasti pa je indeksacija plač in obresti za inflacijo v prejšnjem mesecu. Opraviti imamo z inertno inflacijo južnoameriškega tipa, ki lahko ob vsakem večjem zunanjem sunku (upadu trga, povečanju cen na svetovnem trgu, ipd.) zopet privede v hiperinflacijo, obenem pa povzroča stalno pomanjkanje denarja (likvidnostno krizo), vpliva na povečano zadolževanje, negospodarno ravnanje podjetij in zmanjševanej produkcije ter zaposlenosti. Maja so bile slovenske cene na drobno dober odstotek nad aprilskimi in 30 odstotkov nad svojo ravnijo v maju 1992.*

● ***Zunanja trgovina*** *se poslabšuje, če sodimo po dejstvu, da devizne rezerve ne naraščajo več (nihajo okoli 1150 milijonov dolarjev) in da sicer nezanesljivi podatki kažejo na manjši izvoz od uvoza v zadnjih mesecih. Poslabšanje je opazno od lanskega septembra, ko so se začele velike spremembe z uspešno zunanjetrgovinsko politiko Italije, na katero naša ekonomska politika ni odgovorila.*

● ***Plače*** *iz meseca v mesec nihajo ter so realno za tretjino večje kot v enakem obdobju lani.*

V primeru, da bi se (ali se končno vendarle bo) slovenska država odločila, da bo med ukrepi za izboljšanje sedanjih nezavidljivih gospodarskih razmer spremenila režim oblikovanja plač s »socialnim paktom« in ne v obliki »puča«, je treba upoštevati tudi nekatere pasti, ki lahko onemogočijo uspešno izvedbo takšnega socialnega sporazuma. Da bi se izognili tem pastem (in prav to je prednost »socialnega pakta« pred »pučem«), mora sporazum med vlado, gospodarsko zbornico, kmečkimi združenji in sindikati vsebovati:

Zagotovilo za deflacijsko monetarno politiko *– opredelitev absolutnega jezu inflacije (in ne iz meseca v mesec);*

deindeksacijo vseh pogodb in ne le deindeksacijo plač *– pomembna je zlasti deindeksacija obresti, v splošnem pa državno zagotovilo za civilnopravno neiztožljivost vrednostnih, deviznih, indeksnih, zlatih in podobnih klavzul. Če v južnoameriškem gospodarstvu preneha prilagajati dohodke inflaciji le eden od njegovih delov (na primer zaposleni), bo slej ko prej zašel v težave. Če že bodo razlike v začetku deindeksacije, potem mora pogodba zagotavljati vsaj natančne obveznosti, kdaj se bo deindeksacija izvedla povsod;*

– preprečitev ustvarjanja prisilnih prihrankov za »polnjenje socialistične črne luknje« *– to je pri nas (vsaj zame) povsem nepričakovan pojav, ki je bil očitno v ozadju interventne zakonodaje. Z nizkimi plačami skuša država ustvariti dovolj možnosti za velikanska prelivanja denarja v gospodarstvo in to skoraj brez izjeme tja, kjer z denarjem že do sedaj niso znali gospodariti. Še enkrat bo treba premisliti celoten sistem sanacije in garancij ter problem reševati najprej prek privatizacije in obveznega »eqity swapa«, t.j. prenosa dolga v lastniške deleže, nato pa državnega sofinansiranja (zopet z lastniško soudeležbo glede na višino prispevnih sredstev) tistih upnikov, ki so v tej operaciji zašli v likvidnostne težave (ker imajo dosti delnic, a nič denarja). To bo za sanacijo potrebna državna sredstva nekajkrat zmanjšalo, državljane pa razbremenilo »histeričnega« oblikovanja prihrankov. V primeru, da takšne ali podobne spremembe koncepta sanacije gospodarstva ne bo, se obetajo tolikšne potrebe po vedno novih sredstvih na račun nižjih prejemkov zaposlenih, da nam bo socialni pakt ostal v podobnem spominu kot samoupravljanje;*

– zagotovila vlade, da bo s spodbujanjem domače porabe in izvoza omogočila gospodarsko rast *– v obratnem primeru se lahko znajdemo v stabilnem ravnotežju (brez rasti cen, zadolževanja v tujini ter brez upadanja, a tudi rasti produkcije in zaposlenosti), vendar z visoko brezposelnostjo in tretjino pod v preteklosti že doseženo ravnijo gospodarske dejavnosti. V tem primeru se bo pri nas oblikoval sloj »ubogih«, t.j. ljudi brez možnosti za zaposlitev in s tem brez gospodarskih perspektiv;*

zagotovila parlamenta, da morebitni upad realnih dohodkov zaposlenih ne bo poslabšal njihove možnosti pri odkupu podjetij *– takšna zagotovila bi moral parlament podpreti s podaljšanjem roka in odplačilnih obdobij ali pogojev zaposlenim za prednostni odkup podjetja.*

ZASEBNIKI SO USPEŠNEJŠI

Služba družbenega knjigovodstva je podrobneje analizirala širjenje zasebnih podjetij v Sloveniji v zadnjih treh letih, področja njihovih dejavnosti in primerjala lanskoletne poslovne rezultate zasebnih podjetij s poslovnim izidom celotnega gospodarstva. Ugotovila je, da se vpliv zasebnih podjetij povečuje in da se počasi spreminja tudi poslovna težnja zasebnih podjetij z večjo usmeritvijo v industrijo. Ta je sicer finančno zahtevnejša, zaposluje pač več delavcev. To pa je področje, kjer so zasebna podjetja še izrazito šibka. Čeprav je delež zasebnih podjetij že presegel 80 odstotkov vseh podjetij, zaposlujejo komajda 5,4 odstotka vseh zaposlenih. Sedeminštirideset odstotkov vseh zasebnih podjetij, ki so poslovala lani, ni imelo zaposlenega nobenega delavca... Imajo pa zasebna podjetja v povprečju boljše poslovne rezultate kot družbena.

Konec lanskega leta je bilo v Sloveniji 26.809 zasebnih podjetij, od katerih jih je 16.404 tudi poslovalo (skoraj 30.000 pa je bilo vseh podjetij). Do konca letošnjega aprila se je število zasebnih podjetij še močno povečalo (točnih podatkov nimamo, jih pa je letos nastalo vsaj tri do štiri tisoč novih), verjetno pod vtisom bližajočega se sprejema zakona o gospodarskih družbah, kjer je predvidena vsota osnovnega kapitala za družbe z omejeno odgovornostjo vsaj 1,5 milijona tolarjev. Ta pogoj bo ustanavljanje zasebnih podjetij v letošnjem letu najbrž močno zavrl.

Čeprav je bila rast števila zasebnih podjetij v zadnjih treh letih iz leta v leto močnejša, vsakič pa skokovita (leta 1990 5.300 novih podjetij, leta 1991 skoraj 10.000, lani 16.404, pri čemer upoštevamo samo podjetja, ki so poslovala), se rast zaposlenih s to ne more primerjati. Še vedno je v zasebnem sektorju zelo malo zaposlenih ljudi, v povprečju 1,7 delavca na firmo, ki posluje, ali 28.457 delavcev. Podjetij, ki so imela zaposlenega več kakor enega delavca, je bilo 4.436 v povprečju pa so imela zaposlenih po 5,4 delavca.

Zasebniki so se najbolj ukvarjali s finančnimi, tehničnimi in poslovnimi storitvami ter s trgovino. Svetovalnih firm je bilo skoraj 7.000, trgovčičev pa nekaj več kakor 4.000, v obeh dejavnostih je bilo torej zasebnikov več kakor 88 odstotkov v strukturi lastništva podjetij. Razveseljivo pa je, da se vse več zasebnih podjetnikov odloča za področje industrije in obrti. Lani je v industriji poslovalo že 2.228 zasebnikov, v obrti pa 1.210, kar pomeni skoraj dve tretjini vseh podjetij v industriji in dobre štiri petine podjetij v obrti.

Zasebna podjetja, ki so oddala računovodske izkaze, so lani ob 5,4-odstotnem deležu vseh zaposlenih ter 11,4-odstotnem deležu vseh prihodkov slovenskega gospodarstva imela 22,9 odstotka bruto dobička in 2,8 odstotka izgube celotnega gospodarstva. Dosegla pa so 39 odstotkov akumulacije gospodarstva. Lani so torej zasebna podjetja v primerjavi z družbenim sektorjem poslovala še bolj uspešno kot leto poprej, ko so ob 2,7-odstotnem deležu zaposlenih ter 7,2-odstotnem deležu vseh prihodkov imela 12,3 odstotka bruto dobička in 3,2 odstoka izgube gospodarstva, dosegla pa so 24,5 odstotka akumulacije.

STRUKTURA PO DEJAVNOSTIH

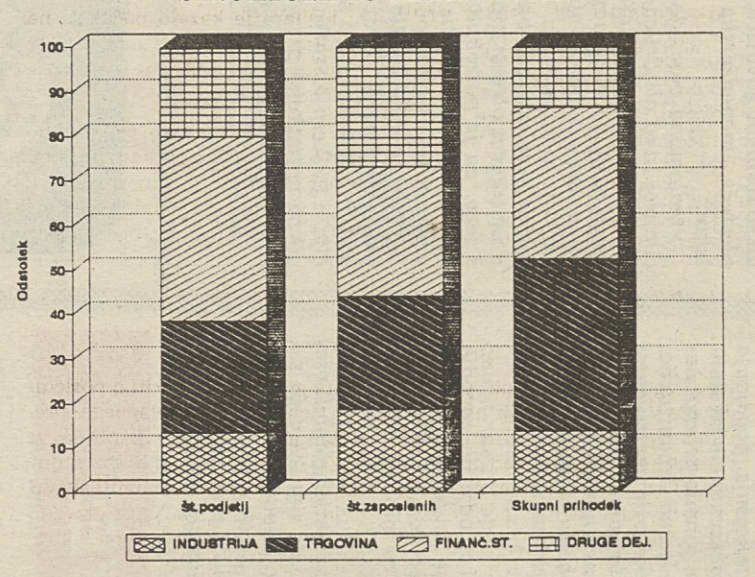

DELEŽ ZASEBNIH PODJETIJ V GOSPODARSTVU

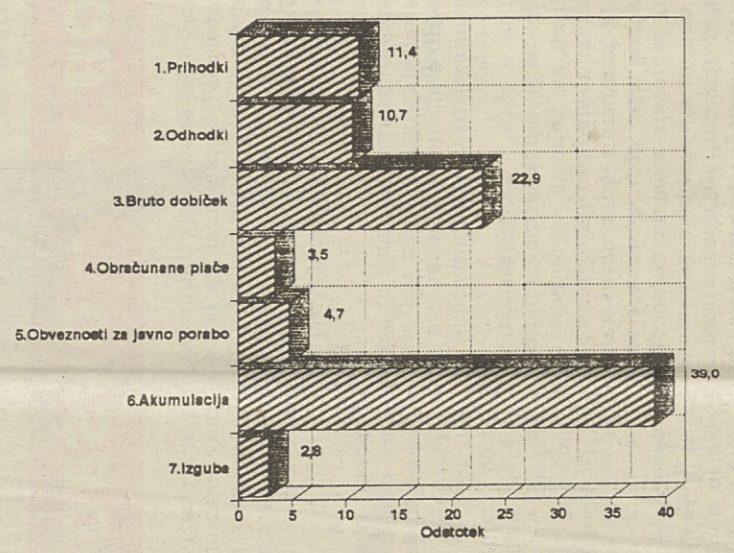

Vir: SDK

Lani je imelo prihodke večje od odhodkov 12.057 zasebnih podjetij, ki so ustvarila skoraj 10,87 milijarde tolarjev bruto dobička, ali 3,7 odstotka prihodkov, medtem ko so družbena podjetja ustvarila bruto dobička v višini 1,6 odstotka prihodkov. Je pa seveda nekaj razlik v oblikovanju prihodkov in odhodkov med zasebnimi in družbenimi podjetji, ki posredno vplivajo na višino bruto dobička (razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki). Najpomembnejša je, da zasebna podjetja v večji meri kot družbena ustvarijo prihodke in odhodke iz poslovnih razmerij, manj pa na račun finančnih razmerij. Omeniti velja tudi, da zasebniki skoraj devet desetin izdelkov ali storitev vnovčijo na slovenskem trgu, družbena pa dve tretjini. Velike so razlike tudi v strukturi odhodkov, ki pa jih je v dokaj veliki meri mogoče pojasniti s pretežno dejavnostjo zasebnih podjetij (majhen delež v industrijski proizvodnji).

Za plače so zasebna podjetja namenila 4 odstotke prihodkov, povprečna plača pa je znašala 37.687 tolarjev ali skoraj 29 odstotkov manj kakor v povprečju v slovenskem gospodarstvu. SDK sodi, da so bile prave plače skrite v avtorskih honorarjih, kilometrinah in dnevnicah, verjetno pa tudi v dobičku, saj imajo novoustanovljena zasebna podjetja olajšave pri plačilu davka od dobička.

Najbolj prepričljiv kriterij za presojo uspešnosti pa je akumulacija in po njem so zasebna podjetja uspešnejša od družbenih. V prihodkih zasebnih podjetij je akumulacija pomenila 3,3-odstotni delež, pri družbenih pa le 0,7-odstotnega. V akumulaciji celotnega gospodarstva pa je bil delež zasebnih podjetij kar 39-odstoten. 145 zasebnih podjetij je bilo izrazito uspešnih, saj so ugotovila akumulacijo, večjo od 10 milijonov tolarjev. Največja razlika med zasebnimi in družbenimi podjetji pa je nastala ob primerjavi akumulacije in izgub enih in drugih. Medtem ko je bila akumulacija zasebnih firm za 103,7 odstotka višja od izgub, so v družbenem sektorju izgube devetkrat presegale ustvarjeno akumulacijo...

Povzel: B. R.

Slovenija in bivši jugoslovanski trgi

TRGOVATI ALI ŽUGATI?

Že dolgo pred dokončnim razkrojem SFRJ so dr. Aleksander Bajt, dr. Jože Mencinger in drugi ugledni slovenski ekonomisti opozarjali, da bo po odhodu Slovenije iz nekdanje skupne države naše gospodarstvo najbolj prizadela izguba južnih trgov. To se je tudi zgodilo, saj se slovensko gospodarstvo ni načrtno usposabljalo za prodor na (druge) zahtevnejše tuje trge. Tudi zato veliko slovenskih podjetij – predvsem industrijskih, ki težko najdejo trge v tujini – še vedno posluje z republikami nekdanje Jugoslavije, posebej s Hrvaško in Makedonijo. Pri poslovanju pa imajo ta podjetja velike težave: plačilni sporazum je delno urejen samo s Hrvaško in Makedonijo, s katero smo se dogovorili za klirinško plačevanje – pa trgovanje z obema kljub temu še vedno ne poteka tako,kot je v navadi v razvitem svetu. Prej so podjetja poslovala prek službe družbenega knjigovodstva, zdaj pa to ni več v njeni pristojnosti. Gre namreč za poslovanje s tujino: podjetja imajo zato odprte nerezidenčne račune pri poslovnih bankah. Slaba stran teh računov pa je, da se sredstva za njih ne obrestujejo, poleg tega pa jih je treba obvezno »zapraviti« v državi, kjer je račun odprt. Ob koncu minulega leta so imela 704 slovenska podjetja tako na nerezidenčnih računih na Hrvaškem okoli 237 milijonov tolarjev (v hrvaških dinarjih).

Z zmanjševanjem trgovine se je pospešeno zmanjševal tudi delež terjatev in obveznosti slovenskih podjetij v drugih republikah. Ob koncu lanskega leta so imela naša podjetja za 28,5 milijarde tolarjev terjatev (7,7 odstotka vseh) in za 13,2 milijarde tolarjev obveznosti (4,3 odstotka celotnih obveznosti). Razmerje bi bilo še slabše, če ne bi slovenska podjetja lani odpisala kar za 11,7 milijarde tolarjev terjatev do kupcev iz republik nekdanje Jugoslavije, največ iz Srbije in Črne gore.

Za slovenska podjetja je značilno, da slabše vnovčujejo svoje terjatve do kupcev v drugih republikah, kot pa poravnavajo svoje obveznosti. Naša podjetja največ trgujejo s Hrvaško; njen delež se še krepi (v letu 1992 so prodaje na Hrvaško pomenile skoraj 79, nakupi pa dobrih 71 odstotkov celotnega trgovanja z nekdanjimi južnimi republikami).

Vse več znamenj pa priča, da gospodarstvi obeh strani med seboj čedalje teže trgujeta, da je meja med državama čedalje bolj »prava meddržavna meja« – zaradi zaostrenih izvozno-uvoznih predpisov – in da je medsebojna menjava padla na zelo nizko raven. Mnenja gospodarstvenikov potrjujejo tudi uradni podatki. Še pred tremi leti je bila na tedanjem notranjem trgu hrvaško-slovenska menjava vredna 3,5 milijarde ameriških dolarjev, že leta 1991 pa se je zmanjšala na približno dve milijardi dolarjev. Kolikšna je bila lani, je težko reči, ker se hrvaški in slovenski podatki močno razlikujejo. Na Hrvaškem trdijo, da je bilo te menjave za 1,975 milijarde dolarjev in da je Hrvaška imela 227 milijonov dolarjev presežka. Po drugi strani pa slovenski podatki kažejo, da je bila vrednost te menjave 1,67 milijarde dolarjev, in da je Slovenija imela 114 milijonov dolarjev presežka. Po podatkih za prve letošnje mesece je mogoče sklepati, da se medsebojna menjava še naprej zmanjšuje, to je, da se je hrvaški izvoz v Slovenijo zmanjšal skoraj za polovico, med tem ko se je uvoz iz Slovenije nekoliko povečal.

Kje so vzroki? Menjava se je verjetno zmanjšala zato, ker je tudi kupna moč prebivalstva na Hrvaškem manjša kot pri nas, Slovenija pa je na hrvaški trg pošiljala predvsem blago za široko porabo in veliko manj reprodukcijskih materialov. Po drugi strani se slovenski trg zapira, če mu ustreza; odprt je le za tiste izdelke, ki jih v Sloveniji primanjkuje. Podobno ravna tudi hrvaški trg.

Položaj je še slabši zato, ker hrvaški sabor ni soglašal s sporazumom o gospodarskem sodelovanju, ki ga je slovenska skupščina ratificirala pred več kot letom dni. Še več: Hrvaška je (posredno) sredi lanskega leta ta sporazum zavrnila s pojasnilom, da bo v kratkem času ponudila nov predlog, ki bo »bolj sprejemljiv za obe državi«, vendar do zdaj tega še ni storila. Na začetku je bil pretok blaga na hrvaško-slovenski meji sorazmerno hiter; za veliko zunanjetrgovinskih partnerjev je veljalo tedensko carinjenje, plačati je bilo treba le odstotek vseh carinskih stroškov, ne (sporazumu) hrvaške in slovenske vladne delegacije sredi lanskega leta pa so sledili nadaljnji zapleti. Hrvaška je uvedla nizke carine in veliko višje uvozne takse, kar je upravičevala kot začasni ukrep, ki pa še vedno velja, češ da tako rešuje svoj državni proračun. Hkrati je prepovedala izvoz številnih izdelkov in surovin, ki so jih slovenski kupci vsa leta kupovali tam. Slovenija je uvedla povračilni ukrep – odpravila je prednostni status Hrvaške, čeprav so se hrvaške uvozne obremenitve zmanjšale.

Hrvaško-slovenske odnose torej močno obremenjujejo nejasna pravila v plačilnem prometu, »prehodne rešitve«, ki veljajo za nerezidenčne račune, in omejitve za tiste, ki na ta način poravnavajo medsebojne obveznosti. Nikakršnega dvoma ni, da niti Sloveniji niti Hrvaški ne bi ustrezal klirinški način plačevanja, in da bi bili obe državi najbolj zadovoljni, če bi to plačevanje potekalo v trdnih valutah.

Razmere v našem trgovanju s Hrvšako se zapletajo tudi zaradi priložnostnih političnih pogledov na sedanje in prihodnje medsebojne odnose, veliko pa je kriv čustveni pristop pomembnih politikov obeh strani, pri katerem se nekaj časa sklicujejo na razum, po drugi strani pa gre za vztrajanje pri posebnih interesih ene ali druge države. Slovenija je v nekoliko lažjem položaju, saj je ne obremenjujejo vojna in njene posledice, gre pa vendarle za dve gospodarstvi in za dva trga z dolgoletnimi medsebojnimi vezmi, na kar preradi pozabljamo. Zato bi bilo za obe državi koristno, ko bi čimprej presegli te razlike in ustvarili podlago za uspešno, za dve državi koristno medsebojno sodelovanje.

Vinko Blatnik

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje

Podjetništvo in razvoj kadrov

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.
Cena priročnika je 850 SIT.

KLIŠEJI NAMESTO PRAVNIH REŠITEV?

Končan je prvi del prestrukturiranja slovenske tekstilne industrije, ki se je začel letos spomladi. Nemška svetovalna firma KSA, ki je bila najeta v okviru tehnične pomoči programa PHARE (pomoč Evropske skupnosti vzhodnoevropskim državam pri prestrukturiranju gospodarstev) naši državi, je opravila analizo stanja v slovenski tekstilni industriji. Predvidoma konec tega meseca pa naj bi predstavila analizo podjetjem in predstavila podrobnejše programe prestrukturiranja šestih podjetij, ki so bila izbrana izmed 26 analiziranih, da bodo služila kot vzorčna ali, kot strokovnjaki raje rečejo, pilotska podjetja. Nemara bo takrat tudi kaj več znanega o socialnem vidiku prestrukturiranja tekstilne industrije, kar predvsem zanima sindikat in kar je v tej prvi fazi najbolj pogrešal.

Branka Novak: V analizi so ostala neobdelana socialna in finančna vprašanja, brez razrešitve le-teh pa razvoja tekstilne industrije ne bo.

Branka Novak, sekretarka ROS tekstilne in usnjarske industrije Slovenije, ki je tudi članica projektnega sveta tega programa, nam je povedala, da je v analizi za poznavalce razmer v slovenski tekstilni industriji malo novega ali neodkritega sveta. To je seveda tudi razumljivo. Je pa Novakova kot članica projektnega sveta (ta nadzoruje delo izvajalcev programa) imela nekaj pripomb na račun izvedbe prvega dela programa. Na primer na račun plač v tekstilni industriji, kjer se nemški analitiki niso dovolj poglobili v dajatve tekstilne industrije.

»Glavna naša pripomba pa je bila, da pogrešamo perspektivo te panoge,« nam je dejala Branka Novak. »Pričakovali bi oceno, katere podpanoge tekstilne industrije so z vidika svetovnih trgov perspektivne in na katerih trgih imajo naši izdelki najboljše možnosti za prodajo. Pa kako izboljšati prodajne poti in kje iskati promocijska in prodajna zavezništva. Navedenih je le 17 ukrepov tehnično marketinške narave, povsem neobdelana pa so finančna in socialna vprašanja. Odgovor, da se ta študija pač ne ukvarja s temi vprašanji, nas ni najbolj zadovoljil. Nemara jim bo več prostora posvečenega v dolgoročnih strateških usmeritvah šestih izbranih podjetij...

Branka Novak sodi, da so neurejene razmere na finančnem trgu, zgrešena finančna politika države v preteklih letih na škodo industrije in visoke obremenitve v tekstilni industriji med glavnimi vzroki za položaj, v kakršnem je tekstilna industrija danes. In zato naj bi bili vsi predlagani ukrepi brez prave finančne podpore za večino podjetij le neuresničljiv sen. Firmi KSA zameri, da je namesto strokovne utemeljitve potrebnih vlaganj, podkrepljene s tržno analizo možnosti za prodajo in učinkov na narodnogospodarski ravni ter namesto finančnega ovrednotenja idej o možnih finančnih virih ponudila promocijske programe za vzhodno Nemčijo, Španijo, Portugalsko in Grčijo.

»S temi programi si slovenska tekstilna industrija ne more pomagati, saj ni, tako kot omenjene države, članice EGS in torej nima enakih možnosti dostopa do raznih programov in oblik pomoči EGS,« je razložila Branka Novak.

Sindikat Tekstilne industrije je razočaran nad omenjenim planom prestrukturiranja tudi zato, ker se mu zdi necelovit in ker v mnogočem zaostaja za belgijskim planom prenove tekstilne industrije, s katerim se je sindikat seznanil med obiskom v Belgiji. Predvsem je bilo pri nastajanju omenjene študije o tekstilni industriji Slovenije malo sodelujočih iz Slovenije. Kot kaže, so se avtorji tudi bolj površno seznanili s položajem, predvsem pa ponujajo klišejske rešitve,« je zaključila Branka Novak.

B. R.

ZBORNICA: 29. ČLEN RUŠI GOSPODARSTVO

Zakon o lastninjenju, zlasti pa njegov najbolj sporni člen, 29. po vrsti, bo še dolgo časa buril duhove, sprožil pa je tudi že prve protiukrepe. Ustavni spor je sprožil državni svet. Nekaj podjetij, je te dni povedal predsednik GZ Dagmar Šuster, je tudi že sprožilo ustavni spor o veljavnosti 29. člena, upravni odbor Gospodarske zbornice pa se je ponudil vsem podjetjem, ki bi to želela, da v njihovem imenu sproži ustavni spor. Kot kaže, niti obljuba premiera Drnovška, da bo vlada začela pripravljati zakonsko spremembo spornega člena zakona o lastninjenju, ni prepričala nekaterih, da bi nemara le kazalo počakati na predlog sprememb 29. člena, ki izničuje neodplačane prenose družbene lastnine.

O tej temi je na svoji seji minulo sredo spregovoril tudi upravni odbor Gospodarske zbornice, izid je bila omenjena pobuda podjetjem, naj pooblastijo zbornico, da jih zastopa pred ustavnim sodiščem. Dan poprej pa je zbornica sklicala – sicer sorazmerno slabo obiskan – posvet o tem členu zakona o lastninjenju. Namen posveta je bil spregovoriti o posledicah izničenja brezplačnega prenašanja družbenega kapitala za nazaj in o ukrepih, ki bi bili nujni, da bi preprečili strahovito škodo, ki bo po mnenju zbornice z izvajanjem 29. člena povzročena gospodarstvu.

Dagmar Šuster je bil na posvetu tradicionalno oster: dejal je, da je bila zbornica vseskozi proti, da pa njeni argumenti, s katerimi je podpirala svoje zahteve, v sedanjih spolitiziranih razmerah niso bili dovolj pomembni. Poudaril je, da se na tak način ogroža ustavno načelo pravne države in da 29. člen ni nikakršen instrument za boj proti krivicam do delavcev in proti kriminalu. Zagovornike 29. člena je ošvrknil z besedami, češ ali ne vedo, kaj govore, ali pa zavestno ne govore resnice (če vedo, kaj ta člen pomeni za gospodarstvo).

Da je povrhu vsega 29. člen še tako nenatančen, da bi bilo treba samo za razlago napisati nov zakon, se je Šusterju še zdelo vredno omeniti in pa, da je nepravilne in škodljive brezplačne prenose družbenega kapitala mogoče revidirati tudi v okviru 48.a člena, kjer se v 8. točki navaja prav take primere, ki so zreli za revizijo. Torej...?!

Podrobneje je o tem spregovoril dr. Rino Simoneti z Gospodarske zbornice. Dodal je, da bi bilo mogoče takšne prenose kapitala obravnavati tudi v skladu s 50. členom zakona, ki uvaja revizijski postopek za dejavnost prirejanja iger na srečo tudi v primeru, ko zanj ni bilo posebne prijave. Zraven bi lahko dodali tudi brezplačne prenose družbenih sredstev, razen za podjetja sestavljenih oblik.

Dr. Rino Simoneti: Državo, ki posega po takšnih pravnih ukrepih, je treba uvrstiti med države z največjim poslovnim rizikom

Najhuje od vsega zbornico in direktorje prizadevajo posledice izničenja dosedanjih poslovnih povezav, saj bo izbrisanih na stotine podjetij – kako hitro, je odvisno predvsem od naglice sodišč – s tem pa tudi vse poslovne vezi med njimi in v mnogih primerih tudi zvezi s tujimi partnerji, njihove naložbe pri nas itd.

Državo, ki se poslužuje takih izjemnih pravnih prijemov, bi bilo treba uvrstiti med države z največjim poslovnim rizikom, je dejal dr. Simoneti, Šuster pa trditev ilustriral s podatkom, da se številni poslovni partnerji slovenskih podjetij iz tujine že oglašajo in prosijo za pojasnila... Uroš Slavinec, direktor Heliosa iz Domžal pa je bil povsem konkreten. Da so v procesu reorganizacije podjetja (za prenos kapitala na krovno podjetje so na hišnem referendumu pridobili privolitev delavcev, ni pozabil poudariti) ustanovili nekaj mešanih podjetij s tujim kapitalom, kar naj bi bilo po 29. členu zakona o lastninjenju zdaj nično, je povedal in povprašal: »Kaj naj rečemo bodočemu partnerju iz Italije, s katerim se prav zdaj dogovarjamo za ustanovitev novega mešanega podjetja?«

Skratka, 29 člen lahko povzroči po mnenju Gospodarske zbornice toliko nevšečnosti gospodarstvu, da ga je treba odločno »rušiti«, in se na vladine obljube, da ga bo spremenila, ne gre zanašati.

Boris Rugelj

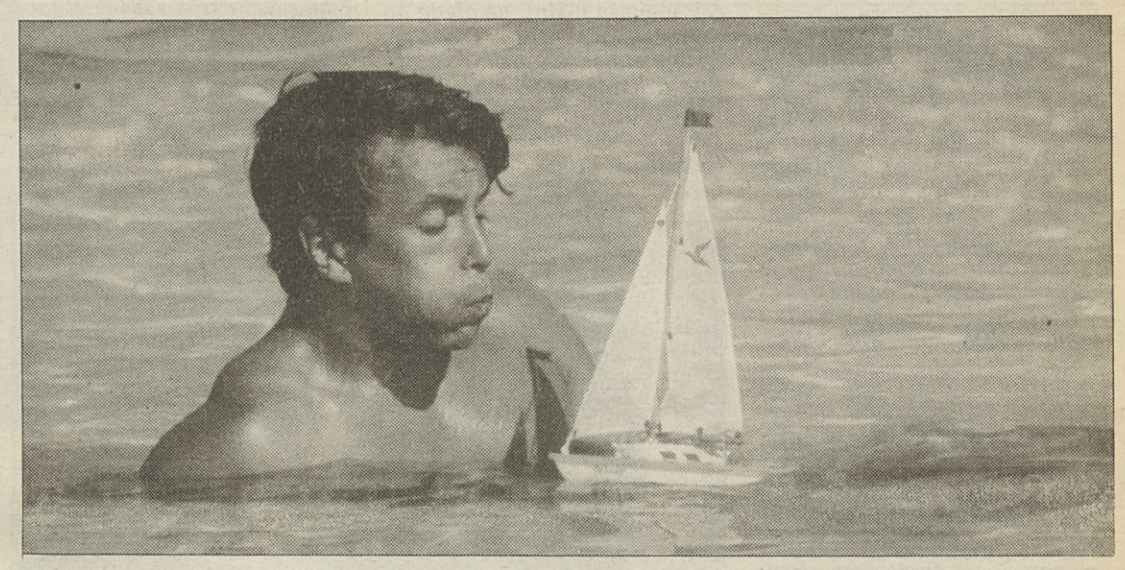

ONKRAJ DRAGONJE POLNI PENZION ŽE ZA 30 MARK

Poletje je tu, morje se je ogrelo, mi pa si po letu dni znova želimo – kam drugam kot na zaslužene počitnice! Pred leti, ko je bila še naša nekaj tisoč kilometrov dolga obala ob Jadranu, smo si lahko na veliko izmišljevali kje, kako in po čem bomo preživeli svoj dopust. Pred nosom smo imeli najlepše kotičke ob najlepšem morju. Le pomujati se je bilo treba in sesti za volan ali pa s svojo kramo do reškega pristanišča, potlej pa...

No, vse to so le še lepi spomini. Na čase, ko takoj za Koprom še ni bilo državne meje in smo bili povsod dobrodošli. Zato je danes odločitev, kam vsaj za nekaj dni na vroče sonce, za marsikoga presneto težka. Na nekaj deset metrov dolgi slovenski obali bo gneča. O tem ni dvoma. Pa vse bo treba preplačati. Počitnic v tujini pa si velika večina Slovencev ne more privoščiti. Zato ne bo kaj veliko izbire. Obala, kajpak slovenska obala, pa še Istra za ljudi dobrih živcev in brez predsodkov.

Na slovenski obali ne bo poceni

O tem, kje si bomo letošnje leto privoščili kopanje v morju in kako dolge (bolje kratke) bodo naše počitnice, bo seveda odločal tudi naš žep. Saj dobro vemo, da nikjer ne bo poceni.

In koliko bomo morali odriniti za luksuz, ki mu pravimo dopust?

Za polpenzion v Hotelu Žusterna pri Kopru bo treba plačati 34 nemških mark. Kajpak v slovenskih tolarjih. Takšna je cena v predsezoni in v dvoposteljni sobi. V glavni sezoni bo polpenzion poskočil za deset mark in bo veljal 44 mark.

V znanem hotelu Delfin v Izoli, ki je ob obali in premore bazen z ogrevano morsko vodo, športne objekte, disko in podobno, so cene podobne tistim v Žusterni. V glavni sezoni, to je julija in avgusta bo veljal polpenzion v dvoposteljni sobi 44 mark, prej in potem pa 36 mark. Za upokojenca in otroke veljajo v Delfinu, kot je že v navadi, posebne cene.

Portoroški Hoteli Riviera ponujajo tri- in petdnevne aranžmaje. V predsezoni je treba za tri dni počitnic plačati 155 mark, za pet dni 258 mark. Julija in avgusta bodo cene višje: za tri dni 199,5 in za pet dni 333 mark. V sami špici sezone, to je od 15. julija pa tja do 22. avgusta pa bodo počitnice v teh hotelih še za nekaj mark dražje.

V hotelih Metropol, prav tako v Portorožu, bo v predsezoni in posezoni veljal polpenzion 39 mark. V glavni sezoni, to je od 10. julija pa do 21. avgusta, pa bo polpenzion za 21 mark dražji. Zanj bo torej treba odriniti 60 mark. Drago ali poceni? Kakor za koga.

Pa še hoteli Palace. Ti ponujajo aktiven dopust z veliko zabave. Tedenski aranžmaji (polpenzion) so po 287 do 399 mark. Otroci do desetega leta imajo 30 do 50 odstotkov popusta.

Dobrodošla vsaka rešilna bilka

Pa cene v hrvaški Istri? Poreški turistični delavci se z velikimi željami in upi obračajo na naš trg. Želijo nas privabiti z »ugodnimi« cenami in dopovedovanjem, da so cene za Slovence do 30 odstotkov nižje v primerjavi s tistimi, ki veljajo za tujce.

V velikih hotelih so cene za nas dejansko le za nekaj odstotkov višje, kot so za hrvaške goste. Tako je moč dopustovati do pričetka glavne poletne sezone za 30 do 40 mark na dan. Pri tem velja poudariti, da je v omenjeno ceno vključen polni penzion. Še posebno ugodne pa so ponudbe za naturiste. Ti bodo plačali za celotno dnevno oskrbo v predsezoni manj kot 20 mark dnevno.

Ob tem se poreški turistični delavci opravičujejo, da so njihove cene res nekoliko višje kot drugod v Istri. Zato, pravijo, ker ponujajo več. Boljše hotele, številnejše objekte za šport in rekreacijo, več možnosti za aktivno preživljanje počitnic. Poskrbljeno bo tudi glede varnosti. Tudi na parkirnih prostorih.

Najbolj pomembno pa je, pravijo v Istri, da med sezono ne bodo dvigovali cen. No, lepo, če bodo držali besedo. Še lepše, če jih bodo znižali. Do tega pa bo prišlo, če bo na zahodnih obalah Istre manj turistov, kot so tu načrtovali. In zdi se, da bo tako in da zmogljivosti ne bodo dobro izkoriščene. V tem primeru lahko računamo zagotovo na nižje cene. V Istri morajo zagrabiti za vsako rešiino bilko.

Andrej Ulaga

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pri založbi ČZP Enotnost je izšel roman Petra Božiča

Zdaj, ko je nova oblast

Božiča literarni teoretiki uvrščajo med začetnike slovenske modernistične proze pa tudi modernističnega gledališča. Objavljal je v vseh kasneje prepovedanih slovenskih literarnih revijah, njegova avantgardna gledališka dela so uprizarjali v alternativnih gledališčih, marsikomu je šel in gre v nos kot neutruden aktualnopolitični publicist, člankar, polemik in pamfletist v večini slovenskih časnikov.

»Literatura v bistvu vedno pomeni negacijo ali afirmacijo vrednot in vrednostnega sistema,« pravi Božič. *»Pri mojem pisanju gre za povsem drugačno vsebino, popolnoma druge oblike.«*

»Pri vsem, kar sem doslej povedal, ni šlo za nekakšne literarne vzorce, bivše ali sodobne, temveč za izrazito avtopoetiko izpovedi. Na ta način je nastala tudi moja struktura romana, ki sploh ni od začetka do konca ena sama sklenjena zgodba. Gre za polifono strukturo zgodb, ki se dogajajo v enem prostoru in v različnih časih. Poenostavljeno rečeno gre za freske usod posameznih ljudi v tem času, ki se srečujejo, razhajajo in so njihove zgodbe nedokončane tudi, ko se končajo.«

Naj vam prišepnemo, da je prizorišče romana predmestna gostilna nasproti psihiatrične bolnišnice, kjer se dogajajo tudi mnoge zlorabe v imenu »višjih ciljev«.

Figure v romanu so avtentične, pravi avtor, veliko opisanega se je res zgodilo. Čeprav gre za aktualnopolitični naslov, se dogajanje razpenja skozi štirideset let. To je obdobje avtoritarnega sitema, zaradi katerega se je vse v romanu zgodilo, in skozi usode junakov prihaja na dan politikum.

»Takega romana mi pred petimi leti ne bi objavila nobena založba,« pravi Peter Božič. *»Še huje, tudi napisal ga ne bi, saj šele sedaj opažam, koliko podzavestne avtocenzure je bilo v nas.«*

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) .....

izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST** avtorja Petra Božiča.

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Naročeno, dne .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Cena 1.720 SIT

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

.....
Žig

.....
Podpis naročnika

KLESTENJE PRAVIC BREZPOSELNIH

Brezposelnim se poslej slabo piše. Vlada namerava oklestiti nekatere dosedanje socialne pravice. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je namreč pripravilo predloge sprememb in dopolnitev zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ter zakona o delovnih razmerjih. Državni zbor pa naj bi jih sprejel po hitrem postopku.

Pri vsem tem pa se vlada ni poprej posvetovala s sindikati kot socialnimi partnerji, tako kot je to uveljavljeno v razvitih evropskih državah. Še več. Vlada namerava izvesti spremembe na vrat na nos. Če so spremembe tako nujne, kje je bila vlada doslej?

Poglavitne novosti, ki jih predlaga vlada, so naslednje: Delavcem, ki jim ni mogoče trajno zagotoviti dela, naj bi odpovedni rok skrajšali s šestih na štiri mesece. Delodajalcu, ki zaposli iskalca prve zaposlitve ali osebo, ki je več kot dve leti prijavljena na zavodu za zaposlovanje kot brezposelna, naj bi povrnili prispevke za bruto plačo. Najvišje nadomestilo za primer brezoselnosti bi se znižalo s 64.630 tolarjev na 50.700 tolarjev – s petkratnika 80 odstotkov zajamčene plače na štirikratnik.

Vlada namerava omejiti tudi pravice do denarne pomoči, ki jo lahko sedaj brezposelni, potem ko so prenehali dobivati nadomestilo, prejemajo še največ tri leta. Poslej naj bi jim pripadalo le šest mesecev. Vlada predvideva tudi črtanje pravice do dodatka za vzdrževane družinske člane in ukinitev pravice do denarne pomoči tistim brezposelnim, ki nimajo v Sloveniji stalnega bivališča. Ta hip je v Sloveniji več kot 125.000 brezposelnih, 30.000 jih dobiva denarna nadomestila, 20.000 pa socialne pomoči.

Eden glavnih ciljev predlaganih sprememb je tudi zmanjšati delo po pogodbi, ki se je razraslo čez vse meje. Prav pogodbeno delo je vse pogosteje kamen spotike, saj bi lahko, sklicujoč se na predpise, takšno delo opravljali le 90 dni v letu, pa dejansko ni tako. Pogosto podjetje delavce najprej odpusti, kmalu pa spet – morda celo na isto delovno mesto – z vednostjo Koržetovega sklada – pogodbeno zaposli. Za podjetje je to ugodno, saj mu za pogodbeno delo ni treba plačevati raznih prispevkov in davkov. Delodajalci naj bi po novem sklepali pogodbe le za 60 dni in le za osemurno delo na teden (sedaj deseturno). Tako naj bi menda spodbudili delodajalce, da bi delavce zaposlovali za določen čas ali pa vsaj za skrajšani delovni čas. Da pa ne bi prihajalo do zlorab, bimorali delodajalci zavodu za zaposlovanje obvezno poročati, da so sprejeli pogodbenega delavca. Ponekod dobivajo brezposelni namreč kar dvojno »zajamčeno plačo« – nadomestilo na zavodu za zaposlovanje in plačo za pogodbeno delo.

Zato je pomembno tudi določilo, po katerem bi pravica do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti mirovala, če bi oseba s pogodbo o delu ali z drugim priložnostnim delom dvakrat presegla višino denarnega nadomestila. Če pa bi bili prejemki za 50 odstotkov višji od nadomestila, se višina le-tega ustrezno zmanjša. Vlada ocenjuje, da bi s takšnimi spremembami prihranili 380 milijonov tolarjev mesečno, denar pa porabili za odpiranje novih delovnih mest. Dosedanji ukrepi vlade na področju zaposlovanja so obrodili le pičle sadove. Namesto da bi vlada brezposelne naučila loviti ribe, jim jih je le metala.

Marija Frančeškin

DRUŽINSKA POLITIKA

Te dni parlamentarne komisije in odbori ponovno razpravljajo o resoluciji o temeljih oblikovanja družinske politike in zakonu o družinskih prejemkih. Osnutek tega zakona je obravnavala skupščina prejšnjega sklica že januarja 1992, osnutek resolucije pa skoraj natanko pred letom dni, julija lani. Že ta časovni razmik med prvo in drugo fazo obravnave kaže, koliko je zares pomembna zadeva, o kateri je sicer napisano veliko lepih in celo vzvišenih besed.

Še iz prejšnjih časov – ki je resolucije sploh zelo ljubil – vemo, da so resolucije zadeve, pri katerih je zelo veliko govorjenja, pa manj praktičnega haska. Resolucija je vedno nekakšno »pismo o namerah«: ne uporablja se neposredno, je pa zapis usmeritev, ki naj bi zavezovale vse »dejavnike«. Največja korist od resolucij je zato običajno v tem, da se na ta način izsili resna razprava o nečem, da se izčistijo pojmi, da morajo tudi organi, ki jim to ni prioritetno področje, o tem razpravljati. V tem smislu lahko pričakujemo tudi koristnost razprave o tej resoluciji, saj si verjetno večina ljudi pod pojmom »družinska politika« trenutno ne predstavlja kaj pomembnega.

In za kaj gre?

V dokumentu je rečeno, da gre za »strategijo in ukrepe, ki jih določen politični, administrativni sistem podvzema na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, na zakonodajnem, institucionalnem in ekonomsko-socialnem področju«. Prevedeno v bolj razumljiv jezik, gre za to, naj bi država upoštevala, kako ukrepi, ki jih sprejema, vplivajo na družine, in predvsem predlagala in sprejemala take, ki so družinam v prid. »Z družinsko politiko želimo vplivati na pogoje za nastanek in varnost družine in njen razvoj,« je povedano v dokumentu. In: »Temeljni cilj družinske politike v Republiki Sloveniji je zato ustvarjanje pogojev za izboljšanje kakovosti življenja vseh družin in za enake možnosti osebnega razvoja vseh članov družine.« Torej, država se bo trudila, da bi vse družine živele bolje in da bi to veljalo za vse družinske člane.

Cilj je nedvomno lep; reči pa je treba, da bi v zdajšnjih razmerah, ko bo sodelovanje v vse bolj divji tržni tekmi – vse večja konkurenca na trgu delovne sile, vse bolj ogorčen boj podjetij za mesto pod soncem itd. – zahtevalo od ljudi vse večje napore, nekoliko meglen. Predvsem pa bi terjal mnogo pogumnejše ukrepe v korist družin, kot jih ponuja resolucija.

Kar se tiče prvega dela, izboljšanja kakovosti življenja družin, resolucija ponuja pravzaprav le t.im. »univerzalni otroški dodatek«, to je, od leta 1995 dalje naj bi vsi otroci prejemali otroški dodatek v enaki višini, ne glede na dohodek ali status staršev. S tem dejansko nekaj pridobijo družine, ki so v srednjem dohodkovnem razredu, ki jih sedaj dohodkovni cenzus izključuje iz kroga prejemnikov otroškega dodatka, dejansko

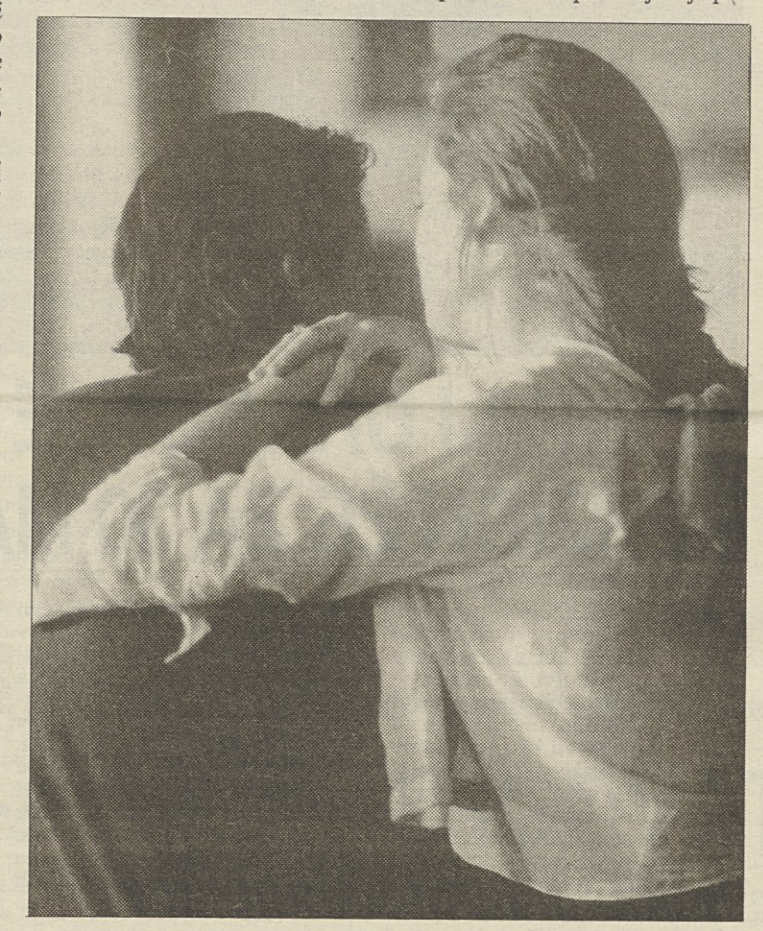

pa komaj preživijo od plače do plače. Za peščico družin z visokimi dohodki bo otroški dodatek slej ko prej nepomemben, saj naj bi znašal 10 % zajamečene plače – torej dober kilogram mesa iz višjega kakovostnega razreda. Za zelo revne družine pa to tudi ni posebno olajšanje, saj so se socialni prejemki po vseh drugih sistemih že znižali, predvideno pa je še nadaljnje krčenje. Skratka, bolj kakovostno življenje si bodo lahko privoščile le tiste družine, katerih starši so, če rečemo v modernem izrazoslovju, »tržno uspešni«.

Kar se tiče drugega dela, to je enakosti možnosti vseh družinskih članov, resolucija ponuja »usklajevanje med družinskimi obveznostmi in profesionalnimi aktivnostmi« – pri čemer pa najbolj poudarja »bolj primerno moralno in materialno družbeno vrednotenje dela z otroki«. To je za praktično rabo prevedeno predvsem spodbujanje žensk k temu, da »se posvetijo možu in otrokom«, česar pa si prav revnejše družine tudi ne morejo privoščiti. Poleg moralnega odobravanja je namreč v tej zvezi predvidena uvedba »starševskega dodatka« – to je nekakšne minimalne denarne pomoči porodnicam, ki niso zaposlene oz. delovno aktivne, jamstvo enakovredne zaposlitve po končanem dopustu za nego bolnega otroka ter polno socialno zavarovnaje v primeru delne zaposlitve ali začasne prekinitve dela zaradi skrbi za majhnega otroka. Žal je v sedanjih razmerah vse več staršev, ki se jim bo ponujena možnost socialnega zavarovanja brez plače zdela prej posmeh kot možnost.

Sicer pa, kot smo rekli, resolucije niso dokument za neposredno uporabo. Lep dokaz za to je tudi dejstvo, da prav v času, ko se ob razpravi o resoluciji družini posveča toliko privzdignjenih besed, vlada, celo prek istega ministrstva, med varčevalnimi ukrepi na »sociali« predlaga tudi črtanje pravice do dodatkov za vzdrževane družinske člane, ki jih sedaj dobivajo poleg nadomestila ali pomoči za brezposelnost tisti brezposelni, ki imajo zelo nizka nadomestila in vzdržujejo otroke. Ta ukrep bo seveda nekaj malega prihranil v državnem proračunu, kar občutno pa bo znižal »kakovost življenja« nekaj tisoč družinam.

Toliko o resolucijah.

Marija Cigale

Protest zoper spremembe delovne in socialne zakonodaje

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije se je po sredstvih javnega obveščanja seznanilo, da vlada in pristojno ministrstvo pripravljata vrsto hitrih sprememb zakonov, ki opredeljujejo socialno varnost zaposlenih in upokojencev na podlagi pravic iz delovnega razmerja. Predvideni so najkrajši možni postopki za sprejem zakonov (predlog za sprejem zakona s predlogom zakona), kar praktično onemogoča poglobljeno obravnavo!

Seznanjeni smo, da je vlada že oblikovala predlog za spremembe in dopolnitve zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 5/91, št. 17/91 in št. 12/92) in sklenila državnemu zboru predlagati, da ga takoj sprejme. Prek sredstev javnega obveščanja smo tudi seznanjeni, da gre za črtanje iz zakona vrste doslej priznanih pravic, ki zagotavljajo ne po lastni krivdi odpuščenim delavcem in njihovim družinam socialno varnost. Ker nam vlada ni omogočila seznanitve s predlaganimi spremembami, ne moremo oceniti vseh njihovih posledic, toda že sedaj lahko trdimo, da bodo povzročile še nadaljnje slabšanje položaja delavcev in zaostrile že sedaj nevzdržne socialne razlike.

Predsedstvo sveta ZSSS najostreje protestira, ker se vlada pri sprejemu za delavce tako pomembnih odločitev in pred njihovo predložitvijo na državnem zboru ne posvetuje z reprezentativnimi sindikati!

S tem vlada kaže nezaupanje do socialnega partnerstva, kot je to uveljavljeno v najbolj razvitih tržno usmerjenih državah, in nadaljuje politiko liberalnega kapitalizma.

Od vlade terjamo posvet z reprezentativnimi sindikati o načrtovanih spremembah delovnopravne in socialne zakonodaje in njihovih socialnih posledicah.

Mag. Dušan Semolič,
predsednik ZSSS

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Božje ga je vrglo

Božjast ali epilepsija je kaj pogosta bolezen. Mnoge grdo preseneti, ko vidijo božjastni napad prvič. Ustrašijo se in ne vedo, kako bi bolniku pomagali. V starih časih so to bolezen povezovali z nepredvidljivo božjo voljo, zato tudi beseda božjast ali ob napadu božje ga je vrglo. Da so tudi nekoč poznali to bolezen in jo tudi dobro opisovali, lahko preberemo v knjigi dr. Homana iz leta 1898. Takole piše:

Božjast je znamenje ali pojav bolezni na možganih, ki ima različne vzroke. Pokaže se pri vsakem človeku skoraj jednako. Božjastni napadi se tem pogosteje ponavljajo, čim hujša je bolezen.

Božjasten človek pri napadu zakriči in pade nezavesten na tla. Popade ga krč po vseh mišicah, po obrazu in životu, ter se premetava po tleh sem ter tja. Obraz je videti vsled tega skremžen in zarudel. Jezik drži stisnjen med zobmi, iz ust pa poganja penaste sline.«

Temu opisu ni kaj dodati razen tega, da lahko bolniku tudi uide voda in da se pomoči. Nekateri bolniki pred napadom čutijo, da se jim ta bliža. Iskrice pred očmi, bleščanje napovedujejo napad, kar strokovno imenujemo **auro.** Ti bolniki se lahko usedejo, da ne padejo kar po tleh in se ne poškodujejo. Zanje je to zelo ugodno, ker so posledice teh napadov manjše.

Poglejmo še enkrat v knjižico dr. Homana »Postrežba bolnikom« iz leta 1898, kaj piše o prvi pomoči ob božjastnem napadu:

»Do sedaj še nimamo pripomočka ali zdravila za okrajšanje in olajšanje takih napadov. Ker se ti napadi kaj radi na cesti pripetijo, prenesi takega reveža v sobo, podloži ga dobro, da se pri premetavanju ne poškodi. Drugega ti ni treba storiti, zakaj krč v nekaj minutah sam od sebe preneha, in napad je pri kraju. Zelo neumestna navada pa je, božjastnega v napadu oblivati z mrzlo vodo in mu zravnati sključene ude (zelo v navadi je to glede palcev na rokah); vse to nič ne pomaga, in prav lahko se ti primeri, da zlomiš bolniku v razburjenosti palec, kar se je že večkrat pripetilo. Pomisli vselej, da vsak tak krč izvira iz bolnih razdraženih možganov, ne pa iz udov; kadar se možgani pomirijo, preneha tudi krč v udih.«

In kaj se je spremenilo v prvi pomoči v devetdesetih letih. V prvi pomoči prav nič. Le da dr. Homan kot zdravnik pred 90 leti ni imel zdravila ob napadu, zdravnik ga pa danes ima in lahko z injekcijo napad skrajša. Prva laična pomoč je enaka: Odnesi bolnika na varno, položi ga, odpni mu srajco in razrahljaj kravato (če jo seveda nosi). Glavo mu podloži, da se ne poškoduje še bolj. V usta ali točneje med zobe mu daj robec ali z robcem ovito žlico, da si ne odgrizne jezika. Tudi v najnovejšem učbeniku Prva pomoč za vsakogar prof. Kalinška je podoben stavek kakor v tisti stari prvi pomoči izpred devetdesetih let:

»Nasilno iztegovanje podvitih palcev, kot je običaj med laiki, je nesmiselno in nepotrebno. Poskrbeti je treba, da se bolnik ne zaduši in napad mine.«

O vzrokih in varnem delu ter vožnji božjastnikov prihodnjič.

ZA DUCAT MILIJARD DOLGOV

Vedno več je podjetij, ki naslavljajo prošnje na upravni odbor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, da bi jim za določeno obdobje odložil plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zato je upravni odbor ZPIZ prejšnji mesec sprejel določene kriterije o načinu in pogojih odlaganja plačil prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Na zahtevo upravnega odbora Zavoda je Služba družbenega knjigovodstva Republike Slovenije posredovala podatke o podjetjih, javnih podjetjih in zavodih, ki od leta 1990 pa vse do danes niso poravnali svojih obveznosti do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, do Zavoda za zdravstveno zavarovanje in do proračuna Republike Slovenije. **Iz zbranih podatkov izhaja, da predstavljajo neporavnani prispevki podjetij – tistih, ki so jim bile obveznosti odložene, tistih, ki so družbeni kapital prenesle na Sklad, in tistih, ki imajo blokirane žiro račune – za leta 1990, 1991 in 1993 do 31. marca 1993 skupaj kar 12 milijard tolarjev oziroma 88.695.000 ecujev. Od tega dolgujejo podjetja republiškemu proračunu 6,3 milijarde tolarjev. Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 3,7 milijarde tolarjev, Zavodu za zdravstveno zavarovanje pa 2 milijardi tolarjev.**

SDK ugotavlja, da bodo zaostali prispevki plačani šele tedaj, ko bodo odpravljeni vzroki za neplačilo oziroma deblokirani žiro računi, ko bo odpravljeno vzporedno poslovanje posameznih pravnih oseb in ponovno oživljena njihova dejavnost. Dokler navedeni vzroki ne bodo odpravljeni, SDK ne more izterjati neplačanih obveznosti, razen delno v primeru stečaja.

Sklep o načinu in pogojih odlaganja plačil prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je že v veljavi. V celoti ga objavljamo na strani pet. Odlog se nanaša na prispevek delodajalca in prispevek zavarovanca. Podjetjem gospodarske infrastrukture (elektrogospodarstvo, premogovništvo, železniško gospodarstvo, PTT, promet, cestno gospodarstvo, komunalno gospodarstvo) se prispevki ne odlagajo.

Prispevki zapadejo v plačilo najdlje do naslednjega izplačila pokojnin in drugih dajatev v tekočem mesecu.

M. F.

STANOVANJSKI TOLAR – ZA KREKOVO BANKO

Na stanovanjskem področju so se »zgodili resnični tektonski premiki«, se je na začetku stanovanjske reforme rad (po)hvalil resorni minister nove stanovanjske zakonodaje Miha Jazbinšek. Za bistveno spremembo bi lahko označili spremembo lastninske sestave stanovanj v Sloveniji; povzročila jo je stanovanjska privatizacija.

S tem so se res temeljito spremenile dolžnosti in pravice ljudi, ki živijo v nekdanjih družbenih stanovanjih: znižale in spet zvišale so se cene stanovanj, povpraševanje po tej vrsti nepremičnin se je v začetku strmo povečalo, hkrati pa se je razcvetelo tudi prekupčevanje s stanovanji in stanovanjskimi pravicami ter okoriščanje na račun privatizacije. Še vedno smo tudi priče vročim polemikam glede prodaje stanovanj, ki naj bi jih denacionalizirali, vrednosti stanovanjske točke, višine neprofitnih najemnin.

Potrebe po socialnih stanovanjih

Pojavila se je vrsta podjetij, ki ponujajo raznovrstne stanovanjske storitve. Medtem ko je dve leti pred novo »stanovanjsko zakonodajo družba odvrgla z ramen skrb za nova stanovanja, naj bi zdaj začel izpolnjevati to vrzel republiški stanovanjski sklad, ki z denarjem od stanovanjske privatizacije financira gradnjo in obnovo zasebnih stanovanj, v prihodnje pa naj bi skrbel tudi za povečanje sklada neprofitnih stanovanj.

Zakonodajalec pričakuje, da bo po končani privatizaciji ostalo le še 15 odstotkov najemnih stanovanj, kar 85 odstotkov pa jih bo lastniških. To je glede na razviti svet spet precejšnje nesorazmerje. »Zato pa bo v prihodnje treba poskrbeti za pridobivanje najemnih, tako profitnih kot neprofitnih stanovanj,« piše v tem ali onem gradivu. Minister Jazbinšek sicer razlaga, da je v Sloveniji dovolj stanovanj glede na število gospodinjstev in da bo zato treba v prvi vrsti prenavljati in razširjati obstoječa domovanja, realnost pa kaže drugačno podobo. Stanovalci v občinah opozarjajo, da so zlasti izrazite potrebe po socialnih stanovanjih, teh pa še zdaleč ni dovolj. **A kar je najbolj pogubno: denar od kupnin za družbena stanovanja odteka za vse druge namene, le za nova stanovanja ga navadno zmanjka.**

»Lokalna obrt« se požvižga na zakone

A tega najbrž minister Jazbinšek ni pričakoval in je pred tedni zato svareče dvignil prst:

Stanovanjska sredstva se trošijo tudi za gradnjo cest, plinifikacijo, gradnjo avtobusnih postaj in podobno, ob tem pa so v istih okoljih nerazrešeni problemi predvsem pri zagotavljanju socialnih stanovanj ter pri številnih drugih nalogah občin na stanovanjskem področju, je zapisal za javnost. In še dodal:

Ministrstvo za okolje in prostor seveda ne nasprotuje omenjenim aktivnostim občin, nasprotuje pa financiranju zadev iz stanovanjskih sredstev. Iz analize podatkov o porabi sredstev ocenjujemo, da bi s sredstvi, katerih dosedanjo porabo upravičeno poimenujemo za nenamensko, lahko zgradili okrog 100 socialnih stanovanj, kar ni zanemarljiv podatek ne glede na daleč večje potrebe občin po tovrstni stanovanjski gradnji. V nekaterih občinah ležijo stanovanjska sredstva neporabljena, čeprav tudi v teh občinah obstajajo nerazrešeni stanovanjski problemi in potrebe.

A takšno besedno žuganje, ko gre za denar, zaleže toliko kot nič – če se »lokalna oblast« požvižga na zakone (in republiškega ministra). **Lep primer za to je početje ljubljanske mestne oblasti, izvršnega sveta mestne skupščine. Na nedavni seji izvršnega sveta občine Ljubljana Moste-Polje je Boris Andree, predsednik upravnega odbora stanovanjskega sklada ljubljanskih občin, povedal, da se je njihov sklad srečeval s problemom zidave socialnih stanovanj, to pa zato, ker odgovorni mestni organi že nekaj časa niso pripravljali zemljišč za pozidavo novih območij, čeprav je stanovanjsko gospodarstvo v letih 1988 in 1989 sklenilo s skladom stavbnih zemljišč mesta Ljubljane štiri pogodbe (in plačalo) za ureditev 47.200 kvadratnih metrov stavbnega zemljišča.**

Mestni sklad za urejanje stavbnih zemljišč pa je poskrbel le za ureditev pet tisoč kvadratnih metrov gradbišča v Zupančičevi jami. Tako sedaj dolguje stanovanjskemu skladu ljubljanskih občin še 42.200 kvadratnih metrov urejenih stavbnih zemljišč oziroma nekaj več kot osem milijonov mark. Kot pravi Boris Andree, ni znano, kam je izginil ta denar, kajti v poročilu sklada stavbnih zemljišč ni nikjer omenjen.

Stanovanjski sklad ljubljanskih občin (ki so ga lani ustanovile vse ljubljanske občinske skupščine) ima pri svojem delu težave predvsem zato, ker mu mestna vlada še vedno noče prenesti sredstev kupnin, najemnin in drugega premoženja, čeprav so občine lastnice stanovanj, premičnin in nepremičnin, kupljenih z denarjem stanovanjskega gospodarstva.

Kam vse odtekajo »stanovanjski tolarji«

Zato stanovanjski sklad ljubljanskih občin pripravlja tožbo in bo skušal prek sodišča prisiliti mestni sklad za urejanje stavbnih zemljišč, da izpolni podpisane pogodbe. Tudi če bo sodišče mestnemu skladu odredilo, naj uresniči te pogodbe, bo minilo nekaj let, predno bodo na dogovorjenem stavbnem zemljišču lahko zgradili objekte, ki bodo vseljivi. To pa je za 4800 družin, ki so vložile prošnje za socialna in neprofitna stanovanja, zelo dolga doba. Andree je tudi pojasnil, da odnosi med njihovim skladom in mestom še vedno niso povsem urejeni: stanovanjski sklad je moral tožiti mestni izvršni svet, da je z začasno odredbo sodišča zavaroval denar, ki se zbira od prodaje solidarnostnih stanovanj, saj je mestna vlada ta denar porabljala nenamensko.

Poudaril je, da je Marjan Vidmar s tem denarjem kupoval in opremljal profitna stanovanja, ki jih sedaj oddaja, čeprav tega ne bi smel. Vendar je – po njegovih besedah – kupil tudi stavbo Slovenijašporta za potrebe mestne uprave, zdaj pa tam urejajo prostore, v katerih bo delovala Krekova banka. Dodal je, da so lahko le prek sodišča zavarovali strogo namenska sredstva, ki se lahko porabijo le za nakup solidarnostnih in neprofitnih stanovanj. Vrednost stanovanj, namenjenih prodaji, je 4,4 milijarde tolarjev, gotovine, ki je sedaj blokirana, pa je le za 1,5 milijarde tolarjev...

V. B.

Dokup študijskih let

Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je moč v zavarovalno dobo prišteti tudi čas šolanja na višjih in visokih šolah. Vsi tisti, ki so končali študij na višji stopnji, lahko z dokupom let uveljavijo dve leti in pol zavarovalne dobe. Tisti, ki so končali študij na visoki šoli, pa pet let. Izjeme predstavljajo diplomanti medicinske, veterinarske in teološke fakultete, ki lahko zaradi dolžine študijskega programa dokupijo šest let.

Dokup študijskih let je možen le tedaj, če gre za čas rednega šolanja, ki ga je zavarovanec oziroma upokojenec tudi dokončal. Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije o številu rešenih vlog za dokup študijskih let v minulem letu in v začetku letošnjega leta, zanimanje za dokup študijskih let ni bilo takšno, kot so pričakovali. Lani je zavod pozitivno rešil 3526 vlog, v prvih štirih mesecih letošnjega leta pa le 720. V času od leta 1945 do 1991 je na vseh šolah diplomiralo 146.595 slušateljev.

Kot čas zaključenega rednega šolanja na višji ali visoki stopnji se šteje celotno obdobje, ki je bilo predpisano za izvedbo študijskega programa. V to obdobje se upošteva tudi absolventski staž.

Prispevek za vštetje enega meseca študija v zavarovalno dobo trenutno znaša 12.250 tolarjev, enega leta pa 147.000 tolarjev. Prispevek je treba plačati v 15 dneh po sprejemu odločbe, s katero je odobren dokup zavarovalne dobe.

M. F.

BEDA V SLIKI

Svet je lepši, dokler se ne zbudiš. Slika: Sašo Bernardi

OD JULIJA VIŠJE PREMIJE

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je te dni povišal cene premij za svoje pakete prostovoljnega zavarovanja za obdobje od 1. julija do 30. septembra letos.

Kot je znano, upravni odbor ZZZS določa premije za posamezne pakete v vsakem trimesečju tekočega leta in jih prilagaja gibanju vrednosti zdravstvenih storitev. Cene so se v prvih petih mesecih za večino zdravstvenih storitev dvignile za približno 10, za nekatere pa tudi do 15 odstotkov.

Tokratna uskladitev višine zavarovalnih premij z rastjo cen je izvedena tako, da je najmanjše povišanje premij (za 4,3 odstotka) predvideno za najbolj razširjene pakete za zdravstveno zavarovanje. **Letna premija za paket popolno zdravstveno zavarovanje, ki ga je sklenila večina zdravstvenih zavarovancev, bo tako znašala brez popustov od 1. julija naprej 14.400 tolarjev.** Nekoliko bolj pa so se povišale cene pri drugih paketih.

M. F.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU S KOMENTARJEM

v brošuri

mag. Alekseja Cvetka

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Cena 580,00 SIT. Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255, 110-033.

SOCIALNA DRŽAVA – ZBORNIK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali – **reformirano SOCIALNO DRŽAVO,** brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države.
Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE SLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Naročeno dne: ....
Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

Projekt Sveta za kulturno sodelovanje pri Evropskem svetu

V Strasbourgu je bila, v organizaciji Sveta za kulturno sodelovanje, marca letos sklepna konferenca projekta izobraževanja odraslih in družbene spremembe – razvoj za vse. Navzočih je bilo več kot 150 udeležencev, delegatov posameznikov držav članic, povabljencev, opazovalcev, predstavnikov mednarodnih združenj in organizacij ter izvedencev.

Sodelavci projekta so konferenco pripravili kot plenarno srečanje, omizja in delavnice. Rdeča nit vsega dogajanja je bilo izobraževanje odraslih glede na izzive, pred katere je postavljeno zaradi sprememb v evropskih družbah, s stališča izobraževanja kot temeljne človekove pravice ali vprašanja, ki se dandanes že tudi postavlja – novega koncepta izobraževanja odraslih kot posledice vseh sprememb.

Konferenco je uradno začela gospa Catherine Lalumiere, generalna sekretarka Sveta Evrope, slavnostna govornika sta bila tudi gospod Gudmund Hernes, norveški minister za izobraževanje, raziskovalno dejavnost in cerkvene zadeve, ter gospod Jean-Paul de Gaudemar, direktor Akademije znanosti v Strasbourgu. Pričakovali so tudi predsednika republike Portugalske, gospoda Maria Soaresa, vendar se ta konference ni mogel udeležiti. Poslal je sporočilo z željami za uspešno delo.

Dandanes izobraževanje odraslih, še mnogo bolj kot izobraževanje otrok in mladine, čuti in zaznava spremembe, ki se dogajajo na stari celini. V Evropi narašča brezposelnost, in temu pojavu v bližnji prihodnosti še ni videti konca. Prav tako jo preplavlja val sovraštva do tujcev, ki je v gospodarski krizi še toliko izrazitejši. Ta kriza se kaže v sredstvih, ki jih države namenjajo za izobraževanje, nov gospodarski zagon pa je, poleg vsega drugega, kar ima ponavadi predznost, zmeraj in povsod odvisen od ljudi. Vse to zelo vpliva na izobraževanje in s tem na izobraževanje odraslih, brezposelnih, delavcev, državljanov, mlajših in starejših ljudi. Če temu dodamo še spremembe v Srednji in Vzhodni Evropi, potem je kalejdoskop potreb, želja, možnosti in omejitev pred nami. In vso to paleto so spoznavali in obravnavali udeleženci v Strasbourgu.

V pogovorih za omizjem pod naslovom Izziv izobraževanju odraslih, ki ga povzročajo spremembe v naših družbah, Novo izobraževanje za odrasle, Izobraževanje odraslih, demokracija in človekove pravice smo slišali veliko opozoril pa tudi predvidevanj. Vse je izviralo iz zdajšnjega stanja. Tako ni bilo mogoče dodati nič novega k temu, kar je že vsem znano. Morda smo lahko probleme, ki jih čutimo in so sestavni del našega vsakdanjika, osvetlili še z drugega zornega kota.

Tudi delo v skupinah, ki je bilo zamišljeno kot poglobljeno razpravljanje o razvijanju učnih poti, o metodah in pripomočkih v izobraževanju, o planiranju in upravljanju izobraževanja odraslih na različnih ravneh, o izobraževalcu odraslih kot učitelju ali inštrukorju, o izobraževanju odraslih kot človekovi pravici ter pravnih in finančnih vidikih tega, se ni moglo dvigniti nad prevladujočo sivino vsakdanjika, tako očitnega prav v izobraževanju odraslih. Ali, tako kot je dejal eden izmed udeležencev: vsak razpravlja in razmišlja glede na stanje, v katerem je izobraževanje odraslih v njegovi državi in v njegovem okolju.

Predstavili so veliko projektov iz različnih držav in kar precej na temo izobraževanje brezposelnih. Med temi je bil posebno zanimiv projekt izobraževanje in zamenjavanje na delu (Education and Job Rotation), ki ga uspešno izvajajo na Danskem. V skupini, ki je obravnavala planiranje in upravljanje izobraževanja odraslih na različnih ravneh, so namenili veliko časa izobraževanju za tretje življenjsko obdobje. To je povezano s problemom, s katerim se bo morala ukvarjati Evropa v naslednjih letih – staranje prebivalstva. V skupini, ki je obravnavala izobraževanje odraslih kot človekovo pravico ter pravne in finančne vidike tega, pa se ni bilo mogoče ogniti razpravi o obsegu te pravice, ne da bi se hkrati vprašali tudi o denarnih posledicah. Pravzaprav se razpravljalci v skupini sploh niso mogli razživeti, saj so bili obremenjeni z zdajšnjim stanjem in precej nesposobni razmišljati zunaj tega okvira.

Če presojam konferenco iz svojega zornega kota, je bila uspešna iz več razlogov. Pokazala je, da imamo v izobraževanju odraslih v Evropi probleme, ki so nam mnogo bolj skupni, kot smo bili pripravljeni verjeti doslej. Zelo malo poznamo rešitve, ki so se uveljavile drugje. To sicer ne velja za Slovenijo, saj smo pri nas z raziskovalnim delom na tem področju veliko dosegli in spoznali, pač za druge, bodisi razvite ali manj razvite države. Premalo je skupnega povezovanja in nastopanja, srečevanja, izmenjevanja strokovnjakov in delovanja za skupne cilje, predvsem pa je novi položaj v Evropi našel mnoge popolnoma nepripravljene. Takemu spremenjenemu stanju se morajo šele prilagoditi. Da je to res, kažejo tudi sklepi konference, ki so izšli v dveh delih: deklarativnem in priporočilnem ter dodatku, ki pa po ocenah mnogih udeležencev vsebuje tisto, kar bi moral vsebovati prvi del dokumenta. Odveč je pripomniti, da smo delegati zahtevali popravke in dopolnila sklepnega dokumenta.

Slovenska delegacija, ki so jo sestavljali Olga Drofenik, koordinatorica za Slovenijo, dr. Ana Krajnc, Filozofska fakulteta, Melita Cimerman, Zveza ljudskih univerz Slovenije, Zoran Bizjak, Ministrstvo za šolstvo in šport, in mag. Vida Mohorčič Špolar, Andragoško društvo Slovenije, je bila uspešna. Da smo bili dobro pripravljeni in organizirani, se je pokazalo tudi pri našem delu v skupinah ter na plenarnih zasedanjih. To pa je tisto, kar šteje, in kapital za naslednje delo. Tudi pogovori o projektih, ki bodo potekali v okviru Sveta za kulturno sodelovanje, dajo vedeti, da Slovenija ne bo izpuščena. Naša pot torej ni bila zaman.

Vida A. Mohorčič Špolar

V Križankah že 16. Fotoantika

Slika: Saša Bernardi

Ljubitelji starih fotografskih aparatov, fotografskega materiala, kamer in vsega, kar je povezano s fotografijo, so se minulo nedeljo spet zbrali v ljubljanskih Križankah. Tudi kupčije so sklepali, marsikdo pa je spoznal in nabavil najnovejše dosežke na tem področju.

Izjemna gledališka sezona v Kranju

Kranjsko Prešernovo gledališče končuje izjemno uspešno in naporno gledališko sezono, ki jo bodo, kot kaže, zaključili s skoraj dvesto ponovitvami svojih predstav in 50.000 obiskovalci. Realizirali so vse štiri načrtovane premiere (–uspešnica Zbeži od žene, Nora, Hana Tiger in Mi se ne damo). Ob zaključku sezone so svoje energije usmerili v pripravo nove gledališke uprizoritve. Redno bo na sporedu v prihodnji sezoni, z njo pa bodo razveselili predvsem mlado občinstvo.

Pripravili so slovensko praizvedbo pravljičnih zgodb nedolžnega otroštva in modre, pa tudi smešne starosti, ki se prepletajo med mlado Ano in tisočletja starim kraljem. Gre za uprizoritev predstave Roberta Thayenthala »Ana in kralj, ki je padel iz pravljice«, v režiji Sama Strelca in v izvedbi Tanje Dimitrievske in Ludvika Bagarija. Dve ponovitvi pred počitnicami bodo namenili osnovnošolcem.

Rdeče klasje

Mnogi smo uspeli videti odlični film Rdeče klasje, posnet po motivih romana Ivana Potrča Na kmetih. Slovenski javnosti se je takrat prvikrat predstavil Rade Šerbedžija. Ta danes živi v Ljubljani zaradi srbskega klasja, ki se počasi osipa. Takrat je realistična beseda Ivana Potrča, prelita v filmsko fresko, ki jo je ustvaril Živojin Pavlović, povzročila mnogo političnih težav. Celo do poizkusa cenzure je prišlo, film pa je potem vendarle romal v nekakšen bunker in je bil manj dostopen. Toda takrat je bil Ivan Potrč tisti, ki je priznal in povedal, da je film zares posnet po motivih njegovega romana, in zgolj njegova beseda nam je omogočila videti ta film.

Ivan Potrč je bil vse do konca pokončen človek. Mož, ki ni znal ustvarjati literature, in človek, ki je zapisoval življenje s samo njemu dano čvrsto, sočno in jasno besedo. Po Prežihovem Vorancu drugi realist, ki je zmogel domačnost in sočnost svojega in našega jezika preliti v literaturo. Vsaka beseda njegovega pisanja stoji kot pribita in njegovi liki in zgodba živijo. Ustvaril je relativno malo, toda dobro. Ni znal pisati na metre in strani, zmogel je ustvarjalno zapisati tisto, kar je vrelo v njem.

V njem pa so vreli pretežno preprosti ljudje in njihove zgodbe, ki jih je Ivan Potrč znal verno preliti v besede, tako da niso prav nič izumetničeni in živijo z nami, ko jih beremo.

Prav to ga je na neki način pripeljalo tudi v spopad z mlajšo generacijo, ki je v pisateljskem društvu počasi prevzemala pobudo. Njegov in njihov svet sta bila različna. Eden meščanski, drugi kmečki v vsej svoji nravnosti. Tako so se razšli. Ivan Potrč pa se kljub letom ni dal. Bil je samosvoj tako kot za njim Jože Javoršek.

Ko je po vojni s podeželja prihajal v Ljubljano, je bilo priseljevanje v mesto omejeno in le njemu je bila dana misel, da je kot svoj prejšnji naslov bivanja v Ljubljani navedel sodne zapore na Miklošičevi in tako uspel ostati v tem mestu. Nič ni pomagalo, nobene zasluge in ime, le predvojno prebivališče.

Bil je levičar in tega ni skrival, iz njega je vrela misel o pravičnosti in pošteni družbi. Takšna je bila tudi njegova literatura in ves čas si je v okviru svoje založniške aktivnosti prizadeval, da bi bila knjiga dostopna ljudem in bi postala njihovo orožje.

Tako pokončen je odšel od nas in nam pustil svojo literarno zapuščino, ki v času, kakršnega živimo, postaja vse pomembnejša. Kot bi bili znova v časih Potrčeve mladosti.

Milan Bratec

Jože Smole: **PRED USODNIMI ODLOČITVAMI**

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra 1992 izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat in predsednik SZDL Slovenije razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

NOVO – NOVO

Zapisi iz sarajevskega pekla, agonija glavnega mesta BIH, kot jo doživlja in opisuje **Miroslav Jančić.**

Pravnik, novinar, kulturnik, romanopisec in dramatik. Na začetku bosanske drame še jugoslovanski veleposlanik v Gani, zdaj tiskovni predstavnik zunanjega ministrstva BIH, opisuje pustolovsko vračanje v rodno Sarajevo. Vsa tragedija in trpljenje Sarajevčanov v iskrenih, živih literarno reportažnih zapisih. Dokumentarnost akterja in priče sarajevskega peklenskega plesa, pomanjkanja, lakote, granat, ostrostrelcev. Vsak dan soočen s smrtjo, a zvest svojemu mestu

v novi knjigi naše založbe **GLASNIK PEKLA**

Knjigo bogatijo dokumentarni posnetki Zvoneta Šeruge.

Za 1.850 SIT jo lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 061 321-255, 110-033.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo .....

izvod(ov) knjige GLASNIK PEKLA. Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. kupec bom poravnal po povzetju

Naročeno dne: ..... Žig Podpis naročnika

Dom starejših občanov Sevnica ob 123.000 DEM

LEVA DRUŽBENA ROKA, DESNI ZASEBNI ŽEP

Po sledi anonimnega pisma

Oškodovanje družbene lastnine. Po merilih, ki jih terja praktična uveljavitev zakona o lastninjenju, naj bi bila družbena lastnina oškodovana v vseh primerih, ko so »privatizerji« dobili v svoje roke sredstva po manjši ceni od R + 8 %. Prav, toda kaj reči za oškodovanje družbenega premoženja v primerih, ko so družbena podjetja plačevala družbena sredstva po R + 100 in več odstotkov, čisti ekstra dobiček pa so pokasirali zasebniki? Po mnenju nekaterih uglednih gospodarstvenikov imamo pri takem posojanju družbenega denarja opravka s pravcato »mafijo«, ki ima veliko večje finančne razsežnosti kot denimo kakšna afera HIT. Doslej se v to oškodovanje ni vtaknil še noben pristojni dejavnik. Celo več, sodišča se ne odzivajo na tožbe proti oderuškim obrestim.

Tole pisanje je izzvala anonimka, ki je priromala v naše uredništvo iz Celja. Citiram:

»V DE, časopisu slovenskih delavcev z dne 10. 12. 1992 ste v rubriki ‚Najpomembnejša stran' pisali o ‚Koželjevem boju' (direktor Plutala), ki je padel v milost in nemilost finančnim špekulantom.

Ker je v ‚špilu' tudi neki socialni zavod, zakuhal pa ga je **CRL (Center za razvoj Ljubljana)**, katerega glavni akterji in ‚maherji' sedijo istočasno na stolčkih **Razvojnega inženiringa Ljubljana s sedežem v Trbovljah, Cesta Tončke Čeč**, bi bilo za ubogo rajo pomirljivo, ko bi se z vsemi vpletenimi v dvomljive finančne mahinacije pozabavala UNZ. Najbrž ne bi bilo odveč tudi, če bi v vašem časopisu napisali kaj o teh ‚mafijski godlji' v kateri se valjajo **izvršna sveta občin Laško in Postojna, Riosi Inženiring Ljubljana, Dolenjska cesta 43 in drugi.**

R + 289,6 %

Glede na to, da ‚visi' omenjeni socialni zavod v tej finančni mahinaciji kar s 126.000 DEM in da je v zadevo vpleten kot nekakšen zastopnik **g. Ingo Paš**, sedanji direktor Slovenske zbornice obrti in podjetništva, bi bilo zaželeno, če bi v vašem časopisu zapisali še kakšno besedo ali dve o tej, morda bodoči aferi. Še zlasti zato, ker je individualni poslovodni organ tega socialnega zavoda brez danih pooblastil pristojnega organa upravljanja lastnoročno odobril posojilo v kar čednem znesku dvomljivi firmi **Plutal** prek še bolj sumljivega finančnega posrednika **CRL Trbovlje alias RI Ljubljana, Trbovlje.**

Rojevajoči se slovenski mafiji je treba z več strani stopiti na prste, da si ne bo nagrabila še več družbenega kapitala, kot si ga je že.«

Rečeno, storjeno. Poklicali smo direktorja Plutala **Ivana Koželja** in ga seznanili z vsebino tega pisma. Ni dosti razmišljal, rekoč: »Z vsem, kar tu piše, se je moč strinjati!« Potem nam je razložil sistem, ki ima eno samo napako: slej ko prej se je moral »izpumpati«. In se tudi je. Prav zaradi te anonimke.

Ivan Koželj: »Žal mi je, če je zavod izgubil denar, vendar mi v Plutalu z njim nismo podpisali pogodbe!«

Sistem pa je približno tak: neka firma, običajno d.o.o., posoja Plutalu denar po R + 20 % ali celo več mesečno. Tistega, ki posoja, vsako jutro v kurniku čaka zlato jajce. Toda take zgodbe običajno ne trajajo dolgo. Tako je bilo tudi v Plutalu. Tam se je končala lanskega marca, ko je podjetje zašlo v blokado.

Plutal je pred tem izgubil v Iraku več kot 7 milijonov dolarjev. Zaradi tega se je bil prisiljen zadolževati po vsakršnih pogojih, ki so jih diktirali oderuhi. Plutal kljub izpadu iraških terjatev ne bi bil prezadolžen, če bi dobival posojila po letni obrestni meri R + 20 %. Tako pa... No, tako lahko danes rečemo, da gre poleg Plutala še marsikatero slovensko prezadolženo podjetje na rovaš tedanje Peterletove vlade, ki ni mrdnila s prstom, da bi podjetjem nekako pokrila izpad dohodka iz naslova nekomercialnih rizikov. Prav tako ta vlada ni storila ničesar, da bi stopila v tem obdobju kroničnega pomanjkanja kapitala na prste finančnim špekulantom. Le kaj se je dogajalo potem?

Obresti, provizije...

Po blokadi je direktor Plutala začel spoznavati upnike, ki jih prej nikoli ni videl, niti ni z njimi podpisal nobene pogodbe. In s kom jo je podpisal? Na tej točki se informacije Plutalovega direktorja začenjajo skladati s podatki iz anonimke. Plutal je podpisoval pogodbe o najemu posojil z že omenjenima zasebnima podjetjema, s Centrom za razvoj Ljubljana in Razvojnim inženiringom, katerih lastniki so isti ljudje.

Zanimivo je, da omenjeni podjetji še nista bili najhujši pri odiranju. Pogodbe s Centrom za razvoj Ljubljana so bile podpisane po obrestni meri približno R + 4,5 % mesečno, kar znese letno okoli 72 odstotkov obresti. Pri tem bi bilo seveda zanimivo videti osnovne pogodbe, ki jih v Plutalu seveda ne poznajo. Gotovo pa je med njimi in tistimi, ki so jih podpisali v tem podjetju, kar čedna razlika. Denimo: Plutal je podpisal neko pogodbo z mesečno obrestno mero R + 12 %, kar znese letno 289,6 % obresti. Si zamišljate, kakšen dobiček so kasirali posredniki, če so dobili, denimo, kapital po letni obrestni meri R + 20 %? Naš anonimni informator je prepričan, da gre pri tem »poslu« za stvari, ki bi morale zanimati kriminaliste. V tolažbo mu lahko povemo, da se organi pregona s tem že ukvarjajo. Upamo lahko le, da bodo svoje ugotovitve kmalu posredovali javnosti.

Ivan Koželj nam je povedal, da je po blokadi Plutala Center za razvoj Ljubljane začel pogodbe cedirati na osnovne kreditodajalce. Tako so v Plutalu počasi začeli spoznavati prve lastnike po pravilu družbenega kapitala. Med njimi ni nobenega socialnega zavoda, res pa je, da se je kot osnovni kreditodajalec pojavil med drugimi tudi **Dom starejših občanov iz Sevnice,** ki je Centru za razvoj Ljubljana »posodil« približno 123.000 DEM. Koželj sočustvuje s tem domom oziroma s socialnim zavodom, če si je v tej igri opekel prste tudi kak zavod, vendar poudarja, da Plutal ni podpisal nobene pogodbe s temi ustanovami. Posojeni denar je namreč začasno izgubljen, saj ga bodo kreditodajalci prisiljeni spremeniti v trajne lastniške deleže, če bo konverzija seveda uspela. V skrajnem primeru pa bodo ti deleži končali v stečajni masi.

S tem se krog polagoma zapira. Plutal je družbena firma in osnovni kreditodajalci (med njimi tudi omenjeni občini Postojne in Laškega) so prav tako razpolagali z družbenim kapitalom. Do njega so seveda prišli na proračunski način in na podlagi nekih opredeljenih programov, ki pa jih niso izvajali, temveč kapital posodili naprej. Vmes so se pojavili zasebni oderuhi, ki so poleg obresti kasirali še provizije. Če je namreč Plutal hotel obnoviti posojilne pogodbe, je moral redno mesečno ljudem iz posameznih zasebnih firm plačevati še en do dva odstotka provizije. Zgodilo se je celo, da je bil posrednik hkrati kreditodajalec in organizator posla, za katerega mu je pripadla provizija.

Kjer je dim, je tudi ogenj, pravi ljudski rek. Kar zadeva ime g. Inga Paša, ta ni iz trte izvit. Ingo Paš je tudi po pet ur sedel v Plutalu in izsiljeval. Poleg njega se je v imenu Centra za razvoj Ljubljana v Plutalu pojavljala neka gospa Franja Ocepek. Žal je nismo mogli dobiti na telefon.

Še beseda ali dve o posledicah tega oškodovanja družbenega kapitala, ki ga ne preganja noben zakon. Stvar je jasna: Plutal je tudi zaradi takšnega zasebnega posredovanja zabredel v dolžniško krizo. Osnovni kreditodajalci oziroma lastniki družbenega kapitala so vsaj začasno ostali brez njega. Na račun družbenih sredstev pa so zaslužili zasebniki. Lepa privatizacija, ni kaj!

Ivo Kuljaj

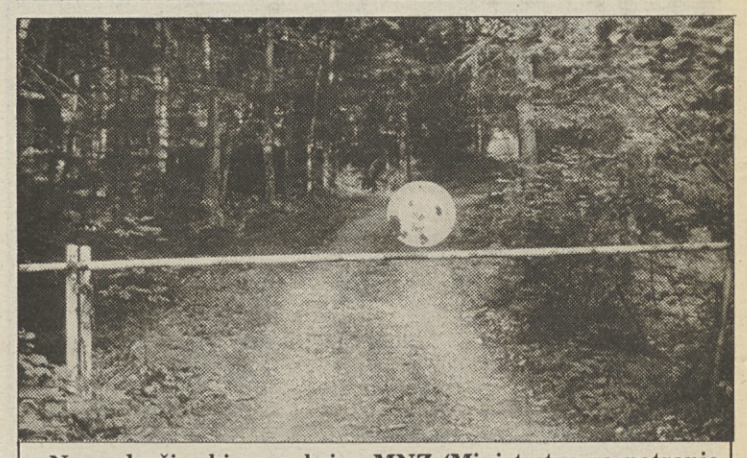

»Na področju, ki ga pokriva MNZ (Ministrstvo za notranje zadeve), ramp, ki bi ovirale domačine ali turiste, ni. Za ostale rampe na bivšem zaprtem območju pa MNZ ne odgovarja.« (Slovenske novice, petek, 11. junija 1993). Naš posnetek je nastal dva dni prej na območju Gotenice, ki ga pokriva MNZ. Bi minister Bizjak oziroma njegovo ministrstvo lahko pojasnila to »neskladje«?

Jesenice: vaško lasanje med občinskimi botri in podjetnikom

JULIANA BUTA OB RECIDIVE PRETEKLOSTI

Slovenija iz dneva v dan bolj polzi v akutno gospodarsko krizo, ki grozi s socialno eksplozijo, hkrati pa se njene strukture vedejo kot sprte branjevke na trgu. Namesto da bi vso razpoložljivo energijo uporabili za nastajanje novih izdelkov in iskanje novih trgov, trmasto bijemo zaplotniške boje, katerih cilj je jasen: stare strukture skušajo ohraniti nekdanje pozicije, nove tudi hočejo pritakniti svoj korec. Tipično posledico tega vaškega lasanja lahko prepoznamo tudi v JULIANI, bistri studenčnici izpod Karavank, ki je obetala nova delovna mesta in polnjenje denarnic, toda namesto tega... No, namesto tega voda odteka v Savo, o novih delovnih mestih ni sluha ne duha, denarnice pa se še naprej praznijo. Doklej?

Ne da bi posebej široko razpredali kot jara kača dolgo in zameštrano zgodbo o Juliani, povejmo, da je odgovor na vprašanje v rokah ljudi z jeseniškega vodovoda. Po besedah tvorca zamisli o gospodarnem izkoriščanju karavanške vode in vodje projekta **Tea Perneta**, je zdaj realizacija celotnega projekta odvisna izključno od takšne ali drugačne volje jeseniških vodovodarjev. Gre samo za to, ali bodo slednji blagovolili odpreti pipico ali bodo samo iz njim znanih razlogov vztrajali pri zaprtem cevovodu.

Vonj po mastnih zaslužkih

No, ti razlogi morda niti niso tako neznani. Kot je bilo namreč slišati na nedavni novinarski konferenci, ki jo je pripravilo podjetje **Perne, d. o. o.**, segajo vse sedanje težave glede izkoriščanja Juliane v čas po razgrnitvi osnovne ideje in izvajanje zastavljenega projekta. Vse bolj očitno postaja, da je posameznim lokalnim veljakom začel iti v nos vonj po pričakovanih mastnih zaslužkih. Popolnoma neupravičeno so skušali del Juliane napeljati tudi na svoje mline in težave so bile tu. Direktor podjetja Perne, d. o. o. in avtor projekta Juliana je na omenjeni novinarski konferenci bržčas že iz čistega obupa omenil neko propadlo podjetje Bravo, katerega eden glavnih lastnikov je bil tudi Ludvik Zvonar, nekdanji šef Brda in človek, ki se ga bodo Delovi bralci spomnili po tem, da so se ob neki prometni nesreči iz njegovega avta kotalile bombe. Odgovor na vprašanje, odkod bombe v njegovem avtu, ki samo zase govore o posebnih (družbenih?!) referencah njegovega lastnika, utegne tičati v tisti polni omari papirja, o kateri je govoril minister Kozinc, in ki se kajpak nanaša na trgovanje z orožjem.

Kakor koli je že bilo, stvari glede Juliane so zelo sumljive, kar je bržda tudi zbodlo poslanca jeseniške občine **Božidarja Lakoto**, ki je v Gorenjskem glasu označil tale stavek, objavljen v Slovenskih novicah za tipično mafijsko izjavo: **»V svet ne bo šla Juliana, prekrstili jo bodo in tudi tako zabrisali sled za Pernetom.«** In to samo dobro leto potem, ko sta takratni minister **Izidor Rejc** in jeseniški župan **Brudar** na slovesni otvoritvi sedaj zaprte polnilnice vode pela vznesene hvalnice.

Boj z mlini na veter

Projekt Juliana je bil očitno zelo velik zalogaj. Kompleksna zadeva, ki pa jo je Pernetu z vztrajnostjo, sistematičnostjo in nadčloveškimi napori vendarle uspelo pripeljati do konca. Razumljivo je, da je pri njegovi realizaciji delal tudi napake, kar še zlasti velja za napeljavo cevovoda.

Smo pri bistvu stvari: Perne je za realizacijo svoje zamisli in projekta zastavil praktično vse, kar je imel. Na drugi strani pa srečujemo ljudi, ki niso zastavili ničesar, nasprotno, ves čas sedijo v razmeroma dobro plačanih državnih in družbenih službah in mu lepo mečejo polena pod noge. To pa je paradoks časa in prostora, v katerem živimo. V vsaki urejeni tržni ekonomiji bi namreč dobil pristojni minister nalogo, da tak projekt, kot je Pernetov, steče v mesecu dni, sicer nasvidenje ministrski položaj. Pri nas se kajpak ministra takšni podvigi ne tičejo. Pač, ko komu vendarle uspe, minister pride prerezat otvoritveni trak.

Resnici na ljubo: Perne je dobil denar (ca. 140.000 dolarjev) od ministrstva za delo, ki je dalo s tem svoj prispevek za novih 90 delovnih mest. **In namesto, da bi zdaj ti ljudje delali, da bi država pobirala davke, vsa zadeva stoji. Občinski birokrati pa si meljejo roke, želeč, da bi Pernetov podvig padel v vodo.**

Iz celotne kronologije dogajanj glede Juliane je zelo lepo razvidno, da so se začele težave tisti hip, ko je skupina ljudi na Jesenicah začela delati z njo svoje računice. Začele so se preglavice z že izdanim dovoljenjem za koncesijo oziroma soglasjem jeseniškega vodovoda, ki so se odvijale hkrati z ustanavljanjem novega »občinskega« podjetja. Posledice takšnega odnosa nekaterih ljudi iz izvršnega sveta jeseniške občine so se hitro pokazale. Upniki podjetja Perne, d. o. o. so se začeli umikati, v podjetje je prišla kontrola SDK, Perne je padel v blokado. Ker pa so bili upniki kljub temu zainteresirani, da bi projekt stekel, je Pernetu vendarle uspelo doseči z njimi reprogram v višini 1.700.000 dolarjev. Hkrati mu je uspelo postoriti še mnogo drugih reči. Kot rečeno, prišlo je tako daleč, da bi se Juliana že lahko stekala v plastenke, ki jih poleg domačih že čakajo kupci po Ameriki in drugod po svetu. Toda jeseniški vodovod, očitno po nalogu nekaterih občinskih mož, ne odpre pipe.

In kaj zdaj? Stvar je jasna, če vodovod ne bo odprl pipe Pernetu, bo šla po vodi še ena prodajna sezona. Nekaj milijonov dolarjev, vloženih v ta projekt, bo mrtvih vsaj še eno leto. Projekt Juliana pa bo po besedah **Božidarja Lakote** eksemplaričen za vsakega podjetnika, ki ne bo pripravljen priznati in se podrediti (pre)moči lokalnega klana, klike in naveze. **To pa je po njegovem mnenju mafija (socialistično recidivna, op. p.), ki bo obstajala vse dotlej, dokler bo človek potreboval BOTRA, da bo lahko nekaj naredil. In projekt Juliana je čisti dokaz, da se pri nas kljub vsem deklaracijam še vedno ne da nič narediti brez botrov.** Nič zato, če ni novih izdelkov, novih trgov in novih delovnih mest. Še vedno je pomembno predvsem, kdo ima oblast. Natanko tako kot minulih 45 let.

I. K.

... pokrajinski tednik, ki poroča

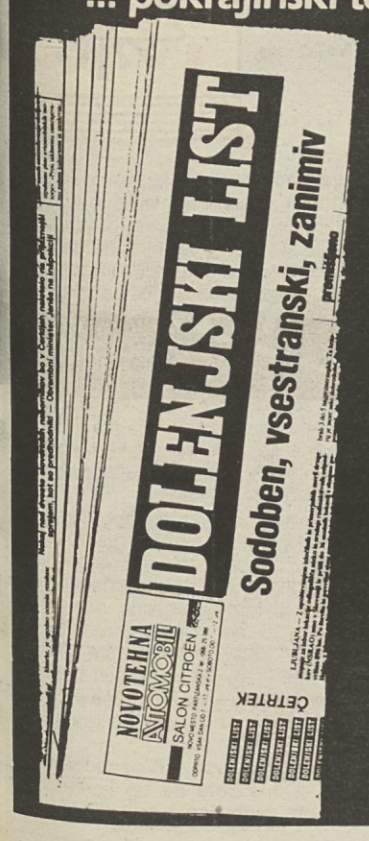

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Humoreska

Ko je šola pogorela

»Zdaj pa res ne vem, ali je današnja mladina res tako zelo drugačna od takrat, ko smo bili mladi mi?« je nekam sam zase dejal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je kot vedno tičal na svojem mestu za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in luckal pivo.

– Kaj pa vas je navedlo na takšno misel? smo seveda takoj vprašali.

»Ja, ali ne vidite, da je drugačna?«

– To ponavadi pravijo ljudje, ko pridejo v leta in na mladino okrog sebe gledajo s pretirano strogostjo. Ali mislite, da ni takšna, kot bi morala biti?

»Natančno tako!«

– Ali mislite, da je bila mladina takrat, ko ste bili vi mladi, boljša?

»Ah, vi mislite, da me daje neka vrsta jeze na mlade? Ne, ne. Jaz samo ugotavljam, da je današnja mladina drugačna, kot smo bili mi.«

– Mislite, da je bolj pomehkužena?

»Ne, ne. Mislim le, da je drugačna. In mislim še, da je ne razumem.«

– Pa kakšna je današnja mladina v primerjavi z vašo generacijo, boljša ali slabša?

»Skoraj bi rekel, da je boljša!«

– Oho! Zdaj smo pa povsem presenečeni. Pričakovali smo, da boste današnjo mladino grajali, tako kot to ponavadi počno vsi, ki so krepko pogledali čez Abrahama...

»Veste kaj, zdaj ste mi pa že dvakrat dali vedeti, da sem star. Malo spoštovanja do starosti pa bi vendarle lahko imeli. Navsezadnje bi vas lahko poslal po cigarete oziroma vam naročil, da mi plačate pivo. No, kar potegnite denar... Hitro!«

– Ampak zakaj so mladi danes boljši?

»Poglejte, pred dnevi so štrajkali učitelji in profesorji. In mladi so bili zelo žalostni, da ni šole. Ko pa sem bil jaz mlad, smo prepevali tisto: »Še nikol se nismo tolk smejal, k je šola pogorela...« Ko sem bil jaz mlad, žal ni bilo stavk učiteljev. Vsi šolarji bi jih pozdravili z velikim veseljem.«

– Pa kdo vam pravi, da učenci niso bili zadovoljni s stavko?

»Slišal sem po TV. Tako je rekla tovarišica Jasna Tepina, njej pa je treba verjeti. Ona vse ve o šolstvu.«

– No ja, morda pa ste bili vi revolucionarna generacija. Zato bi bili veseli, če bi šola pogorela...

»Figo, ko pa je glavni jugoslovanski revolucionar, naš vzor, tovariš Tito dejal: Učiti se, učiti se in še enkrat učiti se.«

– Torej ste bili proti Titu? To pa je bilo bogokletno.

»Mi smo bili za to, da pogori stara, boržuazna šola. Potem pa smo vse nadoknadili v večernih, socialističnih tečajih.«

– Ampak mladi zdaj spet hodijo v boržuazne šole. In nasprotno od vas nočejo zažgati šole in so žalostni, ker jih učitelji ne sprašujejo...

»Saj to je tisto, kar me moti. Morda pa le imate spet enkrat prav. Morda pa smo bili mi le boljši, ko smo bili mladi! Ja, tako bo, oštir, še en pir, plača gospod, ki me je na to spomnil!«

Bogo Sajovic

V ZASEDI

Kozinčev ne

Miha Kozinc, minister za pravosodje, je glede interpelacije zoper njega izjavil, da o svojem odstopu še ni razmišljal. In prav je tako, kajti če bi v kakršnem koli primeru Kozinc moral odstopiti, potem bi bilo zelo jasno, da je manipulacija z udbovskimi dosjeji uspela. Na oblast bi prišli novi »mački«, ki bi iz Slovenije v kratkem naredili policijsko enklavo v Srednji Evropi in ki bi z znanimi in preizkušenimi metodami odločali o usodah ljudi. V takšnih razmerah bi lahko manipulirali celo s človekom, čigar preteklost bi bila čista kot solza. Sklep je jasen: udbovski material naj se v celoti objavi in iz tega izvedejo politične konsekvence ali pa naj se v celoti in enkrat za vedno uniči. Politične manipulacije bi bile s tem v obeh primerih onemogočene.

Ruplova patetika

Dimitrij Rupel, poslanec Demokratske stranke, je v nekem patetičnem pisanju predsedniku Republike Slovenije Milanu Kučanu med drugim omenjal tudi afero, ki zadeva dosjeje bivših sodelavcev Udbe. Zapisal je, da so jih pred nastopom nove demokratične oblasti uničevali ali pa morebiti dopolnjevali. Logičen Ruplov sklep je bil: »So torej (dosjeji namreč, op. p) zelo nezanesljiv vodnik po poteh bivšega režima!« Hkrati pa ta premislek Rupla ni prav nič motil pri podpisu interpelacije zoper ministra Kozinca, ki temelji prav na iztrganem gradivu Udbe. Ruplova nenačelnost s tem sama po sebi razkrije njegovo politično pritlehnost in »demokratično« naravo. Gospod se bo moral končno odločiti: ali bo igral vlogo pisatelja, profesorja in intelektualca ali se bo odločil za politika. Da bomo končno vedeli, s kom imamo posla.. .

Bizjakov molk

Ivan Bizjak, minister za notranje zadeve, še vedno ni sklical novinarske konference, na kateri bi javnosti razložil, v kakšnem stanju je prevzel policijski resor. Glede na novinarska odkritja v Kočevski Reki in Gotenici, ki bremenijo njegove predhodnike, je minister Bizjak zadnji, ki bi si lahko privoščil molk. Ali pa bo tudi on spregovoril šele takrat, ko bo ugotovil, da gre to v prid lastnih političnih in strankarskih koristi? V tem primeru bo dal vsakemu pametnemu človeku že vnaprej vedeti, da ni nič boljši od tistih, ki bi jih utegnil kritizirati in da je krščanskost njegove stranke le fasada, za katero tičijo še kako otipljivi zemeljski apetiti. Liberalci, klerikalci, komunisti: vse bolj so isti!

Janševa proslava

Janez Janša, minister za obrambo, se je odločil dostojno proslaviti 400-letnico zmage v bitki s Turki pri Sisku. S tem se opazno razlikuje od srbskega predsednika Slobodana Miloševića, ki je pred štirimi leti na Gazimestanu slavil 600-letnico poraza srbske vojske na Kosovem polju. V nečem pa se Janša vendarle ne razlikuje od Miloševića: tudi njemu so prišli Turki prav v trenutku, ko je zmanjkalo denarja za gradnjo novih tovarn in odpiranje novih delovnih mest. Uvod v novo 57. številko Nove revije je s tem že zastavljen. Smrt Turkom!

Kuli

400-letnica zmage nad Turki

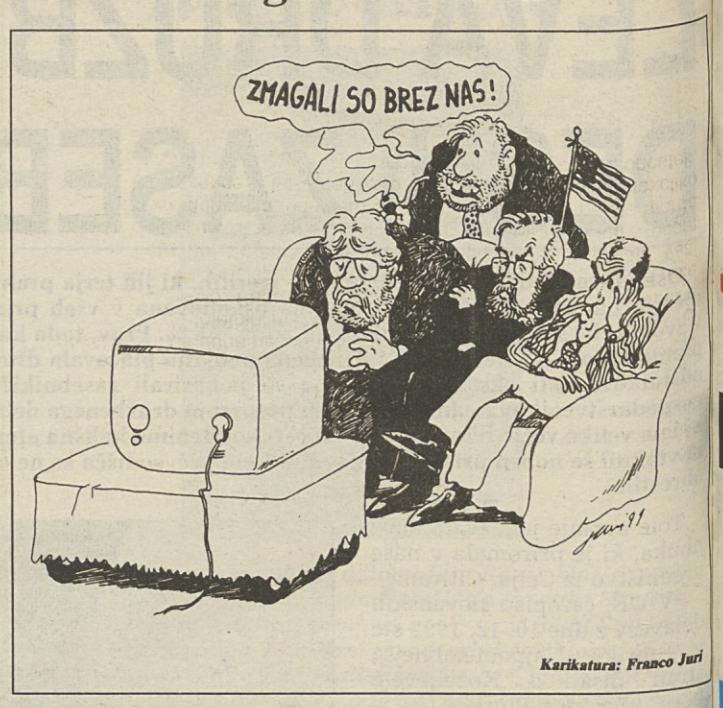

Karikatura: Franco Juri

Horoskop

Kukavičje jajce

Zaradi obsežnosti žrtev v svetovni vojni, za katero še niso vedeli, da je bila prva, je vse več ljudi poizkusilo le-to pozabiti. Vendar pa so obstajali nekateri, ki so se trudili, da strahote te vojne ne bi šle v pozabo in bi tako ostale živo opozorilo tudi za bodoče rodove.

Eden takih je bil pisatelj Erich Maria Remarque (rojen 22. junija 1898), ki je najbolj znan po svojem protivojnem romanu »Na zahodu nič novega.« Ker je bil tudi sam vojak v nemški cesarski armadi v prvi svetovni vojni, opisuje usode mladih nemških vojakov, ki se borijo in padajo za cesarja in domovino. Čeprav so ga zaradi izrazito protivojnega sporočila v njegovih romanih vojne siti široki krogi ljudstva radi brali, pa so se vseeno našli tudi takšni, ki so Remarqueu očitali, da je »izdajalec frontnega kameradstva«. V Nemčiji so ga najbolj napadali člani nacistične stranke in raznih nacionalističnih in veteranskih združenj. S prihodom nacistov na oblast so bile njegove knjige prepovedane, on sam pa je moral živeti v tujini. »Na zahodu nič novega« in drugi njegovi romani so skupaj z drugimi knjigami, ki so bile označene za izdajalske oziroma nemškemu duhu tuje in nevarne, goreli na grmadi v Berlinu leta 1933, ko so pod Goebbelsovim vodstvom Nemci čistili svoj duh. Šele s padcem nacizma so Remarqueove knjige spet lahko izhajale v Nemčiji.

Ko so bili nacisti v Nemčiji že na oblasti in Remarque prepovedan, je leta 1935 neki dunajski pisatelj prepisal neko poglavje iz knjige »Na zahodu nič novega« in ga pod psevdonimom in novim naslovom »Noč na fronti« poslal na uredništvo glavnega nacističnega glasila Völkischer Beobachter. V časopisu so »novelo« takoj natisnili in jim dali tudi spremno besedo:

»Po vseh lažeh ljudi, kot so Remarque, danes objavljamo vtis iz vojne 1914–1918, ki ga lahko prepozna vsak vojni junak, saj ga je res doživel kot resnico, polno žlahtnega frontnega duha...«

V tem tednu so se rodili še kitajski filozof Konfucij, francoski matematik in filozof Blaise Pascal, francoski skladatelj Edgar Degas, slovenski glasbenik France Marolt in slovenski kipar Boris Kalin.

Deni

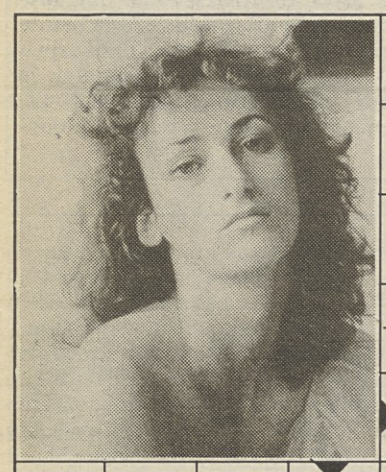

DELAVSKA ENOTNOST	VODNI PREKOP	AMERIŠKI KIKIRIKI	VRSTA CESTNEGA TLAKA	KONICA	NAGRADNA KRIŽANKA	OLIVERA KATARINA	IGRALEC ŠTURBEJ	ZGODOVINSKI KRAJ OB DONAVI	INDIJSKI LJUBEZENSKI PESNIK	NIŽJE GOZDNO BOŽANSTVO	RUSKA TROJKA
STARO-RIMSKI POLITIK					OBRAST-LOST						
GRŠKI BOG VOJNE					PRODAJALEC CENENEGA BLAGA / KRAJ PRI ŽALCU						
DIŠEČE MAZILO / ČILSKI DIKTATOR						ITALIJANSKI IZDELOVALCI VIOLIN / KRAŠKA OBLIKA					
				EVROPSKI VELETOK / ŠPANSKO ŽENSKO IME				OSLOV GLAS / DANSKI OTOK			
PRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR	SLOVENSKA POKRAJINA	OBLASTVENO DOLOČEN ČAS / VRETENČARJI									
OKVARA					DAROVALEC / IGRALKA BLYTH					NASPROTJE VOJNE	SKALNAT SVET	LADJA Z DVEMA TRUPOMA
TRGANJE PO SKLEPIH						DELAVSKA ENOTNOST	PRVA ŽENSKA			SREDIŠČE SIBIRIJE / AVSTRIJSKA POROČEVAL. AGENCIJA			
SLOVENSKA NOVINARKA (ADELA)						ROMUNSKI PISATELJ (PANAIT)	SLOVENSKA REKA / PEVSKI ZBOR				KRAJ PRI OPATIJI / PELINKO-VEC		
DEL ŽENSKEGA PERILA								POSEBEN ODTIS ČLANKA / LISIČJI SAMEC					
AVTOR: BORUT LEVEC	KOSTUMO-GRAFKA VOGELNIK / PLAT				POMEMBNA ZAČIMBA / SANJE				REKA NA KOSOVU / VSEBINA MISLI			LANTAN / LADO LESKOVAR	
ANTIMON			TELOVADEC HODŽIČ	TETA / IGRALKA JUVAN						SLOMŠKOV ROJSTNI KRAJ / POSUŠENA TRAVA			
ŠPORTNI VADITELJ							SOMBOR			ŽENSKO IME / TONSKI NAČIN			
ZGODNJE VINO							DRŽAVA V AZIJI / RISTO SAVIN					IRDIJ / ADAM BOHORIČ	
OČKA					SEVERNI VETER V PRIMORJU								
REKA NA POLJSKEM					DEL FOTO-APARATA						SLOVENSKI IGRALEC (IVO)		

Nagradna križanka št. 27

Rešeno križanko nam pošljite do 29. junija 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 27.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 24/25

SKLOPKA, PROSTOR, WODAN, AŽ, ILA, PISATELJ, CEP, FERDO, INTRADA, GENEALOGIJA, NJ, SALON, DI, SAKAČ, IM, AMIDI, EZOP, ŠUNKA, NAMIG, KEK, ŠPANA, AGON, MOTOR, POP, TANTATOS, UPAD, ABO, OSA, IPAVEC, KRK, LA, RADAMANTIS, TAINAN, IKAROS, INORIČNOST, JI, SRT, SENIK, ČETA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 24/25

1. Boris Vrabec, Badovinčeva 8, 63270 Laško,
2. Mirko Krumpak, Župančičeva 5, 63250 Rogaška Slatina,
3. Mirko Viegele, V. Vlahoviča 75, 62000 Maribor

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil SALOMONOV UGANKAR

Politik novega kova

Uganka:

30 sindikalistov + 30 komunistov = ?

Pravilni odgovori zadevajo politike novega kova in jih bomo nagradili.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Sončno in topleje

Poletna vročina, ki se je iz maja nadaljevala v junij, ko so se temperature še dvignile, je le še spomin. Hladna fronta, ki je v noči s petka na soboto prejšnji teden prešla Slovenijo, je povzročila temeljito ohladitev. Od nedelje pa vse do konca tega tedna je bilo vreme bolj podobno pomladnemu. O soparnosti, o kateri sem govoril prejšnjič, ni ne duha ne sluha. Večjih kopastih oblakov, ki so značilni spremljevalci poletnih mesecev, skorajda ni bilo. Nekaj izjem je to pravilo le potrdilo. Padavin je bilo seveda spet premalo. Toda nižje temperature so zmajšale izhlapevanje vode iz tal in skozi listne reže rastlin. Zato bo skromna količina dežja blagodejno vplivala vsaj kakšen dan dlje, kot bi ob sicer povprečno toplem ali pa kar vročem junijskem vremenu. No, ob vsem govorjenju o ohladitvi pa ste morda opazili, da je sonce v teh dneh zelo močno. Čim se oblaki nekoliko razmaknejo, da nas lahko obsije, nam je že vroče. Varljiv občutek, kajti ko oblaki spet prekrijejo vrzel, nas že sili h kihanju.

Sonce je sedaj najvišje na našem nebu. V ponedeljek 21. bo doseglo poletni obrat, kar astronomi štejejo za začetek poletja. In »če kres (21.) deži, orehov ni.« Upajmo, da jih bo vsaj za božične potice, kajne? Najdaljši dan je kot izjemen dogodek seveda vzbujal pri preprostih ljudeh najrazličnejše vraže, z njimi povezane bajke in verovanja. Vremenskih izrekov na ta dan je res veliko. Posredno pa o naravi in poljedelstvu največ pove naslednji: »Pred kresom prosi, naj deži, potem prositi treba ni.« Pri nas je veliko kmetijskih rastlin takih, ki do konca junija dajo, kar pač dajo. Tudi kasnejša suša jim ne more do živega. To velja predvsem za žito, ki je verjetno temeljni pridelek.

Kaj pa vreme? Ne skrbite, dovolj ga bo za vse. Le ponudba bo enolična, izbirati ga ne boste mogli. Od sobote pa do prvih dni prihodnjega tedna bo sončno in z vsakim dnem spet topleje.